

TSÉÉ ZI

x'áè úú-kg'ao xu di zi

Téé-cookg'ai sa

“Tséé zi x'áè úú-kg'ao xu di zi” dis tcgāya sa ko Lukam dis tcgāya sa còoka qōòkagu. Luka ba ko ncēes tcgāyas koe góá, ntama ne kò ma Jesom di ne xùri-kg'ao ne tc'āà di ne ma Tcom-tcomsam Tc'ēem ka tc'āà-cookg'aiès ka, a qāè tchòàn Gam ka tsai-tsai: “Jeruselema koe hēé naka Jutea koe hēé naka Samaria koe hēé naka nqōóm chōò-q'oo koe hēéthēé e” (1:8). Kaisases ko ncēes tcgāya sa bìrì ta a, Nqarim kò ntama ma kg'aia Juta ne xg'aeku koe ma tséé sa, igabagam kò gaa koe guus ka Gam di x'aian wèém nqōóm koe ma tsai-tsais ka hēéthēé e.

“Tséé zi” dis tcgāya sa nqoana xòèan cgoa q'aa-q'aasea hāa, a ko x'ái, Jesom di qāè tchòàn kòo ma xгаа-xгааè sa hēé, naka si kò ma kereke sa tshàòèa sa hēéthēé e:

1. Dtcòm-kg'ao ne kò Jeruselema koe tshoa-tshoa
2. Iseraele di c'ēe xòèan khama noose ne kò qōò
3. Càùsea ne kò qōò, a wèém nqōóm koe síí, Roma khama noose

“Tséé zi” dis tcgāyas koe ta ko kaisase Tcom-tcomsam Tc'ēem di zi tséé zi ka nxárá. Qarian cgoam kò xōa ncēe kò dtcòm-kg'ao ne Jeruselema koe hàna ne koe Pentekoste òim cárn ka hàà a. A ba a kò kereke sa tc'āa-cookg'ai a qari-qari.

X'áè úú-kg'ao xu di xгаа-xgaan hēé naka Nqarim òim kg'uim di qarian hēéthēéa ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe qāèse x'áise.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- nxàea tseegukagu-kg'ao
- kereke sa
- kgoarasea ne
- táá zi qhàò zi di ne khòè ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jesom di nqarikg'ai koe qàà ne (1)

- Petere ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé di tsééa ne Jerusalema koe (2–7)
- Filipia xu Peterea xu di tsééa ne Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe (8–12)
- Paulom di tsééa ne wèém nqōóm koe: (13–28)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs tc'āà di sa (13:1–14:28)
 - Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs cām di sa (15:36–18:22)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs nqoana di sa (18:23–21:16)
 - Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcāàè, a Roma koe síí (21:17–28:31)

Jesom di nqarikg'ai koe qaòa ne (1)

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēem gha hàà sa nqòòkagu

1 ¹Teofilàè, tc'āà dis tcgāyas tiris q'oo koer kò wèè zi gúù zi ncēm kò ko Jeso ba tshoa-tshoa a kúrú a xгаа-xгаа zi ka góáa hāa. ²Me nxāakg'aiga nqarikg'ai koem ko sèè a úúèm cām ba síí tcāà, ēem kòo Tcom-tcomsam Tc'ēem di qarian ka ēem nxárá tcg'òóa hāa xu x'áè úú-kg'ao^a xu x'áèan máà ka. ³A ba a kò ēem ko xgàrasea xg'ara ka, gaxu koe kái zi dàò zi cgoa x'áise, kg'òèam hāa sa. ⁴⁰cāmā nem kò x'áise xu, a ko Nqarim di x'aian di zi gúù zi ka kg'ui cgoa xu. ⁴A kò ēem hāa a ko tc'óò cgoa xu ka ncēe x'áèan máà xu a máá: “Táá méé xao Jerusalema koe tcg'oa guu, igaba méé xao **kg'aia** Abom nqòòkagua hāa sa qāà, ncēe xao Tíí koe kóma hāa sa. ⁵Johane ba kòo tshāan cgoa tcguù-tcguu, igaba tu gha gatu cg'orò cāmān qāā q'oo koe hàà Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa tcguù-tcguuè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe sèè a úúè

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶Khama ēe xu ko xg'ae cgoa Me ka xu kò tèè Me a máá: “X'aigaè, ncēm x'aèm ka Tsia gáé ga táá Iseraele ne gane di x'aian kabia máá?” témé. ⁷Me **Jeso ba** bìrí xu a máá: “Ncēm Abo ba Gam di qarian ka tòòā x'áèan hēé naka cāmān hēéthēé xao gha q'āa sa gaxao di tama. ⁸Igaba ēem ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hàà cgae xao o ka xao gha qarian hòò, a xao a gha Tiri xao nxàea tseegukagu-kg'ao xao ii: Jerusalema koe hēé, naka wèém xg'aekum Jutea dim koe hēé, naka Samaria dim xg'aekum koe hēé, naka nqōóm chòò-q'oo koe ga hēéthēé e,” tam méé. ⁹Ncētam ko mééa xg'ara kam kò téé a xu a ko bóò Me koe ga sèè a **nqarikg'ai koe** qaòkaguè, si túú-c'òò sa tcgái-q'ooa xu koe ga qàbia tcāà Me.

a 1:2 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

¹⁰Eë xu nqarikg'ai koe tçgáa xu qãea tòóa, ãem ko ma qõd khama ma, ka tsara ko kúuga q'úuse hãna tsara khòe tsara hàà qàea xu koe téé, ¹¹a tsara a máá: “Galilea di xao khòe xaoè, dùús domka xao ncëe koe téé-tëe a téé a ko nqarikg'ai koe bòd? Jesom ncëe gaxao koe sée a nqarikg'ai koe úùea hãa ba gha gaam dàòm ncëe xao bòd Mem ko qõdm cgoa ga kãbise a hàà,” ta tsara méé.

Matiase ba ko Jutasem dis téé-q'oo sa sée
(Mt 27:3-10)

¹²Ka xu ko nxãaska **x'áè úú-kg'ao xu** Olife ta ko ma tcièm xàbim koe guu a Jerusalema koe kãbise. Xàbim ncëe ba kò Jerusalema ka cúu me e, Sabata dim cárn ka tsi ko kgoara máàe a sí cgae me khama noo qád-q'ooa ne. ¹³Eë xu ko **Jerusalema koe** tcàa ka xu kò tc'amaka hãam nquum koe sí, ncëe xu kò gaa koe **cg'orò cáman** hãa ba: Petere ba hëé, naka Johane ba hëé, naka Jakobo ba hëé, naka Anterea ba hëé, naka Filipi ba hëé, naka Tomase ba hëé, naka Baretolomaio ba hëé, naka Mataio ba hëé, naka Jakobom Alefaiom ka cóase ba hëé, naka Simonem ncëe kò tòókuan x'ãà máá ba hëé, naka Jutasem Jakobom ka cóase ba hëéthëé xu u kò ii. ¹⁴Wèea xu ncëe xua kò khòe zi hëé, naka Marias Jesom ka xòd sa hëé, naka Gam ka qõese ga xu hëéthëé cgoa xg'ae a tcàa tcáo a cúim tc'ëem cgoa còrè.

¹⁵Si kò khòe ne dis xg'ae sa 120 khama noo. Me kò ãe xu cárn xu ka Petere ba tãe a qõese ga xu xg'aeku koe téé a ba a máá: ¹⁶“Tíí qõe ga xaoè, ncëes gúús **Nqarim dis** Tcgãyas koe goásea hãa sa méés tseegukaguè, ncëem kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba Dafitem kg'árn koe guu a Jutasem ka kg'ui sa, gaam ncëe Jeso ba kò hàà qgóó xu khòe xu dim tc'ãa-cookg'ai kò ii ba. ¹⁷Jutase ba kò sixae ka c'ëe me e, a kò sixae cgoam gha cúis tsée sa kúrú ka nxará tçg'òdèa hãa. ¹⁸Eëm ko Jutase cg'ãè cauan kúrú kam kò ãem kò suruta cgoaè marian cgoa xhára ba x'ámá. Ncëem kò gaam koe cg'áe a x'óó, a q'arase nqáè, i wèe q'oo gúua ba tçg'oa ba. ¹⁹Ne kò wèe ne khòe ne ãe kò Jerusalema koe x'ãea hãa ne gaas gúu sa q'ãa, me gaa domkaga gaam xhára ba gane dis kg'uis ka kò Akele-dama ta ma tciè. Ncëe sa ko máá, ‘Xháràm c'áòan di ba,’ témé. ²⁰Pesalema zi dis Tcgãyas koe i goásea hãa khama a ko máá:

‘Gam di x'áéan méé i nqoo-nqoosam qgái ba ii,
naka i táá cúí khòe ga gaa koe x'ãe guu,’
téméè, a i a ko gaicara máá:

‘C'ëem khòe ba méém gam di téé-q'ooan máàè,’
téméè. ²¹Gaa domkagam kò c'ëem khòe ba qaase, ncëe kò sixae cgoa wèe x'ãe ka hãa, ãem kò ko X'aigam Jeso ba qõda te cgoa xae e ka ba, ²²Johanem di tçguè-tçguukuan dim x'aèm koe guu a tshoa-tshoa, a sí Jesom kò sixae koe guu a **sée a nqarikg'ai koe úùèm** x'aèm koe tcàan

koe. Ncēe xu khòe xu ka c'ēe ba méém sixae cgoa hàà nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii, Jesom **x'ooan koe** tēea hāa di ba,” tam **Petere** méé.

²³Xu kò cáǵm khòe tsara nxárá tcg'òò, Josefam ncēe kòo Barenabase ta ma tciìe ba, ncēe kò Juseto dis cg'òès ka q'āaèa hāa ba hēe, naka Matiase ba hēéthēe tsara. ²⁴Ne kò nxāaska còrè a máá: “X'aigae, ncēe wèè khòèan di tcáóan q'ana hāa Tseè, x'ái ta a xg'aekua tsara koe Tsi ndaka ba nxárá tcg'òóa máásea hāa sa, ²⁵nakam ncēe tsééan koe tcāa, x'áè úú-kg'ao di i, ncēm kò Jutase aagua a, a ba a ēem ko qaam qgám koe^b qòò,” témé. ²⁶A ne a kò cgúúan xg'ám, i cgúúan Matiase ba nxáá, me 11 xu x'áè úú-kg'ao xu koe tcāè.

Petere ba hēe naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēe xu di tsééa ne Jerusalema koe (2–7)

Tcom-tcomsam Tc'ēm di hàà-q'ooa ne

2 ¹Eēm ko Pentekoste dim cáǵm ba hàà, ka ne kò wèea ne ga cúǵm qgám koe xg'aea hāa. ²Me kò kúúga tcēé-tcēe ba nqarikg'ai koe guu a tc'iria ne hāa koe hàà, kiam tc'āám di ts'oo-q'ooan khama xaǵm ba, a hàà ēe ne ko hāam nquum koe cg'oè. ³I kò c'eean di tǵaman khama ii gúúan hòdse, a tsǵai-tsǵaia q'aase, a gane koe ntcóò. ⁴Ne wèea ne ga Tcom-tcomsam Tc'ēm ka cg'oè cgaèe, a ne a tshoa-tshoa a tǵáka zi tǵam zi kg'ui, ēem kò Tc'ēe ba ma máà nea khama.

⁵Nxāaska ne kò Nqari-tcáóa ne Juta ne Jerusalema koe x'āea hāa, wèè zi qhàò zi nqarikg'ai ka nqāaka hāa zi di ne. ⁶Eē ne ko ncēes tcēé-tcēe sa kóm, ka ne kò kái ne khòe ne hààra xg'ae, wèém khòe ba ne kò kóm me ko gam di tǵaman kg'ui. ⁷Ne kò are, a xháé, a ne a máá: “Kháé ncēe ko kg'ui ne khòe ne wèe ne gáé Galilea di ne tama nea? ⁸Ka ta koáé dùús domka kháé kóm ne ne ko sita dis kg'ui sa kg'ui, ncēe ta ábà cgoaèa hāa sa? ⁹Paretia ta hēe, naka Mede ta hēe, naka Elame ta hēe, naka Mesopotamia koe x'āea hāa ta hēe, naka Jutea di ta hēe, naka Kapatokia di ta hēe, naka Ponto di ta hēe, naka Asia di ta hēe, ¹⁰naka Ferugia di ta hēe, naka Pamfilia di ta hēe, naka Egepeto di ta hēe, naka Libia di c'ēe xòè di ta hēe, Kurene **ta ko ma tciìem x'áém** qàe koe hàna a, Roma koe guua ta cg'áè-kg'ao ta hēe, ¹¹Juta ta hēe, naka Juta khama kúrúsea ta hēe, naka Kereta ta hēe, naka Arabia ta hēéthēe e - wèea ta ga ko kóm ne ne ko are-aresa tsééan Nqarim di sita di tǵaman cgoa kg'ui,” ta ne méé. ¹²Ne kò wèea ne ga kaisase are a q'āa tama khama ne kò tēèku a máá: “Dùú sa ko nxàes gúú sa gáé ncēe sa?” témé. ¹³Igaba ne kò c'ēe ne ncōi ne a máá: “Kái gōéa ne ne kg'áà hāa,” témé.

b 1:25 *ēem ko qaam qgám koe* - Gerika sa ko máá: “qgáa ba koe” témé.

Petere ba ko khòè ne cgoa kg'ui

¹⁴Igabam kò Petere 11 xu cgoa téé-tēe, a ba a khòè ne cgoa kaisase tc'amaka kg'ui a máá: “Gaxao khòè xao Jutea di xao hēé, naka gatu wèè tu ncēe Jerusalema koe x'āèa tu hēéthēé mée tu komsana te, nakar bìrí tu u, ncēes gúús ko dùú sa nxàe sa. ¹⁵Ncēe ne khòè nea nqàre tama, ēe tu ma tc'ēea khama, qanega i 9 di x'aè e ntcúúkg'ai cgoa di i khama.

¹⁶Igabas ko ncēes gúú sa porofitim Joelem ka nxàeèas ga si i, ncēm kò **Nqari ba** máá:

¹⁷‘Còdo di xu cáń xu kar gha Tíí Nqari Ra
wèém khòèm koe Tirim Tc'ēe ba ntcāa.
Xu gha gatu di xu cóá xu hēé naka cóá zi hēéthēé porofita,
xu gha gatu di xu qárí-kg'ao xu x'ái zi bóò,
xu gha gatu di xu xòòkhoe xu gataga sòokuri zi sòokuri.

¹⁸Tiri qāàn koe ga igaba,
kg'áðan hēé naka dxàean hēéthēé
koer gha ēe xu cáń xu ka
Tirim Tc'ēe ba ntcāa,
ne gha porofita.

¹⁹Are-aresa zi gúú zir gha tc'amaka x'ái,
nqarikg'ai koe,
a Ra a gha **are-aresa zi** x'ái zi nqāaka x'ái,
nqóómkg'ai koe,
c'áðan hēé naka c'eean hēé naka ts'énèan hēéthēé di zi.

²⁰Cám sa gha ntcúú sa kúrú,
me gha nxoe ba c'áðan khama ii,
Nqarim dim cáń hàà tamas cookg'ai koe,
ncēe kaia hāa a ko x'áàm cáń ba.

²¹Me gha wèém
ēe ko X'aigam **Nqarim** dim cg'òè ba tcii ba kgoaraè,'
tam Joele mééa.

²²“Gaxao khòè xao Iseraele di xaoè, ncēe kg'uiian xao komsana: Jesom Nasareta di ba kò Khòèm Nqarim ka xao nxárá tcg'òóa mááèa hāa Me e; qarian di zi tséé zi hēé, naka are-aresa zi x'ái zi hēéthēém kò Nqari ba Jesom koe guu a gaxao xg'aeku koe kúrú, ncēe xao ma q'ana khamaga ma. ²³Nqari ba kò nxāakamaga kàa sa úúa hāa, a ba a bóòa tcg'òóa hāase kò Jeso ba tshàu q'ooa xao koe tcāà, xao kò cg'òo Me, cg'āè cau xu khòè xu máá xu xgàus koe tceea ba ka. ²⁴Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me, a ba a x'ooan di thòðan koe kgoara Me, x'ooa nea qgóó Me i gha di qarian úú tama khama.

²⁵“Me kò Dafite ba Gam ka kg'ui a máá:
‘X'aigam **Nqari** bar kò wèè x'aè ka cookg'aia te koe bóò.

Tirim x'òàm kg'áòm xòè zam hàna
khamar cuiskaga ntcāà-ntcāàèa hāa tite.

²⁶ Gaa domka i tcáóa te qāè-tcaoa;
i t̄ama te thēé qāè-tcaoa,
me gha tirim tc'áróm ga ba thēé gataga nqòðan koe kg'òè.

²⁷ Cuiskaga Tsi tc'ēea te
x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe aagua hāa tite,
kana Tsi gataga cuiskaga Tsarim Tcom-tcomsa ba
guu nakam ts'óóa hāa tite khama.

²⁸ Kg'òèan koe ko úú te dàðan Tsi x'ái tea hāa;
a Tsi a gha hàna Tsi ko hāa ne
qāè-tcaoaan ka cg'òè-cg'oe te,' tam Dafite ba mééa.

²⁹“Tíí kíf ga xaoè, kgoarasea hāaser gha gaxae ka tsgōosem Dafitem ka birí xao
o, x'óóam hāa a kg'ónòèa hāa sa, si gam dis tc'ám sa ncēe cárn ka igaba qanega
gatá xg'aeku koe hāa. ³⁰Porofiti me e kò ii, a q'ana hāa Nqarim ma nqòðkagu
mea hāa sa, a máá, gam di x'aiian dis ntcōó-q'oos koem gha gam dim qhàò ba
ntcòò, téméa sa. ³¹Còokam kò bóòà hāa, a kò gaa domka Krestem di x'ooan koe
tēean ka kg'ui, a máá, **Kreste ba** kò x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe táá aaguè,
i kò gataga cgāaa ba táá ts'óó, témé. ³²Ncēem Jeso bam kò Nqari ba x'ooan koe
ghùia hāa, ta sita wēéa ta ga gaan di ta nxàea tseegukagu-kg'ao ta a. ³³Eēm ko
Jeso ba tc'amaka dis ntcōó-q'ooos Nqarim dim x'òàm kg'áò xòè dim dis koe ghùii
a úúè, kam kò nqòðkaguèam Tcom-tcomsam Tc'ēe ba Xòòm koe hòò, a ba a kò
wēés gúùs ncēe tu ko bóò a ko kóm sa ntcāa xòò. ³⁴Dafite ba kò nqarikg'ai koe
qàò tama khama, igabam kò máá:

'X'aiga ba kò Tirim X'aiga ba birí a máá:

'Kg'áò x'òàa Te xòè koe ntcōó,

³⁵ nakar gha nxāakg'aiga sí Tsari cg'òo-kg'aoan kúrú
naka i nqàrèa Tsi ka nqāaka hāa,' '

témé.

³⁶“Gaa domka méé ne wèè ne Iseraele ne ncēe sa qāèse q'āa: ncēe tu kò xgàum
Jeso bam Nqari ba X'aiga ba hēé naka Kreste ba hēéthēé kúrúa,” tam Petere méé.

³⁷Eē ne ko khòè ne ncēe sa kóm ka i kò tcáóa ne qhòmse, ne Petere
ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé birí a máá: “Sita ka qōese
ga xaoè, nta ta gha hēé?” témé. ³⁸Me Petere xoa a máá: “Tcóóse gatu di
chibian koe naka tua wēéa tu ga Jeso Krestem dim cg'òèm koe tcguù-
tcguuè, nxāasega i gha gatu di chibian qgóóa máàè ke. A tu a gha
Tcom-tcomsam Tc'ēe ba abas khama hòò. ³⁹Nqòðkaguku sa gatu hēé,
naka gatu di cóán hēé, naka wēéan ēe nqúù ka hàna hēéthēé di si i
khama, wèé ne ēem gha X'aigam gatá dim Nqari ba tcii ne,” tam méé.

⁴⁰A ba a kái kg'uian cgoa nxàea tseegukagu, a ntcàm ne a máá:
“Kgoarase ncēes qhàòs cg'áè caus koe,” témé. ⁴¹Ne kò gane ēe kò gam di
kg'uian dtcòm ne tcguù-tcguuè, ne kò 3,000 ne ēem cárn ka càùse.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma kg'òèa xg'ae sa

⁴²Wèè x'aè ka ne kò x'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan koe máàse, a kò xg'ae a cúis gúù sa kúrú, a ne e péréan tc'òó, a còrè. ⁴³Ne kò wèè ne khóè ne q'áòs ka tcààè, zi kò kái zi gúù zi are-aresa zi hēè naka x'ái zi hēéthēé x'áè úú-kg'ao xu ka kúrúè. ⁴⁴Ne kò wèè ne dtcòm-kg'ao ne xg'aea hãa, a cúis gúù sa xg'aea máána hãa. ⁴⁵A ne a wèè zi gúù zi ēe ne q'òda hãa zi x'ámágu, a ne a q'aa-q'aaku, ēem ma wèem khóè ba ma tcàoa hãa khama ma. ⁴⁶A ne a kò wèè cáím ka tempelem koe xg'ae, a kò x'áé xu ma xùrikua khama péréan tc'òó; qāè-tcaoa hãa a auku di tcáóan úúa hãase ne kò tc'òó. ⁴⁷Nqari ba ne kòo dqòm, a ne a kò wèè khóèan ka ncàmmèa hãa. Me kò Nqari ba wèè cáím ka gane di nxáràse-q'ooan càù ēe kò kgoaraèa hãa ne cgoa.

Nqora hãam dtcàrà-kg'ao ba ko qāèkaguè

3 ¹*C'ēm cáím ka* tsara kò Petere ba hēè naka Johane ba hēéthēé tsara còrè di x'aè ka tempelem koe qòd, nqoana di x'aè ka. ²Me kò ábà nqais koe ga guu a nqora hãam khóè ba 'T'òè' ta ko ma tcièm tempelem-kg'ám koe hàna. Wèé cáím kam kò gaa koe sèè a úúè a síí tòdè a ko ēe ko tcàà ne khóè ne mààku zi dtcàrà ba. ³Eēm ko Peterea tsara Johanea tsara bóò tsara ko tempelem-kg'ám koe tcàà kam kò mààku sa dtcàrà tsara a. ⁴Tsara téé a tcgái-q'ooa ba koe bóò me, ka tsara ko Petere tsara bìrí me a máá: “Bòò tsam m,” témé. ⁵Me khóè ba qāèse bóò tsara a, au me tsara gha di tcoman úúa hãase. ⁶Igabam kò Petere ba máá: “Selefera ga hēè naka gauta ga hēéthēér úú tama, igabar gha ēer úúa hãa sa máà tsi: Jeso Krestem Nasareta dim cg'òè ka tēe naka tsia qòda te!” témé. ⁷A ba a kg'áòm x'òàm gam dim cgoa qgóóa ghùì me, i khóèm di nqàrèan hēè naka nqóáa ba hēéthēé kúúga q'am. ⁸Me nxàia tēe a nqàrèa ba ka téé a tshoa-tshoa a qòda te, a ba a gatsara cgoa tempelem q'oo koe tcàà; qòdam ko téé a nxàì a Nqari ba dqòm. ⁹Eè ne ko wèè ne khóè ne bóò me, me ko qòd a ko Nqari ba dqòm, ¹⁰ka ne ko bóòda q'aa me, me gaam khóèm ncēe kòo káise tempelem 'T'òè kg'ám' ta ko ma tcièm koe ko ntcóó a ko dtcàràam ga me e sa, ka ne ko kaisas ares ka tcààè, dùús kúrúse cgae mea hãa sa.

Petere ba ko tempelem koe kg'ui

¹¹Gaam khóèm qanega Peterea tsara Johanea tsara cgoa tc'àmà-tc'amasea hãa ka ne kò khóè ne qàròda síí cgae xu, xàò-xaos Solomonem di sa ta ko ma tciès qgáìs koe, kaisas ares ka tcààèase. ¹²Eēm ko Petere ncēe sa bóò, kam ko bìrí ne a máá: “Khóè xao Iseraele di xaoè, dùús domka sa ko ncēe sa arekagu xao o? Dùús domka xao ko ma bóò tsam màà? Sitsam di qarian hēè kana sitsam di Nqari-tcáóan hēéthēé domka

tsam kúrú mem ko q̄ò, ta xao tc'ěea? ¹³Nqarim Abrahamam di ba, a Isakam di ba, a Jakobem di ba, Nqarim gaxae ka x̄ò ga xu di ba, nxāa ba Gam dim Qāām Jeso ba x'āākagua. Tcg'óó Me xao kò, sím gha cg'òòe ka, a xao a kò Pilatom cookg'ai koe c'ùuse Me, ncēe kò q̄òm gha ka kgoara Mea hāa ba. ¹⁴A xao a kò Tcom-tcomsa a Tchàno ii ba c'ùuse, a dtcàrà mááse cg'òo-kg'aom gha kgoaraè sa. ¹⁵X'aigam kg'òèan di ba xao kò cg'òo, igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me. Ncēes gùus di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e. ¹⁶Dtcòmš ka i kò Jesom di cg'òèan ncēm khòèm, ncēe tu ko bóò a q'ana ba, qarian máàna hāa. I Jesom koe guua dtcòman ncēm khòè ba gatu wèè tu cookg'ai koe kg'òèkagua.

¹⁷"Ncēeska, tí kíf gatuè, q'ana ra hāa, c'ùua tu kò hāa domka tu ncēs gùù sa kúrúa hāa sa, gatu di xu tc'āa-cookg'ai xu kò hēea khama. ¹⁸Nqari ba wèè xu porofiti xu kg'ám koe guu a kg'aiga nxàea hāa a ko máá, Gam dim Krete ba gha xgàràè, témé. A ba a kò ncēe kg'uiian ncēm dàòm ka tseegukagua. ¹⁹Gaa domka méé tu gatu di chìbian koe tcóóse, naka **Nqarim koe** k̄abise, naka i gha nxāasega chibia tu tchùua tcg'òòe, ²⁰nxāasega i gha k̄aba-k̄aban tc'ěe di x'aèan X'aigam koe guu a hàà ka, a ba a gha Jeso ba tséea óá, Krete ii ba, ncēm nxāakamaga nxará tcg'òóa máá tua hāa ba. ²¹Nqarikg'ai koe méém hāa, me gha nxāakg'aiga síí x'aè ba hàà, Nqarim gha wèè zi gùù zi kúrúa k̄abi di ba, èem ko ncísega Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu kg'ám koe guu a kg'uia hāa sa ba. ²²Moshe ba kò kg'ui a máá: 'X'aigam gatu dim Nqari ba gha gatu di ne khòè ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim porofiti ba tséea óá máá tu u. Ke méé tu wèés gùus èem gha ko bìrí tu u sa komsana. ²³Díím wèém èe porofiti ba komsana tama ba gha gam di ne khòè ne xg'aeku koe q'āea tcg'òòe,' témé. ²⁴Xu kò ncísega wèè xu porofiti xu ncēe xu cáím xu ka kg'uia hāa: Samuele ba hēé naka èe kháóka hààraa xu hēéthēé e. ²⁵Gatua porofiti xu hēé naka Nqarim kò gatu ka x̄ò ga xu cgoa kúrúa hāas qáé-xg'ae sa hēéthēé di tu cóá tu u. Ncēm kò Abrahamam cgoa kúrúa hāa sa, a bìrí me a máá: 'Wèé zi qhàò zi nqóómkg'ai di zia gha tsaris qhàòš domka ts'ee-ts'eekg'aiè,' témé. ²⁶Eèm ko Nqari ba Gam dim Qāām **Jeso** ba ghùì, kam kò kg'aia gatu koe tséé úú Me, sím gha ts'ee-ts'eekg'ai tu u ka, wèea tu gam gha gatu di zi dàò zi cg'āè zi koe tcg'òó ka," tam Petere méé.

Peterea tsara Johanea tsara kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe

4 ¹Eè tsara Peterea tsara Johanea tsara hāa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka xu kò peresiti xu hēé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu ka kaia hāa ba hēé, naka Saduke xu hēéthēé xu hàà cgae tsara a, ²xg'aia xu kò hāa, èe tsara x'áè úú-kg'ao tsara kòò khòè ne xgaa-xgaa, a kòò Jesom x'ooan koe tēas ka khòè ne xgaa-xgaa khama. ³Dqòa a kò ii khama xu kò qgóó a qáé-nquus koe tcāa tsara a, me nxāakg'aiga síí xùrikom cáím ba

hàà. ⁴Igaba ãe kò **Nqarim dim** kg'ui ba kóm ne koe ne kò kái ne dtcòm, i kò khòè xu di nxárase-q'ooan 5,000 khama noo.

⁵Xùrikom cáim ka xu ko tc'ãà-cookg'ai xu hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé Jerusalema koe xg'ae. ⁶Me kò Anase kaim peresiti ba hàna, Kaifase ba hēé, naka Johane ba hēé, naka Aleksantere ba hēé, naka wèè xu khòè xu kaim peresitim x'áé di xu hēéthēé e. ⁷Xu **Peterea tsara Johanea** tsara xg'aekua xu koe tòò, a tshoa-tshoa a tèè tsara a, a máá: “Dùútsa qarim ka kana cg'òèm cgoa tsaao kò ncēeta hēéa?” témé.

⁸Me kò nxāaska Petere ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaea hāase bírí xu a máá: “Gaxao khòè ne di xao tc'ãà-cookg'ai xao hēé naka kaia xao hēéthēé xaoè! ⁹Ncēem cáim ka tsam kò ko nqara hāam khòè ba kúrúse cgaeas gúús ncēes qāès ka ko tèèè, ntamam ma qāèkaguèa hāa sa ne ¹⁰méés nxāaska ncēes gúú sa gaxao hēé naka wèè ne khòè ne Iseraele di ne hēéthēé koe q'āase, Jeso Krestem Nasareta dim di cg'òèan cgoa a, ncēe xao kò xgàua hāa ba, ncēem kò Nqari ba x'ooan koe ghúia hāa ba, Gam domkam ncēem khòè ba cookg'aia xao koe qāè a téé-tēe. ¹¹Ncēea gaxao 'tshào-kg'ao xao ka xguèa hāam nxōám ga Me e, ncēe cgáés nxōá sa kúrúia hāa ba. ¹²I kgoarakuan c'èe khòè koe ga káà a, me gataga c'ëem khòèm^c ga ba nqarikg'ai ka nqāaka káà me e, ncēe **Nqarim ka** khòèan xg'aeku koe máàèa hāa ba. Gam dis cg'òès koe méé ta guu naka kgoaraè,' ” tam méé.

¹³Eè xu ko Peterea tsara Johanea tsara di kgoarasean bóò, a xgaa-xgaase tama tsara hāa sa bóò, a kg'amaga khòè tsara a sa, ka xu ko are, a xu a bóò q'āa, Jesom cgoa tsara kò hāa sa. ¹⁴Eè xu ko **tc'ãa-cookg'ai xu** gataga khòèm ãe qāèkaguèa hāa ba bóò me gatsara cgoa tēe, ka xu kò kg'ui xu gha gúú ga úú tama. ¹⁵A xu a x'áè a máá, **Peterea** xu méé xu xg'aes koe tcg'oa. Ka xu kò tshoa-tshoa a xu a kg'uia xg'ae, ¹⁶a máá: “Nta xae gha ma ncēe tsara khòè tsara kúrú? Wèém khòèm Jerusalema koe x'áèa hāa ba q'ana hāa, **are-aresas** x'ái sa tsara kúrúia hāa sa, xae gaxae igaba cuiskaga ntcoea hāa tite sa ka. ¹⁷Igaba ncēes gúús gha khòè ne koe táá còoka tsai-tsaisea qòò domka méé xae ncēe tsara khòè tsara dqàè naka tsara táá cúí khòè cgoa ncēes cg'òès ka kg'ui guu,” ta xu méé.

¹⁸Ka xu kò nxāaska gaia q'oo koe tciia tcāà tsara a, a x'áè tsara a, táá méé tsara gaia Jesom di cg'òèan ka kg'ui sa, kana gaan ka xgaa-xgaa sa. ¹⁹Igabaga tsara kò Peterea tsara Johanea tsara xoa xu a máá: “Gaxao ka bóòa mááse, Nqarim tcgái q'oo koe i tchàno o sa, gaxao méé xao kaisase komsanaè sa, Nqarim ka oose? ²⁰Sitsama ko tààè, ncēe tsam bóòa a kómá hāa zi gúú zi tsam ga nqoo cgoan ka ke,” ta tsara méé. ²¹Eè xu ko dqàè tsara xg'ara ka xu kò guu tsara a tsara qòò, xu gha ma xgàra tsara a sa kò

c 4:12 *khòèm* Gerika sa ko máá, “cg'òè,” témé.

kàà si i khama, wèé ne khòè nea kò èe kò kúrúsea hāas gúús ka Nqari ba dqòm khama. ²²Are-aresam dàòm ka qāèkaguèam khòèm di kuria ne kò 40 sa nqáéa hāa khama.

Dtcòm-kg'ao ne dim còrè ba

²³Eë tsara ko guuè ka tsara kò gatsara ka c'èe ne koe kabise a sí xààa máá ne, kaia xu peresiti xu hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu hēéthēéa ko gatsara ka nta mééa sa. ²⁴Eë ne ko ncēe gúúan kóm kaga ne kò wèéa ne ga cúí koe tchàa-tchaa dòm, a Nqari ba còrè a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, nqarikg'ai hēé, naka nqóók'g'ai hēé, naka tshàa ba hēé, naka wèé zi gúú zi gaa koe hàna zi hēéthēé kúrúa hāa Tseè. ²⁵Ncēe ko gatá ka xòm Dafitem Tsarim qām kg'ám koe guu a, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a kg'ui a máá:

‘Táá zi qhàò zia dùús domka xgòà hāa,
ne ko khòè ne kàà hùì zi kàa zi kúrú?’

²⁶Nqóómkg'ai di xu x'aiga xu
téé-q'ooa xu séèa hāa, **x'āà xu gha ka,**
xu tc'āà-cookg'ai xu xg'aea hāa,
X'aigam **Nqari** ba hēé
naka Gam ka ntcāa tcúúèa ba hēéthēé cgoa
xu gha x'āàku ka,
tam Dafite méé.

²⁷Tseeguan kaga xu kò ncēm x'áé-dxoom koe Herote ba hēé naka Pontiose Pilato ba hēé, táá zi qhàò zi di ne hēé naka Iseraele di ne hēéthēé nea xg'aea hāa a ko Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cgoa **x'āàku**, ncēe Tsi ntcāá tcúúa hāa ba. ²⁸A ne a èe Tsi kò Tsari qarian koe hēé naka Tsari tc'èean koe hēéthēé bóòa tcg'óòá hāa sa kúrú, ncēe gha hàà kúrúse sa. ²⁹Ke ncēeska X'aiga Tsi Nqari Tseè, gane di q'aekagukuan koe tòn tcgái, naka Tsia Tsari ta qāà ta di tcáóan ghùì-ghui, naka ta Tsarim kg'ui ba kgoarasea hāase xóé naka kg'ui, ³⁰naka Tsi Tsari x'òàn tchoanà xòó naka i qāèkagu, naka zi gataga x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúú zi hēéthēé kúrúè, Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cg'òè koe,” ta ne ma còrè.

³¹Eë ne ko còrèa xg'ara kagam ko èe ne kò hāam qgái ba cgùru, ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeè, a Nqarim dim kg'ui ba kgoarasea hāase xóé a kg'ui.

Dtcòm-kg'ao ne ko gane di gúúan q'aa-q'aaku

³²Wèé ne dtcòm-kg'ao nea kò tcáóa ne hēé naka tc'èea ne hēéthēé koe cúí ne e. Cúim ga ba kò gam q'òòá hāa gúúan cúía kàoa mááse tama, igaba ne kò èe ne q'òòá hāa gúúan wèéa ne ga q'aa-q'aaku. ³³Xu kò x'áé úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba x'ooan koe téea hāa di tchōàn kaisa qarika

nxàea tseegukagu; i kò kaisa cgómkuan gane wèèa ne koe ga hãa, ³⁴ c'èe gúu ko tcào khòèa kò gane xg'aeku koe káa a khama. Wèèm khòèm ãe xhàrààn úúa kana nquuan úúa hãa ba kò x'ámágu u, a ãe ne ko x'ámágu u ka ne hòda hãa marian ko úú, ³⁵ a ne a kò x'áè úú-kg'ao xu di nqàrè-kg'aman koe hàà tòò o khama, me kò wèèm khòè ba ãem ma tcàoa hãa khamaga ma samaè e. ³⁶⁻³⁷ Me kò Josefa ba gataga q'òòam kò hãam xhàrà ba x'ámágua, a kò marian cgoa hàà, a hàà x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò o. Lefi dis qhàòs di me e kò ii, a Kuperero koe guua hãa, a ba a kò x'áè úú-kg'ao xu ka Barenabase ta ma tciìe, ncèe ko máá: 'Ghùì-ghuì-tcáókuan dim cóá ba,' témèè ba.

Ananiasea khara Safira khara

5 ¹ Igabam kò c'èem khòè ba hàna a kò Ananiase ta ma tciìe. A ba a kò dxàeses Safiras cgoa hàna, a c'èe gúuan gakhara di x'ámágua hãa. ² A ba a kò c'èe marian sèè a tòóa mááse, gam dis khòès q'ana hãase, a c'èe xòèan síí x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò.

³ Me Petere ba máá: "Ananiaseè, dùús domka *tsi* ko satana ba *guu me* tcáóa tsi cg'oè-cg'oe, tsi kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tshúú-ntcōaa máá, a tsi a kò c'èe marian xhàrààn di sèè a tòóa mááse? ⁴ X'ámágu me tama tsi hãa cookg'ai koe ba kò tsari tama? Eèm ko x'ámáguè ka ia kò gataga marian tsari tama? Dùús domka tsi ko nxàaska kháè ncèes gúu sa tcáóa tsi koe tcàà? Tíí tsi qàe-qae tea hãa tama, igaba tsi Nqari ba qàe-qaea hãa!" témé. ⁵ Eèm ko Ananiase ncèe zi kg'ui zi kóm kam kò cg'áè a x'óó. Ne kò wèè ne gaas gúu sa kómá hãa ne kaias q'áòs ka tcààè. ⁶ Xu qárí-kg'ao xu hàà tc'áróa ba sèè a tcám a tcg'òó, a síí kg'ónò o.

⁷ Si kò nqoana khama noo aoran qã q'oo koe gam ka dxàe sa tcàà, dùú sa kúrúsea hãa sa c'úúa hãase. ⁸ Me Petere ba tèè si a máá: "Bìrì te, gaam marim xhàrà ba khao x'ámágu cgoam ga me e sa?" témé, si máá: "Èè, gaam marim ga me e," témé.

⁹ Me Petere ba tèè si a máá: "Nta khao gha ma dtcòmku a X'aigam *Nqarim* dim Tc'èe ba kúrúa bóò? Q'ãa méé si: khòè xu sarim khòè ba kò síí kg'ónò xu di dàda nea nquum-kg'ám koe hàna, xu gha sáá sèè a tcg'òó si *théé*," témé. ¹⁰ Kas ko gaa x'áè kaga qháésega nqàrè-kg'ama ba koe cg'áè a x'óó, xu qárí-kg'ao xu tcàà, a sao-xg'ae sis x'óóa hãa, xu sèè a tcg'òó a síí dxàesem qàe koe kg'ónò si. ¹¹ Si kò wèès xg'aes dtcòm-kg'ao ne dis koe hèè naka ãe kò ncèe gúuan kóm ne koe hèéthéé kaisas q'áò sa xóé.

X'ái zi hèè naka are-aresa zi gúu zi hèéthéé e

¹² Xu x'áè úú-kg'ao xu kái zi x'ái zi hèè naka are-aresa zi gúu zi hèéthéé khòè ne xg'aeku koe kúrú. Ne kò wèè ne *dtcòm-kg'ao ne* wèè x'áè ka Solomonem dis xàò-xaos koe xg'aea hãa. ¹³ Ne kò c'èe ne khòè ne ães

xg'aes koe tcā̀an bèe, igaba ne kò khòè ne tcom nea hāase qgóó ne. ¹⁴Eēta i ii igaba ne kò kái ne dtcòm-kg'ao ne Nqarim koe càuse, kái xu khòè xu hēé naka kái zi khòè zi hēéthēé e. ¹⁵Ka ne kò tcìi-khoe ne tchāa koe tcg'òò, a sí gane di tcoàn cgoa dàdan qàe koe xòòè, nxāasega ne gha ēem kòo Petere gaa koe nqáé ne sóma ba ga sóm-som ne ka. ¹⁶Jerusalem ba nxāma-nxāmaa hāa zi nqōó zi koe ne kò khòè ne guu a xg'aeku, a ēe tcīia hāa ne óága, naka dxāwa tc'ēean ka ko xgàèè ne hēéthēé e, ne wēea ne ga hàà kg'òèkaguè.

X'áè úú-kg'ao xu ko xgàèè

¹⁷Igabam kò kaiam peresiti ba hēé naka wèè xu gam cgoa kò hāa xu hēé naka Saduke xu dis xg'aes di xu hēéthēé tauan ka tcā̀è, ¹⁸a xu a kò x'áè úú-kg'ao xu qgóó a qáé a sí x'áé-dxoom dis qáé-nquus koe tcā̀a xu. ¹⁹Me ntcúú ka X'aigam **Nqarim** òim moengele ba qáé-nquum-kg'ám xgobekg'am, a tcg'òò xu, a bìrí xu a máá: ²⁰“Qòò xao naka sí tempelem koe téé, naka khòè ne cgoa kg'ui wèè kg'uian ncēe **kaba** kg'òèan di i,” témé. ²¹Eē xu ko kóm ka xu kò qòò a q'uu i ko ka sí tempelem koe tcā̀a, a xgaa-xgaa.

Me kò kaiam peresiti ba hēé naka ēem kò hāa cgoa xu hēéthēé ko hàà, ka xu kò tc'ā̀a-cookg'ai xu hēé naka Iseraele di xu kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé tcīia xg'ae, a xu a qáé-nquus koe c'ēe xu tsééa úú, sí xu gha x'áè úú-kg'ao xu tcīia óá ka. ²²Eē ko tsééa xu ncōo-kg'ao xu ko qáé-nquum koe sí ka xu kò sí táá sao-xg'ae xu, ka xu ko kábise a sí xàà a, a máá: ²³“Ncāa xae qáé-nquu ba bóò me qarika tcēekg'ammèa, xu kòre-kg'ao xu wèè xu heke-kg'ám zi koe téé-tēe, igaba ēe xae ko heke-kg'ám zi xgobekg'am ka i kò cúí khòè ga q'oo koe káà a,” ta xu méé. ²⁴Eē xu ko tc'ā̀a-cookg'aim tempelem di xu kòre-kg'ao xu di ba hēé naka kaia xu peresiti xu hēéthēé xu ncēe gúúan kóm, ka xu kò are, dùútsa gúús ko kúrúse sa. ²⁵Me kò c'ēem khòè ba hàà bìrí xu a máá: “Bòò, gaxao thuu qáé-nquum koe tcana hāa xu khòè xua tempelem koe téé-tēe a ko khòè ne xgaa-xgaa,” témé. ²⁶Me nxāaska tc'ā̀a-cookg'ai ba gam di xu kòre-kg'ao xu cgoa qòò, a sí sèè a óága xu, chùu xu tamase, nxōán cgoa xu gha khòè ne ka xaoè sa xu kòò bèe khama.

²⁷Xu ko óága xu a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú xu. Me kò kaiam peresiti ba tèè xu, ²⁸a máá: “Qarika xae kò x'áè xaoa a máá, táá xao ēes cg'òès ka xgaa-xgaa guu témé, igaba bóò, Jerusalem ba xao gaxao di xgaa-xgaan ka cg'òè-cg'oea hāa, ncēem khòè di chibian xao gaxae koe óá kg'oana,” témé.

²⁹Igabam kò Petere hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé xoa a máá: “Nqari ba méé ta khòèan ka kaisase qámsea máá. ³⁰Gaxae ka xòòà xu òim Nqari ba Jeso ba x'ooan koe ghùia hāa, ncēe xao kò xgàus^d koe tceea ba

d 5:30 xgàu - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

ka cg'ōo ba. ³¹Nqari ba Gam dim x'ōàm kaiam xòè koe ghùì Mea, Tc'āa-cookg'ai a Kgoara-kg'ao bam gha ii ka, a ba a gha Iseraele ne kúrú ne chibian koe tcóóse, a chibia ne qgóóa mááe ka. ³²Sixaea ēe zi gúzi zi di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e, sixae hēe nakam Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hēéthēe e, ncēem kò Nqari ba ēe qámseha hāa ne máàa ba,” ta xu méé.

³³Eē xu ko ncēe sa kóm ka xu kò kaisase xg'òà a cg'ōo xu kg'oana. ³⁴Igabam kò c'ēm Farasaim Gamaliele ta ko ma tciiè ba xg'aes koe tēea téé, ncēe kò wèé khòèan ka tcommèam x'áè xгаа-xгаа-kg'ao ii ba. X'áèa nem kò tcg'òó, **x'áè úú-kg'ao** xu méé xu xòm x'áè tchàa koe tcg'òòè di i, ³⁵a **ēe q'oo koe hàna** xu birí a máá: “Gaxao Iseraele di xao khòè xaoè, ēe xao ko hàà ncēe xu khòè xu koe kúrús gúús ka méé xao q'āa tc'ēea hāase kúrú. ³⁶Ncēe xu cárn xu cookg'ai koem kò Tutase ba tēe, a ba a máá khòè cgáé me e témé, xu kò 400 khama noo xu khòè xu xùri me. Igabam kò cg'òòè, i kò wèéan ēe ko xùri me tsai-tsaise, a kaà. ³⁷Eēm khòèm qāá q'oo koem kò Jutasem Galilea di ba tēe, khòè ne ko nxáràè x'áèan ka, a kò kái ne khòè ne ka xùriè. Me gaam igaba kaà, i kò wèéan ēe kòo xùri me ga tsai-tsai q'aase. ³⁸Khamar ko ncēeska birí xao o a ko máá: ncēe xu khòè xu koe méé xao tcg'òóse, guu xu méé xao. Ncēè gaxu dis tséés kana gaxu dis kàas kò khòè ne di sa ii, nes gha kaàkaguè ke. ³⁹Igaba ncēè Nqarim dis kò ii ne xao cuiskaga kòbe sia hāa tite. Nqarim cgoa ga xao gha ko x'āaku,” témé. ⁴⁰Xu kò gam cgoa dtcòmku, a x'áè úú-kg'ao xu tcii, a hàà xg'árn qāá xu, a dqàè xu, táá méé xu Jesom di cg'òèan ka gaicara kg'ui guu sa, a guu xu xu qòò.

⁴¹Xu kò qāè-tcaoa hāase xg'aes koe guu a tcg'oa, Jesom di cg'òèan domka xgàraèa ne kò kg'ano xua hāa khama. ⁴²A xu a kò wèé cárn ēe ka tempelem q'oo koe hēe naka khòè ne x'áè koe hēéthēe xгаа-xgaan cgoa chòò tama, a ko xгаа-xгаа Jeso ba **nqòòkaguèa hāam** Kreste Me e sa.

7 xu kaia xu kerekes di xu ko nxárá tcg'òòè

6 ¹Eē xu cárn xu ka ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne càuse a kái, ka ne ko Gerika di ne Juta ne mēeku Hebera di ne Juta ne cgoa, wèé cárn tc'ōoan ko gabaè x'áè ka zi kò Gerika di zi dxàe-ntcōa zi qāese máàè tama khama. ²Xu 12 xu **x'áè úú-kg'ao xu** wèé ne xгаа-xgaase-kg'ao ne tcia xg'ae a máá: “Qāèa i máá xae e tite, Nqarim dim kg'uim di tsééan guu a sí tc'ōoan gábakagu ne. ³Gaxae ka qōese ga tuè, gatu xg'aeku koe 7 xu khòè xu nxárá tcg'òó, q'ana tu hāa xu **Tcom-tcomsam** Tc'ēm ka cg'òèa a tc'ēega xu, naka xae ncēe tsééan máà xu. ⁴Igaba xae gha sixae còrèan hēe naka **Nqarim dim** kg'ui ba hēéthēe dis tséé sa tcāà tcáóa máá,” ta xu méé.

⁵Me kg'uim ncēe ba wèés xg'ae sa qāè-tcaokagu. Ne Stefane ba nxárá tcg'òó, khòèm ncēe kò dtcòmān ka hēe naka Tcom-tcomsam Tc'ēm

ka hēéthēé cg'oèa ba; naka Filipi ba hēé, naka Perokoro ba hēé, naka Nikanore ba hēé, naka Timone ba hēé, naka Paremenase ba hēé, naka Nikolao ba hēéthēé xu, ncēe kò Antioke koe kò guua hāa a Juta dis dtcòm̄s koe máàsea hāa ba. ⁶Ne kò ncēe xu khòè xu x'áè úú-kg'ao xu cookg'ai koe tòò, ncēe kò còrè a tshàua xu tòò cgae xu xu.

⁷Me kò Nqarim dim kg'ui ba tsai-tsaise. Ne xгаа-xgaase-kg'ao ne Jerusalema di ne qháése càuse a kaisase kái, si gataga thēé peresiti xu dis xg'aes kaia sa dtcòm̄an koe máàse.

Stefane ba ko qáéè

⁸Stefane ba ko Nqarim di cgòm̄kuan hēé naka qarian hēéthēé ka cg'oèe cgaeèam khòè me e, a kò are-aresa zi gúù zi hēé naka kaia zi x'ái zi hēéthēé khòè ne xg'aeku koe kúrú. ⁹Igaba xu kò c'ēe xu khòè xu ncēe kò còrè-nquum **qāan di tsééan koe guu a** kgoaraèa xu khòè xu di ba ta ko ma tcièem di xu, ncēe kò Juta xu Kurene hēé naka Alekesanteria hēéthēé di ii xu hēé, naka c'ēe xu Kilikia hēé naka Asia hēéthēé di xu Stefanem cgoa ntcoeku. ¹⁰Igaba xu kò gam di tc'ēean hēé naka **Tcom-tcomsam** Tc'ēem ēem kò ko Gam di hùian ka kg'uim cgoa hēéthēé tc'ād̄ku tama.

¹¹Nxāaska xu ko c'ēe xu khòè xu qg'ái, xu Stefanem ka máá: “Ncēm khòè ba xae kóm̄a hāa me ko Moshem di x'áèan hēé naka Nqarim ka hēéthēé cg'āèse kg'ui,” témé. ¹²Xu kò nxāaska khòè ne hēé naka kaia xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé kōbi-kōbi. Ne qgóó me a ne a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú me. ¹³A xu a tshúù-ntcōan di tééa-máá-kg'aoan qg'ái i máá: “Ncēm khòè ba ncēm tcom-tcomsam tempelem^e ka hēé naka x'áèan ka hēéthēé tshúùse kg'uian cgoa chòò tama. ¹⁴Kóm̄ mea xae hāa me ko máá: ‘Ncēm Jesom Nasareta di ba gha ncēes qgái sa kōbe, a ba a gha Moshem máà xaea hāa cauan qg'urì,’ témé khama,” ta xu méé. ¹⁵Xu kò kaia xu wèè xu ēe kò xg'aes q'oo koe ntcōe xu tcg'áa xu Stefanem koe qāea tòò, a kg'áa ba bóò i moengelem dian khama ii.

Stefane ba ko xqara mááse

7 ¹Me nxāaska kaim peresiti ba tēè me a máá: “Kháé zi ncēe zi **chibi-chibiku zi** tseegu zia?” témé. ²Me **Stefane** xq̄a a máá: “Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, komsana te! X'áàn dim Nqari ba kò gatá ka xòòm Abrahamam koe hòdse, qanegam kò Mesopotamia koe hāa ka, qanegam Harane koe x'áèe tamas cookg'ai koe, ³a bìrí me a máá: ‘Tcg'oa tsarim nqōóm koe hēé naka tsari ne qhàò ne koe hēéthēé, naka tsia x'ái tsir gham nqōóm koe qòò,’ témé. ⁴Me nxāaska Kaletea ne dim nqōóm koe tcg'oa a ba a Harane **dim x'áé-dxoom** koe síí x'áè. Me Nqari ba xòòm

e 6:13 *tempele* - Gerika sa ko máá: “qgái” témé.

dis x'ooos qǎá q'oo koe gaa koe tcg'òó me, a ncēe tu ncēeska x'ǎèa hāam nqōóm koe tsééa óá me. ⁵Me kò nqōóm di c'ēe xòèan ga táá máà me, a cúim nqàrèm ga bam gha tòò qgáì ga táá máà me, igabam kò nqòòkagu me, gabá hēé naka qǎaa ba dis qhàòs ga sa hēéthēém gha ēem nqóó ba máà ne q'òò sa, **Abrahama** ba kò cóá úú tama igaba. ⁶Me kò Nqari ba gam ka ncēeta méé a máá: 'Tsaris qhàò sa gha gane di tamam nqōóm koe c'úusea hāa, a gha qǎà kúrúè, a gha 400 khama noo kurian táá qǎese qgóòè. ⁷Igabar gha ēe ne ko tsééa máás qhàò sa xgàra, ne gha ēe zi gúú zi qǎá q'oo koe tcg'oa, a hàà ncēes qgáìs koe dqom Te,' tam Nqari ba méé. ⁸A ba a kò q'ǎe nqāa-qgai khòokus dis qǎé-xg'ae sa máà me. Me kò **Abrahama ba** Isaka ba ábà, a ba a kò 8 dim cáim ka q'ǎe nqāa-qgai khòò me; me kò Isaka ba Jakobe ba ábà, me kò Jakobe ba 12 xu cóá xu ábà, ncēe tc'ǎà di xu tsgōo xu gatá di xu.

⁹"Xu kò gatá ka tsgōose ga xu, gaxu ka qōesem Josefam cgoa tauan úú, a xu a kò Egepeto koe qǎàse x'ámágu me. Igabam kò Nqari ba hāa cgoa mea, ¹⁰a kò gam di zi xháé zi wèè zi koe kgoara me, a Egepeto dim x'aigam Farom cookg'ai koe cgómkuan hēé naka q'ǎan di tc'ēean hēéthéé máà me, me kò **Faro ba** Egepeto koe hēé naka wèém x'áém gam dim koe hēéthéé tc'ǎà-cookg'ai ba kúrú me. ¹¹Si kò nxāaska wèém **nqōóm** Egepeto dim koe hēé naka Kanana dim koe hēéthéé xàbà sa tcāà, a kaisa thòòan óága, xu kò gatá ka xòò ga xu táá tc'òoan hòò. ¹²Eēm ko Jakobe ba kóm i ko máá, Egepeto koe i maberean hāa, témèè kam kò gatá ka xòò ga xu tc'ǎà dis dāras gaxu dis koe tsééa úú. ¹³Me kò Josefa ba cáim dis dāras gaxu dis ka káikhoe ga xu q'ǎakaguse, si kò Josefam dis qhàò sa Farom koe q'ǎase. ¹⁴Ncēes gúús qǎá q'oo koem kò Josefa ba khòèan tsééa hāa, i sí gam ka xòòm Jakobe ba hēé naka gam di qhàòan wèè ga hēéthéé tcii. Wèèa ne ga kò 75 ne e. ¹⁵Me kò nxāaska Jakobe ba Egepeto koe sí, ncēe xu kò gabá hēé naka gatá ka xòò ga xu hēéthéé sí x'óó koe. ¹⁶Gaxu di tc'áróa ne kò kǎbi a Shekeme koe úúè, a sí ncēm xg'ao Abrahama ba Hamorem di xu cóá xu koe marian tc'ǎòa cgoa x'ámás tc'ám̄s koe xòòè.

¹⁷"Eēm ko Nqarim xg'ao Abrahama ba nqòòkagua hāam x'aè ba cúú, ka ne kò khòè ne Egepeto koe kái a càùsea. ¹⁸Me kò c'ēem x'aiga ba nxāakg'aiga sí Egepeto koe tc'ǎà-cookg'ai, ncēe kò Josefa ba c'úúua hāa ba. ¹⁹A ba a kòò gatá di ne khòè ne cgoa cg'ǎèm dàòm ka tséé, a ko gatá ka xòò ga xu chùì, xu cóá-coan tchàa koe tcg'òó, nxāasega i gha cg'òòè ka.

²⁰"Me kò ēem x'aèm ka Moshe ba ábàè, a ba a kò Nqarim cookg'ai koe kaisase t'òè me e. A kò xòòm dim nquum koe nqoana nxoean kòrèè. ²¹Eēm sí tchàa za tòòèa kas kò Farom ka cóáse sa séè a gas dim cóám khama ma kaikagua mááse me. ²²Me kò Moshe ba Egepeto ne di q'ǎan di tc'ēean wèè ga xgaa-xgaaè, a ba a kò kg'uian hēé naka tsééan hēéthéé koe qari me e.

²³“Eēm Moshe 40 kuri ii kam kò bîrise, gam ka c'êe ne Iseraele nem gha dâra sa. ²⁴Me kò gam ka c'êe ba bód me ko *Egepetom ka ghāaè* a ko xg'ámme, kam ko êe ko ghāaè ba hùì, a ncèa máá me, a Egepeto ba xg'ám. ²⁵Me Moshe tc'êea máá, gam di ne khòe ne gha bóda q'āa Nqari ba kò tsékagu me a ko kgoara ne sa, ta tc'êea, igaba ne kò táá bóda q'āa. ²⁶Me q'uu dim cáim ka Moshe x'āaku ko tsara Iseraele tsara koe hàà. Kúrúum ko a xg'aekua tsara koe tòókuan óá kg'oana, khamam ko máá: 'Khòe tsaòe, qòekua tsaò! Dùús domka tsaò ko thòd-thòoku?' témé. ²⁷Igabam kò khòem êe kò c'êe ba ghāa ba Moshe ba dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó a máá: 'Díina sitsam koe tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?' ²⁸A cg'oo te kg'oana tsia, ncêe tsi ncāa ma ncāaka cáim ka Egepeto ba ma cg'oo khama ma?' témé. ²⁹Eēm ko Moshe ba ncêe sa kóm kam kò Midiane dim nqōóm koe qgóea síí, ncêem kò gaa koe síí x'āè koe, gaam nqōóm dim khòem tamam iise, a ba a kò gaa koe cáim cóá tsara ábà.

³⁰“Eē i ko 40 kurian nqáea xg'ara kam kò Sinai dim xàbim koe moengele ba qāaka hāas hiis k̄arukos koe hòdse cgae me. ³¹Eēm ko Moshe ba êes gúu sa bód kam kò ares ka tcāaè, a cúu-cuuse, qāesem gha síí bód ka, kam kò X'aigam *Nqarim* dim dòm ba kómse a ko máá: ³²'Tíí Ra Nqarir saò ga xu di Ra a, Nqarir Abrahamama ba hēe naka Isaka ba hēe naka Jakobe ba hēéthēe di Ra,' témé. Me Moshe q'ádan ka cg'oè cgaeè a gaa zam gha bód sa bèe. ³³Me X'aigam *Nqari* ba bîrí me a máá: 'Nqàrèa tsi koe nxàboan tcg'òó, êe tsi téé-tēem qgái ba tcom-tcomsam nqám me e ke. ³⁴Tseeguan kagar Tiri ne khòe ne Egepeto koe hàna ne di xhái-q'ooan bóda, gane di sònò ntcòose-q'ooa ner kóma hāa, a Ra a hàara hāa, hàar gha kgoara ne ka, ke ncéeska hàà nakar Egepeto koe tséea úú tsi,' témé.

³⁵“Ncêe ba gaam Moshem ga me e, ncêe ne kò xguia hāa a máá: 'Díina tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?' témé ba. Nqari ba kò ncêe ba tséea hāa, tc'āa-cookg'ai a kgoara-kg'ao bam gha kúrú ka, moengelem ncêe kò *k̄arukos* hiis koe x'áise mea hāam di hùian ka. ³⁶Me kò Egepeto koe guu a sèea tcg'òó ne. Gaa koem kò are-aresa zi gúu zi hēe naka x'ái zi hēéthēe kúrú, naka Ncoàm Tshàam koe hēe, naka tchàa-xgóós koe hēéthēe e, 40 kuria ne.

³⁷“Ncêea gaam Moshem ga me e, ncêe kò Iseraele di ne khòe ne bîrí a máá: 'Nqari ba gha gatu di ne khòe ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim Porofiti ba tséea óá máá tu u,' témé ba. ³⁸Gaam ga me e ncêe kò tchàa-xgóós koe Iseraele di ne khòe ne dis xg'aes q'oo koe gaam moengelem cgoa hāa ba, ncêe kò Sinai dim xàbim koe gam cgoa hēe naka gatá ka xòd ga xu hēéthēe cgoa kg'ui ba. Me kò kg'òea hāa kg'uian *Nqarim di* hòd, nxāasegam gha hàà gatá koe óaga a ka ba.

³⁹“Igaba ne kò gatá ka xòd ga ne komsanaa ba xguì. A ne a dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó me, a ne a kò tcáóa ne q'oo koe Egepeto koe úú-kg'ai, ⁴⁰a ne a Arone ba bîrí a máá: 'Nqàrian kúrú máá ta a, cookg'aia ta koe gha qòd

o. Moshem ncēe kò Egepeto dim nqōóm koe séèa tcg'òó ta am koes dùú sa kúrúsea sa ta c'úúa hãa ke,' témé. ⁴¹Gaa x'a'èan ēe kaga ne kò ghòè-coam dis iis koe nqàrì ba kúrúa mááse, a ne a dàda-mááku zi óágaa máá me, a gane di tshàuan kúrúas gúús dis kōè sa kúrú. ⁴²Igabam kò Nqari ba q'aumana ne, a ba a guu ne ne nqarikg'ai di zi tçonò zi qámseaa máá, ncēe i ma porofiti xu dis Tcgāyas koe ma góáèa hãa a ko máá:

‘Iseraele di tu khòè tuè,
40 kurian ncēe tu kò tchàa-xgóós koe hãa
ka tua gáé kò dàda-mááku zi hēé
naka qhàea-mááku zi hēéthēé Tíí kúrúa máá Tea?

⁴³Igaba tu kò wèè zi qgái zi ēe tu ko qōò zi koe
Molokem dim còrè-nquu ba hēé,
naka gatu dim nqàrìm Rafanem
dim tçonò ba hēéthēé tsara dqòm,
xommèa nqàrian tu gatu kúrúa máásea,
dqòm m tu gha ka.
Gaa domkar gha tòèkagu tu u,
a Babilonem ka ncíi za úú tu u,’

témé khamaga ma.

⁴⁴“Gatá ka xòò ga xu kò tchàa-xgóós koe xgàuèkom còrè-nquu ba úúa, ncēe Nqarim kò khòè ne cgoa kg'ui koe. Nqarim kò Moshe ba ma x'áía, a x'áè meaa hãa khama kò ma kúrúèa ba. ⁴⁵Xu gatá ka xòò ga xu gaam còrè-nquu ba máàèa, a xu a séè a **ncēem nqōóm koe** óá me, Joshuam kò tc'āà-cookg'ai xua ka. Xu kò nqōó ba séè, Me Nqari ba gaam nqōóm koe kò x'āèa zi qhàò zi gaxu cookg'ai koe xhàigu. Gaam xgàuèkom còrè-nquu ba kò hàna, i síí nxāakg'aiga Dafitem di x'a'èan ga tcāà, ⁴⁶ncēe kò Nqarim tcgái-q'oo koe cgòmkuuan hòò ba. A ba a kò **Nqari ba** dtcàrà, còrè-nquu bam gha Jakobem dim Nqari ba tshàoa máá sa, ⁴⁷me kò Solomone ba nquu ba tshàoa máá Me.

⁴⁸“Igabam kò kaisase tc'amaka hànám **Nqari** ba khòè tshàu ka kúrúèa hãa nquuan koe x'áè tama, porofitim ko ma kg'ui khama, ⁴⁹a ko máá:

‘Nqarikg'ai ne Tiri x'aiian dis ntcóó-q'oo si i,
me nqōó ba nqàrèa Ter ko tòó qgái i.
Nta iim nquu ba tu gha tshàoa máá Te?
Kana sãa-q'ooa Te di qgàia nea ndakaa?

⁵⁰Wèè zi gúú zi ncēe zia gáé Tiri tshàuan ka kúrúèa tama?
tam X'aigam **Nqari** ba méé.

⁵¹“Gaxao khòè xao qari-tcúú xaoè, ncēe tcáóa xao hēé, naka tceea xao hēéthēé koe q'āe nqāa-qgai khòè ta ga hãa xaoè! Gaxao ka xòò ga xu khamaga xao ii: wèè x'áè ka xao ko Tcom-tcomsam Tc'ēm cgoa x'āàku!

⁵²Gaxao ka xòò ga xu kò wèè xu porofiti xu xgàraa hãa, a xu a kò ncēe xu **porofiti xu**, ncēe kò x'áè cookg'ai koe tchànóm Khòèm di hàà-q'ooan

nxàea hãa xu cg'õo, **Jesom** ncëe xao gaxao ncëeska x'amágua, a Gam di xao cg'õo-kg'ao xao ii ba. ⁵³Gaxao ncëe kò moengele xu ka xao kò máàea hãa x'àèan kò cam tshàua máá, igaba kò táá komsana a xao," tam Stefane méé.

Stefane ba ko nxōán cgoa xaoa cg'ōoè

⁵⁴Ncëe zi gùu zi xu ko kóm ka xu kaisase tcg'aìn tcáó a xu a dqùrì cgae me. ⁵⁵Igabam kò Stefane ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeà hãase nqarikg'ai koe ghù-i-kg'ai, a ba a Nqarim dim x'àà ba bód, naka Jeso ba hëéthéé e, Me Nqarim dim kg'ámòm x'òàm xòè za téé-tëe. ⁵⁶Kam ko máá: "Bód, nqarikg'ai nea xgobekg'amsea ra ko bód, Me Khòem dim Cóa ba Nqarim dim kg'ámòm x'òàm xòè za téé-tëe," témé.

⁵⁷Xu kò khòè xu ncëes gùus ka tceea xu tcëekg'am, a xu a kaisase q'au a qàrà sít cgae me, ⁵⁸a xu a x'áé-dxoom qãá koe tceea tcg'òó a úú me, a gaa koe sít nxōán ka xgàrùbe me. Nxàea tseegukagu-kg'ao xu kò gaxu di qgáfan Saulo ta ko ma tciièm qárí-kg'aom nqàrè-kg'am koe tòó.

⁵⁹Eè xu hãa a ko Stefane ba nxōá zi cgoa xgàrùbe kam kò **Nqari ba** tcii a máá: "X'aiga Tsi Jeso Tseè, tirim tc'ëe ba séé," témé. ⁶⁰Kam ko qhòm tsí qurù a ba a kiam dòm cgoa q'au a máá: "X'aigaè, ncëe ne ko tíí koe kúrús gùus koe táá chìbi bód ne guu," témé. Eëm ko gatà mééa xg'ara kam kò x'óó.

8 ¹Me kò Saulo ba **Stefanem** di cg'òookuan dtcòmà máána hãa.

Filipia xu Peterea xu di tsééa ne, Jutea hëé naka Samaria hëéthéé koe (8–12)

Saulo ba ko kereke sa xgàra

Eëm cam kas kò Jerusalema dis kerekes koe kaias xgàraku sa tshoa-tshoase, ka ne kò wèea ne ga Jutea hëé naka Samaria hëéthéé di tsara nqóó tsara koe tsai-tsaise, xu x'áé úú-kg'ao xu cúí xu qaù. ²Ne kò Nqari-tcáóa ne khòè ne Stefane ba kg'ónò, a kò kaisase kg'ae cgae me.

³Igabam ko Saulo tshoa-tshoa a nquu xu koe tcana te a kereke sa dxàua q'aa, a khòè xu hëé naka khòè zi hëéthéé tcéèa tcg'òó a sít qáé-nquuan koe tcàà.

Qàè tchòà ne ko Samaria koe xгаа-xгааè

⁴Ne kò gane èe kò tsai-tsaisea hãa ne, wèè qgálan èe ne ko sít koe qàè tchòan xгаа-xгаа. ⁵Me kò Filipi Samaria dim x'áé-dxoom koe sít, a gaa koe sít **nqòðkaguèa hãam** Krestem ka xгаа-xгаа ne. ⁶Eè zi ko xg'ae zi

f 7:60 x'óó - Gerika sa ko máá: "x'óm," témé.

khòe ne di zi Filipi ba kóm a ko kúrúm ko zi x'ái zi **are-aresa zi** bód, ka zi ko wèea zi ga cúu-cuuse a qāese kóm me. ⁷Dxāwa tc'ēea ne kò kái ne khòe ne koe kaiam q'aum cgoa q'aua tcg'oa khama, ne kò gataga kái ne khòe ne x'óo xòèa kò hāa ne hēe naka nqpara kò hāa ne hēéthēe qāekaguè. ⁸Si kò ēem x'áé-dxoom koe kaias qāè-tcao sa xóé.

Simonem tsòd-kg'ao ba

⁹Igabam kò c'ēm khòem Simone ta ko ma tciie ba gaam x'áé-dxoom koe hàna, tsòd-kg'ao kò ii ba, a kò Samaria di ne khòe ne arekagu. A ba a kòo gabá cgámé khòe me e sa koase. ¹⁰Ne kò wèe ne khòe ne, ēe nqāaka hāas téé-q'oos di ne hēe naka tc'amaka hāas téé-q'oos di ne hēéthēe qāese komsana me, a ne a ko q'aua kg'ui a ko máá: “Ncēm khòe ba Nqarim di qarian úúa, ncēe kaia qari ka q'āasea a,” témé. ¹¹Gam koe ne ko qāese komsana, tc'āda kuri nem ko sēe a ko gam di tsoð-kg'áman kàn di cgoa arekagu ne khama. ¹²Igaba ēe ne ko Filipi ba dtcòm, ēem kòo Nqarim di x'aian hēe, naka Jeso Krestem di cg'ōèan hēéthēe di qāe tchòan xgaaxga ka, ka ne kò wèea ne ga tcguù-tcguuè, kg'ád-khoean ga hēe naka dxàe-khoean ga hēéthēe e. ¹³Simonem igabam ko thēe dtcòm, a ba a kò ēem ko tcguù-tcguuèa xg'ara ka Filipi ba wèe qgáian ēem ko qòd koe xùri. A ba a kò ēem ko **are-aresa zi** x'ái zi hēe naka kaia qarian kúrúse ko hēéthēe bód ka kaisase are.

¹⁴Eē xu ko x'áè úú-kg'ao xu Jerusalema koe hàna xu kóm, Samaria di ne khòe nea Nqarim dim kg'ui ba dtcòma hāa sa, ka xu kò Petere ba hēe naka Johane ba hēéthēe tsara tsééa úú cgae ne. ¹⁵Ncēe kò ēe tsara ko sí ka còrèa máá ne tsara, nxāasega ne gha Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd ka. ¹⁶**Tcom-tcomsam Tc'ēe** ba kò qanega cúia ne koe ga hàà tcāa ta ga hāa khama, ne ko kg'amaga X'aigam Jesom dim cg'ōèe koe tcguù-tcguuèa. ¹⁷Ka tsara kò nxāaska tshàua tsara tòd cgae ne, ne Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd.

¹⁸Eēm ko Simone, Tcom-tcomsam Tc'ēem ko x'áé úú-kg'ao tsara di tshàuan tòd cgaekus ka máàkuè sa bód, kam kò marian tcg'òd a máà tsara a, **ēe qaria nem gha x'ámá ka**, ¹⁹a máá: “Eē qarian tsao thēe máà te naka i gha nxāasega wèe khòèan ēe ra ko tshàua te tòd cgae e Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd,” témé. ²⁰Me Petere xq̄a me a máá: “Maria tsi méé i tsáa cgoa kaà, Nqarim dis máàkus ka tsi tc'ēea máá, marian cgoa tsi gha x'ámá si, ta tc'ēea ke!” ²¹C'ēe xòè-coa ga tsi ncēes tséés koe úú tama, i tcáoa tsi Nqarim cookg'ai koe tchàno tama khama. ²²Gaa domka méé tsi tsari chibian koe tcóose naka tsia tsari tséean cg'āè tcg'oaragu, naka X'aigam koe còrè, nakam gha ēeta ii tc'ēean tcáoa tsi q'oo koe tsi úúa domka qgóoa máá tsi. ²³Cg'āèan ka tsi cg'òèe cgaeèa, a chibian ka qgóòa sar ko bód khama,” tam méé. ²⁴Me Simone xq̄a a máá: “Nxāaska tsao gatsao X'aigam **Nqari** ba còrèa máá te, naka i gha nxāasega táá ncēe tsao ko méé cgae te gúian kúrúse cgae te,” témé.

²⁵Eë tsara ko X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba nxàea tseegukagu, a ko xгаа-xгаа xg'ara, ka tsara ko Peterea tsara Johanea tsara Jerusalema koe kabise, a **dàòm q'oo koe tsara hāase** qāè tchōàn kái xu x'áé-coa xu Samaria di xu koe xгаа-xгаа.

Filipi ba hēé naka Etiopia dim khòè ba hēéthēé e

²⁶Me nxāaska moengelem X'aigam di ba Filipi ba birí a máá: “Tēe naka koaba nqāè ka qōò, dàòm ncēe Jerusalema koe guu a ko Gaasa koe qōòm cgoa, ncēe tchāa-xgóós di ba,” témé. ²⁷Me xgoaba a qōò, a gaa x'aè kaga dàòm q'oo koe Etiopia dim khòèm cgoa xg'ae, ábà tama kò hāa ba, kiam mari qgóó-kg'aom Kandakes di ba, x'aigas Etiopia ne di sa. Ncēm khòè ba kò Jerusalema koe hààraa, a ko hàà Nqari ba còrè. ²⁸Me kò ěem xóé a ko gam dis karas q'oo koe hāase dibia qōò ka porofitim Isaiam dis Tcgāya sa ko nxará qōò. ²⁹Me **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba Filipi ba birí a máá: “Qōò ěe sí hāas karas koe naka sí qāea sa koe xóén qōò,” témé.

³⁰Me nxāaska Filipi qàròà sí karas koe, a ba a kóm me ko khòè ba porofitim Isaiam koe ko nxará. Me **Filipi** tēè me a máá: “Kómna tsi ko q'āa dùú sa tsi ko nxará sa?” témé. ³¹Me xja me a máá: “Nta ra gha ma q'āa, c'ēe khòè kò qāèse birí tchāno-tchano te e tama ne?” témé. A ba a Filipi ba dtcàrà, q'ábàm gha a hàà qāea ba koe ntcóó sa. ³²Ěem khòè ba kòo ncēm tceem **Nqarim dis** Tcgāyas dim koe nxará, **ncēe kò ncēeta ma góàea a ko máá:**

“Ghùu-coam khamam kò ma
cg'òoku dis qgàis koe chùia úúè,
a ba a kò nqoo-nqoosase ko dqòmmèm ghùu-coam khama ma
táá xgobekg'am kg'ám.

³³Sau-cgaekaguèm gha kam kò táá qāèse qgóóè.
Dí na gha gam dis qhàòs hààkos cgoa kg'ui?
Ncēe nqóòmkg'ai koem kg'òea ba sèè cgaeà ka,”
ta i ma góàea koe.

³⁴Me ábà tama kò hāam khòè ba Filipi ba tēè a máá: “Birí te, cgómna, díin ka ba gáé ko porofiti ba kg'ui, gabá ko nxàese kana ba ko c'ēe khòè ka kg'ui?” témé. ³⁵Me Filipi tshoa-tshoa a kg'ui, a ba a gaam tceem ěem cgoa ga tshoa-tshoa a xгаа-xгаа me qāè tchōàn Jesom di ka.

³⁶Eë tsara xóé a ko dàòm q'oo koe qōò, ka tsara ko tshāan **kò hāam qgám** koe hàà, kam ko ábà tamam khòè ba máá: “Bód, tshāan ga ncēe e. Ka dùúa ko tàà ra tcguù-tcguuè tite?” témé. ³⁷[Me birí me a máá: “Ncēè wèè tcáóa tsi cgoa tsi kòo dtcòm ne i kgoarasea,” témé. Me xja me a máá: “Dtcòm ra ko Jeso Krete ba Nqarim dim Cóa Me e sa,” témé.] ³⁸Me x'áèan tcg'òò me kara qáé-kg'ao ba téé. Tsara wèea tsara ga tshāan q'oo koe tcàà, Filipi ba hēé naka ábà tamam khòè ba hēéthēé e, me Filipi tcguù-tcguu me. ³⁹Eë tsara ko tshāan q'oo koe tcg'oas kagam ko kúúga

X'aigam **Nqarim** dim **Tcom-tcomsam** Tc'ée ba Filipi ba séèa tcg'òó, me ábà tamam khòè ba táá gaicara hòò me, igabagam ko kg'ama qòò qāè-tcaoase. ⁴⁰Igabam kò Filipi Asetote koe síí hòòse a ko gaa koe caate, a ba a ko wèè xu x'áé xu koe qāè tchòàn xgaa-xgaa, a ba a nxāakg'aiga Kaesarea koe síí tcāà.

Saulo ba ko Jesom cgoa xg'ae

(Tsee 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹Eè x'aè kam kò Saulo qanega tcg'ai-tcaoa, a X'aigam **Nqarim** di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne cg'òo kg'oana, khamam kò kiam peresitim koe síí, ²a síí dtcàrà me, Damaseko koe hàna xu còrè-nquu xum gha tcgāya zi góá máá sa, ncèe gha qarian máà me zi, me èem kò **Nqarim dim** dàòm di ne khòè ne síí hòò ne qáé ne a Jerusalema koe úú ne sa - kg'àò khòèa ga ii kana dxàea ga ii igaba.

³Eèm gam dis qòòs-q'oo koe hānasem ko Damaseko koe cúù, kam ko kúúga x'áà ba dxúukg'aia ba koe nqarikg'ai koe guu a x'áà. ⁴Me cg'áé gómankg'ai koe, kam ko dòm ba kóm me ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùús domka tsi ko xgàra Tea máá?' témé. ⁵Me Saulo máá: "Dìí Tsia, X'aigaè?" témé. Me xòa me a máá: "Tíí Ra a Jeso Ra, ncèe tsi ko xgàra Ra. ⁶Ke ncèeska tēe naka tsia x'áé-dxoom q'oo koe tcāà, gaa koe tsi gha síí birìè dùú sa tsi gha kúrú sa ke," tam ma xòa me.

⁷Xu kò khòè xu èe kò Saulom cgoa hāa xu kg'ama téé káà kg'uisse, dòm ba xu kò kóm, igabaga xu kò táá cúí khòè ga hòò khama. ⁸Me Saulo ba gómankg'ai koe tēe, igaba èem ko xgobekg'am tcgáí kam kò cúí gúú ga bòò tama. Ka xu ko qgóó me tshàua ba ka, a Damaseko koe úú me. ⁹Me kò nqoana cáman séè, a táá bòò, a ba a táá c'èe gúú ga tc'òó kana kg'áà.

¹⁰Me kò Damaseko koe xgaa-xgaase-kg'aom Ananiase ta ko ma tciie ba hàna. Me kò X'aigam **Nqari** ba gam koe x'áise, a tciie me a máá: "Ananiaseè!" témé. Me xòa Me a máá: "Èè, X'aigaè, ncāa ga ra a," témé.

¹¹Me X'aiga ba birí me a máá: "Jutasem x'áé koe ncēm tchànóm cgoa qòò, naka khòèm Tareso koe guua hāam Saulo ta ko ma tciie ba tēè me, hāa a ba a ko còrè ke. ¹²X'áís koem khòèm Ananiase ta ko ma tciie ba x'áiea hāa, me tcāà a ko tshàua ba tòó cgae me, tcgáí ba gha bòò ka ke," tam méé. ¹³Me kò Ananiase xòa Me a máá: "X'aigaè, kái ne khòè ne koer kóma hāa èem khòèm ka, ntamam kò ma Tsari ne khòè ne tcom-tcomsa ne Jerusalema koe hàna ne koe cg'āèan kúrú sa. ¹⁴Me ncèeska ncèe koe kaia xu peresiti xu di qarian úúa, hààm gha qgóó èe ko Tsari cg'òèan tciie ne ka," témé. ¹⁵Igabagam kò X'aigam **Nqari** ba Ananiase ba birí a máá: "Ncēm khòè bar nxará tcg'òóa máásea hāa a ko hàà tséékagu me, me táá zi qhàò zi di ne hēé, naka x'aiga xu hēé, naka Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe hēéthēé cg'òèa Te úúa te. ¹⁶Ra gha x'ái me, Tiri cg'òèan domkam gha nta noose xgàrase sa. Ke qòò!" tam méé.

¹⁷Nxāaskam ko Ananiase qōd a sí nquum q'oo koe tcāà. A ba a Saulom koe tshàua ba tòó a máá: “Sauloè, tí qōèè, X'aigam Jesom ncēe kò dàòm q'oo koe tsi hāase ko tsáá koe x'áise ba tsééa óá tea, nxāasega tsi gha gaicara bóò, a tsi a gha gataga Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'oèè-cg'oeè ka,” témé. ¹⁸I kò kúúga tsoro khama ii gúúan tçgáía ba koe q'òase, me Saulo gaicara bóò, a ba a tēe a tcguù-tcguuè. ¹⁹Eēm ko tc'óóa xg'ara, kam ko gaicara qarían hòò.

Saulo ba ko Damaseko koe hēé naka Jerusalema koe hēéthéé xгаа-xгаа

Saulo ba kò cg'orò cáman sēè a ba a xгаа-xгаа-k'ao xu Damaseko koe hàna xu cgoa hàna. ²⁰A ba a kò kúúga còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа, Jesom Nqarim dim Cóám ii sa. ²¹Ne kò wèè ne ēe ko kóm me ne are, a ne a tēè a máá: “Gaam khòèm tama ba gáé ncēe ba, ncēe kò Jerusalema koe tshúú sa óágara hāa ba, gane ēe kò ncēm cg'òè ba tcii ne koe? Ncēe kò ncēe koe hàara ba, hààm gha khòè ne qáé, a kaia xu peresiti xu cookg'ai koe úú ne ka ba?” ta ne ma tēèku. ²²Igabagam kò Saulo càuse qarían koe, a Damaseko koe x'āèa ne Juta ne arekagu, qāèsem kò x'áí ne, Jeso ba **nqòòkaguèam** Krestem ga Me e sa khama.

²³Káí cáman qāá q'oo koe ne kò Juta ne qg'áiku a cg'óo me kg'oana. ²⁴Igabagam kò Saulo ēe ne kò kúúú kg'oana hāa sa q'āakaguè. Ne kò x'áé-dxoom di heke-k'áman ntcúú ba hēé naka koaba ba hēéthéé q'óé, cg'óo me ne gha ka. ²⁵Igabaga ne kò gam di ne xгаа-xгаа-k'ao ne ntcúú ka **ts'āakagu me** gābas koe **tcāà me a x'áé-dxoom dim xhàrom** tc'amkg'ai koe guu a **xhoròkagua ba ka**.

²⁶Eēm ko Jerusalema koe sí kam ko xгаа-xгаа-k'ao xu cgoa xg'ae kg'oana, igabaga xu kò wèè xu ga bèe me, a xu a kò xгаа-xгаа-k'ao me e sa tcom tama. ²⁷Igabagam kò Barenabase sēè a x'āè úú-k'ao xu koe úú me, a **Saulom** ntama ma X'aiga ba dàòm q'oo koe bóò hāas ka bìrí xu, naka **X'aigam** kò ma kg'ui cgoa me sa hēéthéé e. Gatagam kò Damaseko koem kò **Saulo** ma kgoarasease Jesom cg'òè ka ma xгаа-xгаа sa bìrí xu. ²⁸Nxāaskam ko Saulo hāa cgoa xu, a ba a qòòa te Jerusalema koe, a kgoarasea xóé a X'aigam cg'òè ka kg'ui. ²⁹Juta ne Gerika **sa ko kg'ui** ne cgoam kò kg'ui a ntcoeku, igabaga ne kò cg'óo me kg'oana. ³⁰Eē ne ko gam di ne khòè ne ncēs gúú sa bóò q'āa ka ne ko sēè a Kaesarea koe úú me, a Tareso koe tsééa úú me.

³¹Si ko wèès kerekes Jutea di sa hēé, naka Galilea di sa hēé, naka Samaria di sa hēéthéé tòókuan úúa hāa, a sa a kò qari-qariè, a kò Nqari ba q'áòa hāa, a kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka ntcàm qaoè, a sa a ko càuse.

Enease ba hēé naka Dorekase sa hēéthéé e

³²Eēm kò Petere wèè xu xòè xu nqóóm di xu koe qòòa te kam kò Lita dim nqóóm koe ko hàna ne dtcòm-k'ao ne dàra. ³³Gaa koem kò khòèm

Enease ta ko ma tciie ba xg'ae cgoa, nq̄ara kò hãa ba, 8 kurian kò kḡarom koe x̄o ba. ³⁴Me Petere ba birí me a máá: “Eneaseè, Jeso Kreste ba ko q̄àekagu tsi, ke t̄e naka tsarim kḡaro ba kg'ónò,” témé. Me kúúga t̄e. ³⁵Ne kò w̄eè ne khòè ne ãe kò Lita h̄eè naka Sarone h̄eéth̄eè koe x'ãèa hãa ne bód me, a ne a kò X'aigam **Nqarim** koe kabise.

³⁶Si kò Jopa koe c'ées xгаа-xgaase-kg'ao sa hàna, Tabita ta kò ma tciie sa. **Gerika di** cg'òèa sa kò Dorekase ii sa, nc̄ee kg'uiua tsi kòo kabí i ne tsi ga ‘Tcaí’ ta ma tcii sa. Nc̄ee kò w̄eè x'aè ka q̄àe tsééan kúrú a ko dxàua ne khòè ne hùì sa. ³⁷Gaam x'aèm ãem kas kò tsàa a sa a x'óó, i kò tc'áróa sa xg'aàe a tc'amaka kò hànám nquum-q'oo koe tòòè. ³⁸Lita dim nq̄ó ba kò Jopa dim ka cúu me e, khama ne kò ãe ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne Peterem Lita koe hàna sa kóm, ka ne ko cãm khòè tsara gam koe tsééa úú, tsara sí dtcàrà me a máá: “Cgómna táá ão guu naka sita koe hàà,” témé.

³⁹Me kò Petere xgoaba a qòd cgoa tsara a, a ba a ãem ko gaa koe sí ka tc'amaka hànám nquum-q'oo koe úúè. W̄eè zi dxàe-ntc̄oa zia kò **Peterem** qàe koe hàà téé a kg'ae, a zi a hãaèko xu qgáí xu h̄eè naka c'ãe qgáían h̄eéth̄eè x'ái me, Dorekases kò gazi cgoa qanega hãa x'aè kas kò qgãea hãa a. ⁴⁰Me Petere w̄eèa ne ga tchàa koe xhàiaigu, a ba a qúrúa ba ka ntc̄ó a còrè. Eẽm ko x'óóas khòès dim tc'áróm koe kabise kam ko máá: “Tabitaè, t̄e!” témé, si tcgáía sa xgobekg'am, a Petere ba bód a sa a t̄e a ntc̄ó. ⁴¹Me kò tshàua sa ka s̄eè si a ba a nq̄arèa sa ka téékagu si. A ba a dtcòm-kg'ao ne h̄eè naka dxàe-ntc̄oa zi h̄eéth̄eè tciaa xg'ae, a kg'òèas hãase x'ái ne si. ⁴²Si kò nc̄ees gúu sa w̄eèm Jopam koe q'ãase, ne kái ne X'aigam **Nqarim** koe dtcòm. ⁴³Me kò Petere ba Jopa koe, khòo tséé-kg'aom Simone ta ko ma tciiem cgoa tc'ãda cãmán s̄eè.

Petere ba h̄eè naka Koniliase ba h̄eéth̄eè e

10 ¹Kaesarea koem kò khòè ba hàna Koniliase ta kò ma tciie ba, tc'ãa-cookg'ai me e kò ii, nc̄eo-kg'ao xu nc̄ee kòo Italea ta ko ma tciie xu di ba. ²Gabá h̄eè naka w̄eè ne khòè ne x'áéa ba di ne h̄eéth̄eèa kò Nqari-tcáóa ne khòè ne e, a kò Nqari ba q'ád. Khòè nem kò kái aban máa, a ba a kòo w̄eè x'aè ka Nqari ba còrè. ³Me kò c'ãem koabam ka, nqoana di zi x'aè zi ka, x'ái sa bód nc̄ee gaas koem kò q̄ãese moengelem Nqarim di ba bód sa, me ko tcãà, a ko birí me a máá: “Koniliaseè,” témé. ⁴Me gam koe q̄ãea tòón tcgáí a bód me, a q'áòs ka tcãàe a máá: “Dùú saà, X'aiga Tseè?” témé. Me x̄oa a máá: “Tsari còrèan h̄eè naka tsari aban h̄eéth̄eèa tc'ãe-tc'éeses iise Nqarim koe tc'amaka qada hãa, ⁵ke nc̄eska khòè xu Jopa koe tsééa úú, naka xu sí Simonem nc̄ee ko Petere ta ma tciie ba óá; ⁶c'ãem Simonem x'áé koem dàra hãa, khòo tséé-kg'ao ba, nc̄ee gam dim nquum tshàa-dxoom qàe koe hàna ba ke,” témé.

⁷Eẽm ko moengelem ãe kò kg'ui cgoa me ba qòd kam kò gam di xu qãa xu ãe kò tsééa máá me xu koe guu a cãm qãa tsara tcii, naka Nqari-

tcáóam ncõo-kg'ao ba hēéthēé e, ⁸ a ba a wēés gúús ēe kúrúsea hãa sa bîrí xu, a Jopa koe tsééa úú xu.

⁹Xùrikom cáím di koaba ka, ēe xu gaxu dis qōds koe hãa, a x'áé-dxoom koe cúù xu u, kam ko Petere nquum tcoḃe koe q'ábà a síí gaa koe còrè. ¹⁰Si kò xàbà sa tcāà me, me c'ēe gúú tc'ōóm gha tc'ēe. Eē i hãa a ko tsāaguè kam ko sōokuris khama xaḃs gúús ka tcāà, ¹¹kam ko nqarikg'aian bóò i ko xgobekg'amse, me c'ēem gúúm qáòm qgáím khama ii ba, gaa koe guu a ko nqāaka xōa, a ko 4 c'ama ba cgoa górnankg'ai koe xòòè. ¹²Gam koe i kò wèè kg'oo-coa-qhàdan hēé, naka ncāà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hēé, naka tsarán hēéthēé hàna. ¹³Me nxāaska dòm ba kóm me ko máá: “Tēe Petereè; cg'ōo naka kg'oo,” témé. ¹⁴Igabam kò Petere ba máá: “Eē-ēe X'aigaè, qanegar cg'uriga gúúan tc'óó ta ga hãa kana tc'ōokuan kg'ano tama gúúan gar tc'óó ta ga hãa thēé,” témé. ¹⁵Me kò dòm ba cáím dis ka gaicara bîrí me a máá: “Eē Nqarim q'ano iise kúrúas ka táá máá, q'ano tama saa, témé guu,” témé. ¹⁶Ncēe sa kò nqoana q'oro kúrúse, me gúú ba nqarikg'ai koe qháésega séèa kabìè.

¹⁷Eēm Petere qanega hãa a ko are, ēem ncāa ko bóòs x'ái sa ko dùú sa nxàe sa, ka xu ko kúúga Koniliasem ka tsééèa xu khòè xu hàà heke-kg'áms koe téé, Simonem dim nquum ka xu kò tèèa hãa khama. ¹⁸Q'au xu kò a tèè, Simonem ncēe Petere ta ko ma tciìè ba ēe koe x'āèa hãa sa.

¹⁹Eēm Petere hãa a ko ēes x'áís ka tc'ēe, kam ko **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba bîrí me a máá: “Bòò, nqoana xu khòè xu hãa a ko qaa tsi. ²⁰Ke tēe naka xōa, naka tsia qōò cgoa xu, c'ēe gúú tc'ēe-tc'ēese tamase, Tíí ra tséé xua hãa ke,” témé. ²¹Me Petere xōa a khòè xu koe síí a ba a máá: “Bòò, tíí ga ra a, qaa xao ko ra, dùú sa xao ko qaara máá te?” témé. ²²Xu xōa me a máá: “Koniliasem ka xae tsééa óàèa, ncõo-kg'ao xu dim tc'āà-cookg'ai ba, tchànóm khòèm, Nqari ba ko q'ád ba, ncēe gam ka i ko qāèse kg'uiè ba, wēés qhàòs Juta ne dis ka. Tcom-tcomsam moengelem kam kò q'āakaguè, tsáá koem gha khòèan tsééa úú, tsi síí tciìè, a gam dim nquum koe hàà, me hàà kóm nta tsi ko méé sa ka,” témé. ²³Me Petere tciia tcāà xu, a x'óm-q'ooan máá xu.

Q'uu dim cáím kam kò tēe a gaxu cgoa qōò, xu kò c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu Jopa di xu qōò cgoa me thēé. ²⁴Xùrikom cáím ka xu ko Kaesarea koe tcāà, Koniliasem ba kò qāà nea, a gam di qhàdan tciia xg'aea, naka ncāmam hãa a tòóku cgoa khòèan hēéthēé e. ²⁵Eēm ko Petere tcāà kam kò Koniliasem cgoa xg'ae, me nqàrè-kg'lama ba koe cg'áé, a dqòm me. ²⁶Me Petere ghùì me a máá: “Táá ēeta hēé guu, khòè ra a, a tsáá khamaga ii ke,” témé.

²⁷Eēm ko kg'ui cgoa me, kam kò tcāà a kái ne khòè ne bóò ne hààra xg'aea. ²⁸Me bîrí ne a máá: “Gatu igaba tu gatu ka qāèse q'ana hãa, x'āèa nea kgoara máá tama, Juta ba gha c'ēe zi qhàò zi di ne cgoa xg'ae kana dàra ne sa. Igabam Nqari ba x'ái tea, táá méér cúí khòè ga q'ano tama

ia kana kg'amaga di i ta ma tcii guu sa, ²⁹khama ãer ko khòèan tsééa mááèa kar kò xguì tamase kg'ama hàà. Khamar ko ncēeska tèè, dùú sar tciaa mááèa sa,” témé. ³⁰Me Koniliase ba xoa a máá: “4 cáman ncēe nqáéa koe, ncēe x'aèan nqoana di kaga, ra kò hãa a ko tirim nquum koe còrè, kam kò kúúga tcãè qgáíkom khòè ba cookg'aia te koe hàà téé, ³¹a máá: ‘Koniliaseè, tsari còrèa ne komsanaèa, i tsari aban Nqarim cookg'ai koe tc'èe-tc'èeseèa. ³²Ke nxãaska Jopa koe *c'èe khòèan* tsééa úú naka i Simone ba síí dtcàrà, ncēe ko Petere ta ma tciiè ba. Simonem khòò tséé-kg'aom x'áé koem hàna, ncēe tshàa-dxoom qàè koe x'èa ba,’ tam méé. ³³Ra kò nxãaskaga kúúga khòèan tsáá koe tsééa úú, tsi qãèse hēé a hààraa. Ta ncēeska wééa ta ga ncēe koe hàna Nqarim cookg'ai koe, a ko hàà komsana wèèan èe X'aigam *Nqarim* x'áè tsia, tsi ko hàà kg'ui i,” tam méé.

³⁴Me kò nxãaska Petere tshoa-tshoa a kg'ui cgoa ne a máá: “Tseeguan kagar ko *ncēeska* bóda q'ãa, Nqari ba khòèan tãákase qgóó tama sa, ³⁵igaba wèès qhàòs koe, wèém èe ko q'ád Me, a ko èe tchàno ii sa kúrú bam ko Gam koe qãèse hàákagu. ³⁶Q'ana tu hãa, Iseraele di ne khòè ne koem kò kg'uiian tsééa úúa hãa sa, Jeso Krestem koe guua tòókuan di qãè tchòà nem kòo xгаа-xгаа, ncēe X'aigam *Nqari* ba wééa ne di Me e di i. ³⁷Eè tchòà nea kò Galilea koe tshoa-tshoase a síí Jutea koe tsaj-tsajise sa tu q'ana, tcguù-tcguukus ncēe Johanem kò nxàes koe guu a, ³⁸ntam ko ma Nqari ba ma Jesom Nasareta di ba ma Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēé naka qarian hēéthéé cgoa ntcãá tcúú sa, ntam ko ma qòda te a qãèan kúrú sa, naka èe wééa ne èe kò dxãwam ka qgóóèa hãa ne khòè ne wéé nem ko ma kg'òèkaguan ka, Nqari ba ko Gam cgoa hãa khama. ³⁹Ta wééa ta ga èem kúrúa hãas koe nxàea tseegukagu-kg'ao ta a, Juta ne dim nqòóm koe hēé naka Jerusalema koe hēéthéé e. Cg'òo Me ne kò, xgàus^g koe tceea ba ka, ⁴⁰igabam kò Nqari ba nqoana dim cárn ka ghùì Me, a kúrú Mem x'áise, ⁴¹wéé khòèan koe tamase, igaba sixae koe ncēe Nqarim ka ko nxárá tcg'òòèa xae, nxàea tseegukagu-kg'ao xae gha ii ka, ncēe ko tc'òó, a kg'áá cgoa Me xae, x'ooan koem tēeas qãá q'oo koe. ⁴²Me kò x'áè xae e, khòè ne xae gha xгаа-xгаа ka, a Gam ga Me e sa x'ái, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ba, a ba a gha èe kg'òèa ne hēé naka x'óóa ne hēéthéé dim Xgàra-kg'ao ba ii ba ka. ⁴³Wéé xu porofiti xu kò Gam ka nxàea tseegukagu, wèém èe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ba gha qgóóa-máákuan chibian di hòò sa,” tam Petere ba méé.

⁴⁴Eèm Petere qanega hãa a ko kg'ui kam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba wééa ne èe kò kg'ui ba komsana ne koe tcãà. ⁴⁵Ne kò Juta di ne dtcòm-kg'ao ne, ncēe ko Peterem cgoa hààraa ne kaisas ares ka tcãàè, Tcom-tcomsam Tc'èe ba kò abas iise tãá zi qhàò zi di ne koe igabaga

g 10:39 *xgàu* - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

théé tcāà khama. ⁴⁶Ne kò kóm ne ne ko tǎáka xu tam xu cgoa kg'ui, a ko Nqari ba kaikagu khama. Nxāaskam ko Petere máá: ⁴⁷“A c'ée ba hàna tshàan gha xguì ba, ncēe ne khòè ne gha táá tcguù-tcguuè ka, ncēe Tcom-tcomsam Tc'ée ba hòda ne, sita khama?” témé. ⁴⁸Me x'ǎè, khòè ne gha Jeso Krestem dim cg'òèm cgoa tcguù-tcguuè sa. Ne kò dtcàrà me, cǎm-coa nem gha x'ǎè cgoa ne sa.

Petere ba ko xqara mááse Jerusalema koe hànas kerekes koe

11 ¹Xu kò x'ǎè úú-kg'ao xu hēé naka c'ée xu dtcòm-kg'ao xu Jutea di xu hēéthéé kóm, tǎá zi qhàd zia gataga théé Nqarim di kg'uiian dtcòma hāa sa. ²Xu kò nxāaska èem ko Petere Jerusalema koe sí ka q'ǎe nqāa-qgai khòèa xu dtcòm-kg'ao xu chibi-chibi me, ³a xu a máá: “Q'ǎe nqāa-qgai khòèe tama xu khòè xu di nquuan koe tsi tcana, a tsi a gaxu cgoa sí tc'óóa,” témé.

⁴Me Petere ba tshoa-tshoa a wèè gúúan ma qōda sa chòà máá xu, a máá: ⁵“Jopa dim x'ǎé-dxoom koer kò hàna a ko còrè, kar ko sōokuris q'oo koe bóðkaguè, kaim qgáim khama iim gúù ba, me nqarikg'ai koe guu a ko xōa èer hàna koe, 4 c'ama ba cgoa ko xòèè ba. ⁶Ra kò qǎèse ntcāa me, kar kò kg'oo-coan bóð, x'ǎéan dian hēé naka qǎáka dian hēé, naka ncāa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hēé, naka tsarǎn hēéthéé e. ⁷Ra kò dòm ba kóm Me ko birí te a ko máá: ‘Petereè, tēe naka cg'oo naka kg'oo,’ témé. ⁸Ra kò xqo a máá: ‘Èè èe X'aigaè, q'ano tama zi hēé kana tc'óókuan kg'ano tama zi hēéthééa qanega tíi kg'ám-q'oo koe tcāa ta ga hāa,’ témé. ⁹Me kò dòm ba gaia cǎm di sa nqarikg'ai koe guu a kg'ui a máá: ‘Èè Nqarim q'anos iise kúrúas ka táá máá q'ano tama sa témé guu,’ témé. ¹⁰Ncēe sa kò nqoana q'oro kúrúse, si wèés gúú sa gaia séèa ghùè a nqarikg'ai koe kabìè. ¹¹Eè x'ǎè kaga xu kò nqoana xu khòè xu hànar kò hāam nquum koe hàà téé, Kaesarea koe guu a tíi koe tséèa xu. ¹²Me kò **Tcom-tcomsam** Tc'ée ba birí te a máá, táá méér tǎákase khòèan qgóó guu naka qōd cgoa xu, témé. Xu kò ncēe xu dtcòm-kg'ao xu 6 xu gataga tíi cgoa qōd, xae sí khòèm dim nquum koe tcāa. ¹³Me kò **Koniliase ba** birí xae e, moengele bam ma gam dim nquum-q'oo koe bóda sa, naka gaam moengelem kò ma x'ǎè me a máá: ‘Khòèan Jopa koe tsééa úú naka i Simone ba tcii, Petere ta ko ma tciiè ba. ¹⁴Kg'uiia nem gha óágara máá tsi, ncēe gha tsáá hēé naka wèés x'ǎés tsari sa hēéthéé kgoara a ke,’ tam méé. ¹⁵Eèr ko tshoa-tshoa a ko kg'ui cgoa ne kagam ko Tcom-tcomsam Tc'ée ba tcāa cgae ne, ncēm kò ma kg'iaia gatá koe ma tcana khamaga ma. ¹⁶Ra nxāaskaga X'aigam **Jeso** ba nta mééa sa tc'ée-tc'èese, ncēm kò máá: ‘Johane ba tshàan cgoa tcguù-tcguua, igaba tu gha gatu Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa tcguù-tcguuèa,’ témé sa. ¹⁷Ncèè Nqarim kò gatáa cúís aba sa máà ta a, ncēm kò máà ta as khama ii sa, gatá ncēe X'aigam Jeso Krestem koe ko dtcòm ta, ne ra tíi nxāaska díi raà, Nqarim cgoa ga ntcoeku ra?” tam méé.

¹⁸Xu ãe xu ko ncãe gúuan kóm ka táá cúí gúú ga kg'ui, a Nqari ba dqòm a máá: “Cèè, Nqari ba gáé gatà thée táá zi qhàò zi gha gane di chìbian koe tcóóse a zi a kg'òèan hòò sa kgoara máána hãa!” témé.

Kerekes Antioke koe hàna sa

¹⁹Stefanem kò cg'òòès qãá q'oo koe ne kò dtcòm-kg'ao ne tsai-tsaise, xgàràè ne kò khama, ka ne kò nqúú ka qòò, Finikia koe hée, Kupero koe hée naka Antioke koe hée thée e, a ko Juta ne cúí ne Nqarim di kg'uian bìrí. ²⁰Igaba i ko c'èea xu hàna, khòè xu Kupero di xu hée naka Kurene di xu hée thée e, ãe xu ko Antioke koe hàà ka xu ko gataga thée Gerika ne cgoa kg'ui, a ko X'aigam Jesom di qàè tchòan xгаа-xгаа ne. ²¹Me kò X'aigam **Nqarim** dim tshàu ba gaxu cgoa hãa, ne kò káí ne khòè ne dtcòm, a X'aigam **Nqarim** koe kãbise.

²²I kò tchòan ncãe Jerusalema koe hànas kerekes koe síí kómse, xu Barenabase ba Antioke koe tsééa úú. ²³Eëm ko hàà a ko hàà cgómkuan Nqarim di bódò, kam ko qàè-tcao, a ba a wèea ne ga korè, X'aigam Nqarim koe ne gha tseeguse hãa sa, tóón-tcaoase. ²⁴**Barenabase** ba kò qàèm khòè me e khama, Tcom-tcomsam Tc'èem ka kò cg'òè cgaeèa ba, kaisa dtcòmàn kò úúa ba, ne kò káí ne khòè ne X'aigam **Nqarim** koe óágaè.

²⁵Me **Barenabase ba** Tareso koe qòò, a síí Saulo ba qaa. ²⁶A ba a ãem ko hòò me kaga Antioke koe úú me. Tsara kò Barenabasea tsara Sauloa tsara nxãaska wèém kuri ba hée a kerekes di ne khòè ne cgoa xg'ae, a káí ne xгаа-xгаа. Ne kò Nqarim di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne Antioke koe tc'ãà a dtcòm-kg'ao ne ta ma tciìè.

²⁷Eè x'aè ka xu kò c'èe xu porofiti xu Jerusalema koe guu, a xu a ko Antioke koe síí. ²⁸Me gaxu ka c'èem porofitim Agabose ta ko ma tciìè ba tée, a ba a Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeèase bìrí ne, kaisas xàbà sa gha wèém nqòó ba xóa cgae sa. Si kò ncãe sa kúrúse Kelaodiam ko **Roma koe** tc'ãà-cookg'iaia x'aè ka. ²⁹Ne xгаа-xgaase-kg'ao ne wèè ne dtcòmku, gane di kg'òè-q'ooan khama ne gha ma gane ka qòesea ne hùì sa, ncãe Jutea koe hàna ne. ³⁰Ncãe sa ne kò kúrú, a Barenabasea tsara Sauloa tsara cgoa aban gane di kaia xu koe tsééa úú.

Herote ba ko kereke sa xgàra

12 ¹Gaa x'aè kam kò x'aigam Herote ba tshoa-tshoa a kerekes di xu c'èe xu xgàra. ²A ba a x'áèan tcg'òò, me kò Jakobom, Johanem ka káímkhoe ba, ntcàum cgoa cg'òòè. ³Eëm ko bódò, si ncãe sa Juta ne tcgáí q'oo koe qàè si i, kam kò còoka qòò, a x'áèan tcg'òò, me Petere ba thée qáéè. Cám xu ãe xua kò péré gáé-gáe úú tamas pérés ko tc'òòè xu cáí xu u. ⁴Eëm ko qgóó mea xg'ara kam ko qáé-nquum koe tcãà me, me 4 zi xg'ae zi ncõo-kg'ao xu di zi ka kòrèè. Me kò **Herote** bìríse, Paseka dis kòès qãá q'oo koem gha khòè ne cookg'ai koe óá me sa.

⁵Me kò Petere ba gataga ma qáé-nquum koe kòrèè. Igabas kò kereke sa Nqarim cookg'ai koe qarika còrèan kúrúá máá me.

Petere ba ko qáé-nquum koe guu a kgoaraè

⁶Eēm gha Herote khòè ne koe tcg'òó a úú mem cáím dim ntcùúm cookg'ai koem kò Petere cáím tsara ncōo-kg'ao tsara xg'aeku koe x'òma, a ba a cáím tsara táú tsara cgoa qáèèa, kòre-kg'ao xu ko nquum-kg'ám koe hãa, a xu a kò qáé-nquu ba kòre. ⁷Igabam kò kúúga moengelem X'aigam **Nqarim** di ba gam koe hàà téé, me qáé-nquum q'oo koe x'áà ba x'áà. Me Petere ba nxàraa ba koe ntcāa-ntcāa, a ghùì me, a máá: “Tēe qháése,” témé. I tàúan q'órna ba koe guu a kgoarase. ⁸Me moengele ba bìrí me a máá: “Kg'ónòse naka tsia nxàboa tsi nxàbo,” témé. Me gatà hēé. Me bìrí me a máá: “Hãa tsarim qgáí ba naka tsia xùri te,” témé. ⁹Me Petere xùri me, a tcg'oa cgoa me. Ncēe moengelem ka ko kúrúè sa tseegu si i sam kò c'ùua hãa, sōokuris q'oo koem kòo x'ái sa bódò, tam ko tc'ēea khama. ¹⁰Eē tsara ko tc'āà di kòre-kg'aoan nqáé, a ko cáím dian nqáé ka tsara ko síí qano dis heke-kg'ámns koe tcāà, heke-kg'ámns x'áé-dxoom koe i ko tcg'oa a sííe sa. Igabas ko kg'lama cuiaga xgobekg'amsea máá tsara a. Tsara tchàa koe tcg'oa, a tsara a c'ēem dàòm cgoa tcg'oa, me moengele ba kúúga guu me.

¹¹Eēm ko Petere síí cuiaga bódò q'āa kam ko máá: “Ncēskar tseegukaga q'ana hãa, Nqarim Gam dim moengele ba tsééa óágara hãa sa, hààm gha Herotem tshàu-q'oo koe kgoara te ka, naka wēés gúús Juta ne kò nqòò cgae teas koe hēéthēé e,” témé.

¹²Eēm ko ēes gúú sa tc'ēea xg'ara kam ko Marias dim nquum koe síí, Johanem ka xòò sa, Mareko ta ko ma tciìe ba. Káí ne khòè nea kò gaa koe xg'aea, a ko còrè. ¹³Nquu-kg'ám bam kò xg'ám-xg'am kas ko c'ēes qāàs, Roda ta ko ma tciìe sa síí komsana. ¹⁴Eēs ko Peterem dim dòm ba kómna q'āa kagas ko táá síí xgobekg'lama máá me, a qāè-tcaoan domka qàròda tcāà q'oo koe, a sa a síí Peterem nquu-kg'ám koe tēe sa nxàe. ¹⁵Ne bìrí si a máá: “Teme si ko,” témé, si gataga cúúga ma bìrí ne, gaan ga a sa. Ne máá: “Gam dim moengele me e,” témé.

¹⁶Me Petere hãa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am. Xgobekg'am ne kò, a bódò me a kaisase are. ¹⁷Me kò tshàua ba cgoa x'ái ne, nqoo ne gha ka, me chòà máá ne X'aigam **Nqarim** ma qáé-nquum q'oo koe tcg'òó mea sa. Me bìrí ne a máá: “Ncēes gúú sa mée tu Jakobo ba bìrí, tíí qōe ga ne hēéthēé e,” témé. Kam ko tcg'oa, a táá qgáì koe síí.

¹⁸Eē i ko q'uu kas ko kaias xháé sa ncōo-kg'ao xu koe tcāà, Peterem kas dùú sa kúrúsea di sa. ¹⁹Me Herote qaa a táá hòò me, kam ko kòre-kg'ao xu xgòàse tēè, a cgl'òòè xu gha di x'áèan tcg'òó. A ba a Jutea koe tcg'oa a Kaesarea koe síí, a síí gaa koe āo.

Herotem dis x'oo sa

²⁰Herote ba kò Turea tsara Sitonea tsara di ne khòè ne cgoa mēéku. Gane di tsara nqōò tsara kò Herotem kò tc'āà-cookg'iam qgáìm koe guu

a gane di tc'õoan hòdò. Kas ko xg'aes gane di sa Belasetom koe síí, tcom-tcomsam qààm x'aigam Herotem di ba, a síí tòókuan dtcàrà.

²¹Eë kò nxàrá tòdèàm cámm kam ko Herote x'aian di qgáian hãa, a síí x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a khòè ne cgoa kg'ui. ²²Ne kò khòè ne **qãè-tcaoan ka** q'au a máá: “Ncèea Nqarim dim dòmm me e, khòèm dim tama me e!” témé. ²³**Herote ba kò** Nqari ba táá dqomà máá, khamam kò Nqarim dim moengele ba qháése xg'ám me, me nxàian ka kg'ooè, a x'óó.

²⁴Me kò Nqarim dim kg'ui ba càuse a kái.

²⁵Barenabasea tsara Sauloa tsara kò tsééa tsara kúrúa xg'ara ka tsara ko Jerusalema koe kàbise, Johane ba tsara ko sèè, Mareko ta ko ma tciie ba.

Paulom di tsééa ne wèèm nqóóm koe (13-28)

Paulom di xgaa-xgaan dis qõòs tc'ää di sa (13:1–14:28)

Barenabasea tsara Sauloa tsara ko tsééa tcg'dòè

13 ¹Antioke koe hànas kerekes q'oo koe xu ko porofiti xu hëé, naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthéé xu hàna: Barenabase ba hëé, naka Simonem ncèe ko Nigere ta kò ma tciie ba hëé (**ncèe kg'uia i ko kabiè ne i ko máá, ntcúum khòè ba témèè ba**), naka Lukiom Kurene di ba hëé, naka Manaenem ncèe kò tc'ää-cookg'aim Herotem cgoa xg'ae a kaikaguèa ba hëé, naka Saulo ba hëéthéé xu u kò ii. ²Hãa a xu a kò X'aiga ba dqom a ko tc'õoan carase, kam ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba bìrí xu a máá: “Nxàrá tcg'dòóa máá Te Barenabasea tsara Sauloa tsara, naka tsara tsééan tciia Ra máá tsara síí kúrú,” témé. ³Eë xu ko tc'õoan carase a ko còrèa xg'aras kaga xu ko tshàua xu gatsara koe tòó a tsééa tcg'dó tsara a.

Barenabasea tsara Sauloa tsara Kupro koe

⁴Gatsara èe kò Tcom-tcomsam Tc'èem ka tsééa tcg'dòèa tsara ko Selukia koe qõò, a tsara a gaa koe síí skepe sa q'ábà a tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqõó-coam Kupro dim koe qõò. ⁵Tsara Salamise koe síí a gaa koe Nqarim dim kg'ui ba Juta ne di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa. Me Johane ba gatsara cgoa hãa gatsara dim hùi-kg'aom iise.

⁶Tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqóóm wèèm èe ba tsara kò caate, a tsara a nxàakg'aiga Pafose **dim x'áém** koe síí tcàà, a gaa koe Juta dim tsòò-kg'aom cgoa xg'ae, ncèe kò gataga thëé tshúù-ntcõa dim porofiti ii ba, Bare-Jeso ta kò ma tciie ba. ⁷Me kò tc'ää-cookg'aim Seregio Paulom cgoa ko hãa, tc'èega kò iim khòè me e. Me Barenabasea tsara Sauloa tsara tciie, Nqarim dim kg'ui bam kò kóm kg'oana khama. ⁸Igagam ko

tsòd-kg'aom Bare-Jeso, Elemase ta ko ma **Gerikas ka ma** tciìè ba ntcoe tsara a, a ba a gataga **tc'ää-cookg'ai** bam gha dtcòmàn koe tcg'òó sa tc'èe. ⁹Me nxāaska Saulom, ncēe kò gataga Paulo ta ma tciìè ba, Tcom-tcomsam Tc'èem ka ko cg'oè cgaeèa ba qāea tòon tcg'ái **Elemasem koe** a máá: ¹⁰“Tsáá dxāwam di tsi cóá tseè, wèè zi gúú zi tchàno zi di tsi cg'òo-kg'ao tseè! Wèè kàan x'ooan hēè naka xhùukuan hēéthēè di ka cg'oè cgaea tseè, cuiskaga tsi gáé X'aigam **Nqarim** di dàdan ncēe tchàno guua hāa tite kàma-kama a tamase?”

¹¹“Ncēeska bód, X'aigam **Nqarim** dim tshàu ba tsáá cgoa tééa q'aara. Káà tcg'ái tsi gha, a gha gataga qádòm x'aè ba sèè a táá cáms di x'ààn hòd a bód,” tam méé. Me kúúga qháésega nqara-nqau sa hēè naka ntcúú sa hēéthēè ka cg'áé-kg'aiè, me qòda nxāma-nxāma a qg'óó-hii me gha khòean qaa. ¹²Eèm tc'ää-cookg'aim ko dùús kúrúsea sa bód kagam kò dtcòm, xгаа-xgaan ēe X'aigam **Nqarim** dia ko kaisas are sa tcāa mea khama.

Pauloa tsara Barenabase tsara Antioke Pisidia di koe

¹³Pafose koem kò Paulo ba gam ka c'èea tsara cgoa skepe sa q'ábà, a Perega koe síí, Pamfilia di i. Me kò Johane síí gaa koe q'aa cgoa tsara a, a Jerusalem koe kabise. ¹⁴Perega koe guus ka tsara kò Antioke Pisidia koe hàna koe síí. Ka tsara ko Sabata dim cárn ka còrè-nquum q'oo koe tcāa, a tsara a ntcòó. ¹⁵X'áèan hēè naka porofiti xu hēéthēè di zi tcgāya zi ko nxáràèa xg'ara, ka xu kò còrè-nquum di xu tc'ää-cookg'ai xu khòean tsééa úú, i síí dtcàrà tsara a, a máá: “Gaxae ka káíkhoea tsaoè, ghùì-tcáókuan dim kg'ui ba tsao kò úúa, ncēe khòè ne tsao gaam cgoa x'áè kg'oana ba, ne tsao khòè ne bìrì me,” témé.

¹⁶Me Paulo ba tēem ko ka, x'òàa ba cgoa nqookagu ne a máá: “Iseraele di tu khòè tuè, naka gatu c'èe zi qhàd zi di tu hēéthēè e, gatu ncēe Nqari ba ko q'ád tu, komsana te méé tu! ¹⁷Nqarim, Iseraele di ne khòè ne di ba kò gaxae ka xòd ga xu nxárá tcg'òóa máásea, a ko khòè ne di kg'òèan qāese qòdkagu, Egepeto koe ne ko x'áèa ka, a ba a ko kaisa qarian cgoa gaam nqōóm koe séèa tcg'òó ne, ¹⁸a ba a kò 40 khama noo kurian tchàa-xg'óós koe gane di kg'lòdan qád-tcaoa máá. ¹⁹A ba a kò Kanana koe eem ko 7 zi qhàd zi cg'òoa xg'áá kam ko khòè ne nqōóan gane di máà, q'òd o ne gha ka.

²⁰“Wèè zi gúú zi ncēe zia ko 450 khama noo kurian sèè. Me kò ncēe zi gúú zi qāá q'oo koe Nqari ba x'aigan máà ne, i kò nxāakg'aiga porofitum Samuelem di x'áèan síí tcāa. ²¹Ne kò khòè ne nxāaska x'aiga ba dtcàrà, Me Nqari ba Saulo ba máà ne, Kishem ncēe Benjamenem dis qhàd di ko iim ka cóase ba, me 40 kurian tc'ää-cookg'ai ne. ²²Saulo bam ko x'aigan koe tcg'òós qāá q'oo koem kò **Nqari ba** Dafite ba x'aiga ba tòó. A gam ka nxàea tseegukagu a máá: ‘Dafitem Jesem ka cóase bar hòda,

tcáó-c'óáa te dim khòè me e, tíí ko tc'ées gúùs wèé sam gha kúrú,' témé.
²³Ncēem khòèm dis qhàòs koem kò Nqari ba guu a Kgoara-kg'aom Jeso
 ba Iseraele ne koe tsééa óá, ncēem kò ma nqòòkagua khama. ²⁴Jesom
 hàà tamas cookg'ai koem kò Johane ba chìbian koe tcóósean di tcguù-
 tcguukuan ka wèé ne khòè ne Iseraele di ne xгаа-xгаа. ²⁵Eēm ko Johane
 tsééa ba cgoa xg'ara qòò kam kò tèè a máá: 'Tíí ra díí ra, ta tu tc'èea? **Eē**
tu nqòòkaguèar tama ra a, igaba bód, C'èe ba ko qááa te koe hàà, ncēe
 nxàbo tcáia ba kgoara gar kg'ano tama ba,' tam méé.

²⁶'Tíí kíí ga xaoè, a Abrahamam ka cóáse ga xaoè, naka gatu ncēe ko
 Nqari ba q'ád tu, qhàò zi di tuè, kg'uian ncēe kgoarasean dia gatá koe
 tsééa óágaèa. ²⁷Jerusalemme koe x'àèa hãa ne khòè ne hēé naka gane di
 xu tc'ãà-cookg'ai xu hēéthēéa kò Jeso ba bóða q'ãa tama kana kómã
 q'ãa tama. Igaba ne kò chìbi-chìbi a xgàra Me, a ne a ko ncēem dàòm
 ka porofiti xu di kg'uian tseegukagu, ncēe wèé cáman Sabata di ka ko
 nxáràè e. ²⁸Táá xu kò q'ãa, dùútsa dàòm ka xu gha chìbi-chìbi a cg'òo Me
 sa, igaba xu kò Pilato ba dtcàrà, cg'òo Mem gha sa. ²⁹Eē xu ko Gam ka
 ko góásea gúùan wèé tseegukagua xg'ara ka xu ko xgàus^h tc'amkg'ai koe
 xòo Me, a tc'ám̄s koe tcàà Me. ³⁰Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me.
³¹Me kò gataga káf cáman ga bóðè ēe kò ko Gam cgoa Galilea koe guu a
 ko Jerusalemme koe qòò ne ka. Ncēes noose ga ne gatá di ne khòè ne koe
 Gam di ne nxàea tseegukagu-kg'ao ne e. ³²Tsam ncēe koe hààraa, hàà
 tsam gha qàè tchòàn xгаа-xгаа tu u ka. Nqòòkagukus Nqarim gatá ka
 xòò ga xu máàna hãa ³³sam ncēeska tseegukagua gatá ka, gaxu di ta cóá
 ta, Jeso ba x'ooan koe ghùian ka. Ncēe i gataga ma cámm dim pesalemam
 koe ma góásea khama a ko máá:

'Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncēem cámm koe guu a Tsarir Xòò Ra a,'

téméè khama. ³⁴Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea, táám gha gaia ts'óó ka, di
 tseeguan di kg'uian ga ncēe e **Baebes koe ncēe ko máá**:

'Tcom-tcomsa a tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua

ner gha máà tu u,

ncēe Dafite bar kò gaan ka nqòòkagua a,'

témé e.

³⁵I gataga c'èe koe ncēeta ma góásea a ko máá:

'Cuiskaga tsi tcom-tcomsam **Qãàm** tsari ba guu,

nakam ts'óóa hãa tite,' témé.

³⁶Dafite ba kò gam di x'aèan ka Nqarim ko tc'èea sa kúrú, a ba a kò x'óó,
 a ba a gam ka xòò ga xu cgoa kg'ónòè, i tc'áróa ba ts'óó. ³⁷Igaba Gaam ēe
 Nqarim ka kò x'ooan koe ghùìem di tc'áróa ne kò táá ts'óó. ³⁸Gaa domka
 méé xao q'ãa, tíí kíí ga xaoè, qgóóa-máákuan chìbian dia ncēem Khòèm

h 13:29 xgàu - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

Jesom koe hàna sa. Ncēe tchōà nea gaan xгаа-xгаа xao o tsam ko ga a. Moshem di x'àèan **qgóóa qari** ka tu kò táá tchàno tu iise bóòè, ³⁹igabam ko wèém ēe ko **Jesom koe** dtcòm ba Gaam domka tchànóm iise bóòè.

⁴⁰Ke méé tu q'òése, nakas táá porofiti xu nxàeas gúù sa kúrúse cgae tu u guu, ncēe ko máá:

⁴¹'Bódò, gatu ntcoe-kg'ao tu,
are méé tu naka tua x'óóa xgãáse,
hààr gha gatu di xu cámi xu ka c'ées gúù sa kúrú,
c'ēe ne khòè ne kòo gaas ka birí tu u
ne tu dtcòm tite sa,' "

tam Paulo ba méé.

⁴²Tsara kò **Pauloa tsara Barenabasea tsara** còrè-nquum koe guu a ko qòò, ka ne kò khòè ne dtcàrà tsara a, kàbise tsara gha a hààkom Sabatam ka gaicara xгаа-xгаа ne sa. ⁴³Eēs ko xg'ae sa qòò q'aa ka ne kò kái ne Juta ne hēé, naka Nqari-tcáóa ne khòè ne ncēe Juta di cauan koe dtcòmà ne hēéthēé, Pauloa tsara Barenabasea tsara xùri, ncēe ko síf kg'ui cgoa ne, a korè ne, Nqarim di cgòmkuam koe méé ne kg'ama gataga cúf ma hãa sa tsara.

⁴⁴Xùrikom cámi Sabata dim ka ne ko wèè ne khòè ne x'áé-dxoom ēem di ne hàà ne gha X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba kóm ka qòò xg'ae **ne kò cg'orò ne táá síf**. ⁴⁵Eē ne ko Juta ne xg'ae zi khòè ne di zi bóò, ka ne ko chíi di tc'ēean ka cg'oè cgaeè, a ne a Paulo ba ncoi, a ēem ko kg'ui zi gúù zi ka ntcoeku cgoa me. ⁴⁶Tsara nxãaska Pauloa tsara Barenabasea tsara kgoarasease xoa xu a máá: "Kg'aia méé tsam ga kò Nqarim dim kg'ui ba gatua birí tu us gúù si i. Igabaga tu xguì Mea, a gataga x'áía hãa, chòò tama kg'òèan tu kg'ano tama sa, khama tsam gha ncēeska táá zi qhàò zi di ne koe síf. ⁴⁷Ncēea X'aigam **Nqarim** ma x'áè tsama hãa ga a khama a máá:

'Táá zi qhàò zi dim x'áà bar kúrú tu ua hãa,
nxãasega tu gha Tiri kgoarasean nqòóm chòò-q'oo koe úú ka,'
témé," ta tsara méé.

⁴⁸Táá zi qhàò zi di ne ko ncēe gúùan kóm ka ne ko qàè-tcao, a ne a X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba dqòm. Ne kò wèè ne ēe kò nxárá tcg'òòèa ne chòò tama kg'òèan ne gha hòò ka dtcòm.

⁴⁹Me kò X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba wèém nqòóm ēem koe tsaj-tsaise. ⁵⁰Igaba ne kò Juta ne tcom-tcomsa zi khòè zi dtcòmà hãa zi hēé, naka x'áé-dxoom di xu tc'ãà-cookg'ai xu hēéthēé ntcàma ghù, a khòè ne kúrú, ne Pauloa tsara Barenabasea tsara cgáé-q'oo koe téé, a ne a gane dim nqòóm koe xhàigu tsara a. ⁵¹Tsara nxãaska gaa koe ga nqàrè tc'amkg'aia tsara di tsharàn qàè-qàè, a tsara a Ikonio dim nqòóm koe qòò. ⁵²Gatà i ko ii igaba ne kò xгаа-xgaase-kg'ao ne qàè-tcaoan ka cg'oè cgaeè, Tcom-tcomsam Tc'ēem ka hēéthēé e.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Ikonio koe

14 ¹Kg'aiga tsara ko hēé khama tsara ko *Pauloa tsara Barenabasea tsara* Ikonio koe síf còrè-nquum Juta ne dim koe tcāà. Gaa koe tsara kò qarika kg'ui, ne gaa koe kái ne khòè ne Juta di ne hēé naka Gerika di ne hēéthēé dtcòm. ²Igaba ne kò Juta ne ēe kò dtcòmān xguì ne tǎá zi qhàò zi di ne kúrú ne cg'ǎè tc'ēēan ka tcāà, a ne a kò tǎá dtcòm-kg'ao ne cgoa kómku. ³Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* gaa koe tc'ǎà x'ǎēn sèè a hǎa, a tsara a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kgoarasea xóé a kg'ui, Me Nqari ba x'ái Gam di cgómkuan dim kg'ui ba tseegu me ii sa, qarian máà tsara ka, x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúù zi hēéthēé tsara gha kúrú di i. ⁴Ne kò khòè ne x'ǎé-dxoom di ne q'aa-q'aaè. C'ēe nea kò Juta ne cgoa kómku, ne c'ēe ne x'ǎé úú-kg'ao tsara cgoa kómku. ⁵Qhàò zi di ne hēé, naka Juta ne hēé, naka gane di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hēéthēé ne kò qg'áikua máá tsara a, xgǎé tsara ne gha, a nxōán cgoa xao tsara a ka. ⁶Igaba tsara kò gaas kàa sa bóà q'ǎa, a Lukonia di tsara x'ǎé-dxoo tsara koe bèe a qgóéa síf, Lusetera hēé naka Derebe hēéthēé di tsara *x'ǎé-dxoo tsara* koe, naka gatsara x'ǎé tsara nxāma-nxāmaa hǎa xu x'ǎé xu koe hēéthēé e. ⁷A tsara a kò gaa koe qǎè tchōàn xgaa-xgaa.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Lusetera koe hēé naka Derebe koe hēéthēé e

⁸Lusetera koem kò nqàrèa ba koe kò nqōara hāam khòè ba hàna, kg'aiga kò gataga ma ábàèa ba, a xg'aom ko ntcóò a ábàè ne qòò tama ba. ⁹Paulo bam kò komsana ēem ko ma xgaa-xgaa khama. Me kò Paulo ba qǎea tóòn tcgáí gam koe, a bóò me me dtcòmān úúa hǎa kg'òèkagu me gha a. ¹⁰Kam ko q'aua kg'ui cgoa me a máá: “Tēe naka nqàrè ka téé tchànose!” témé. Me kò gaa x'ǎè kaga khòè ba tc'ǎò ta ma tēe a tshoa-tshoa a qòò.

¹¹Eē ne ko khòè ne Paulom ncāa kúrús gúù sa bóò ka ne ko Lukonia dis kg'uis cgoa q'au a máá: “Nqária ne ncāa xōa-kg'ai ta a, khòèan dis iis koe,” témé. ¹²A ne a kò Barenabase ba Zese ta ma tcii *nqárim tc'amaka ka ba*, a Paulo ba Heremese ta ma tcii, kg'ui-kg'ao me e kò ii khama. ¹³Me kò peresitim Zesem di ba, ncēe gam dim tempelem kò x'ǎé-dxoom cookg'ai koe hǎa ba, ghòèan hēé naka x'aa zi hēéthēé óá, heke-kg'áíms x'ǎé-dxoom dis koe, gabá hēé naka khòè ne hēéthēéa ko dàà-mááku zi x'ǎé úú-kg'ao tsara kúrúa máá kg'oana khama.

¹⁴Igaba ēe tsara x'ǎé úú-kg'ao tsara Barenabasea tsara Pauloa tsara kò ncēes gúùs ka kóm ka tsara ko qgáia tsara tòà q'aa, a khòè ne koe qgóéa síf, a tsara a q'au a máá: ¹⁵“Khòè tuè, dùuska tu ko hēéa? Gatsam igaba tsam khòè tsam m gatu khamaga ma ka, qǎè tchōàn tsam ko óágara máá tu u, cg'ǎa-cg'ana zi gúù zi ncēe zi méé tu guu, naka kg'òèa hāam Nqarim koe kabise, ncēe nqarikg'ai hēé naka nqóòkg'ai hēé naka tshàa ba hēé

naka wèé zi gaan koe hàna zi hēéthēé kúrúa ba. ¹⁶Ncēe nqáéa x'aè kam kò wèé zi qhàò zi guu, zi dàòà zi ēe zi ko ma tc'ēe khama ma qōò. ¹⁷Gatà i ii igabam kò nxàea tseegukagu, hàna baa sa, qāè zi gúú zi kúrúan ka, a ba a nqarikg'ai koe guu a túúan máà tu u, naka tc'ōoan ko tcuùè x'aèan hēéthēé e, a ba a kò tcáòà tu tc'ōoan cgoa xg'āakagu, a qāè-tcaokagu tu u,” tam méé. ¹⁸Ncēeta xám kg'uian tsara ko kg'ui igaba i kò qaria máá tsara a, xgàè-kg'am ne tsara ga sa, dàòà-máákuan kúrúa máá tsara an koe.

¹⁹Nxāaska ne ko c'ēe ne Juta ne Antioke koe hēé naka Ikonio koe hēéthēé guua ne xg'ae sa kg'uia tàà **a máá, Pauloa tsara tshúù tsara a, témé.** Ne kò Paulo ba nxōán cgoa xg'ám, a ne a x'áé-dxoom ka tchàa za tcéèa tcg'dóò me, x'óóa baa, ta ne kò tc'ēea khama. ²⁰Igaba ēe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ko qàea ba koe nxāma-nxāma me kagam ko tēe, a ba a x'áé-dxoom koe kǎbise. Xùrikom cárn kam ko gabá hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara Derebe koe qōò.

Pauloa tsara Barenabasea tsara ko Antioke koe kǎbise

²¹A tsara a gaam x'áé-dxoom koe qāè tchōàn xgaa-xgaa, a kái xgaa-xgaase-kg'aoan hòò. Nxāaska tsara ko Lusetera koe hēé naka Ikonio koe hēé naka Antioke koe hēéthēé kǎbise. ²²A tsara a síí xgaa-xgaase-kg'aoan qari-qari, a ntcàm ne, dtcòmān koe ne gha qgóóa qari ka. Tsara birí ne a máá: “Kái xgàrakuan koe méé ta hāa naka nxāatama Nqarim di x'aian koe tcāà,” témé. ²³Ne kò kaia xu wèés kerekes koe nxárá tcg'dóóa mááse. A ne a còrè a tc'ōoan carase a ne a Nqarim cookg'ai koe tòò xu, ncēe Gam koe xu dtcòmā hāa ba.

²⁴Eē tsara ko Pisidia tchoaba ka tsara ko Pamfilia koe hàà, ²⁵a ko Perega koe **Nqarim dim** kg'ui ba xgaa-xgaa, ka tsara ko Atalia koe xōa. ²⁶A tsara a kò gaa koe guu a skeepes cgoa Antioke koe síí, ncēe khòè ne kò gaa koe **còrèa máá tsara a koe** a ne a kò Nqarim di cgómkuan di qarian dòòm q'oo koe tsééa úú tsara a, tséés ēe tsara kò **ncēeska** xg'ara-xg'ara hāas koe.

²⁷Gaa koe tsara ko tcāà ka tsara ko kereke sa xg'ae-xg'ae, a tsara a wèé gúú ēem Nqari ba kúrú cgoa tsaraà nxàe, naka Nqarim ma tǎá zi qhàò zi di ne heke-kg'ámns dtcòmān di sa kgoara máána hāa sa. ²⁸Gaa koe tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao ne cgoa qádòm x'aè ba sée a hāa.

Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)

15 ¹Xu kò c'ēe xu khòè xu Jutea koe guu a **Antioke koe** dtcòm-kg'ao ne síí xgaa-xgaa, a kò máá: “Moshem di x'áè-kg'ámān ka xao ko q'āe nqāa-qgai khòè tama ne xao cuiskaga kgoaraè tite,” témé. ²Ncēe sa kò Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara kúrú tsara ntcoeku

cgoa xu, a qarika tēeku cgoa xu. Tsara kò Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara, c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu cgoa nxára tcg'òòe, Jerusalema koe xu gha qōd ka, a x'áe úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu koe hēéthēé sí ncēes tēes ka kg'ui ka.

³Si kò kereke sa tséea tcg'óo xu, xu ko Finikia koe hēé naka Samaria koe hēéthēé tcāa, a xu a nxàe, nta ne ma tǎá zi qhàd zi di ne Nqarim koe kabisea hāa sa. Ncēe tchōà nea kò wèe ne dtcòm-kg'ao ne kúrú ne kaisase qāe-tcao. ⁴Eē xu ko Jerusalema koe tcāa ka xu kò kereke sa hēé naka x'áe úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu ka hēéthēé qāese hàakaguè. A tsara a kò ēem Nqari ba gatsara koe kúrú hāa zi gúu zi wèe zi nxàe. ⁵Igaba ne kò c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne ncēe kò Farasai xu dis xg'aes koe hāa ne tēea-tée a máá: “**Nqōóm di zi qhàd zi di** ne méé ne q'āe nqāa-qgai khòe, naka nea biríe Moshem di x'áe-kg'ámán méé ne qgóóa qari sa,” témé.

⁶Xu kò x'áe úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu hēéthēé xu ncēes tchōà sa xg'aea máá a nxàe. ⁷Me kò Petere kaias nxàes qāá q'oo koe tēea-tée a birí xu a máá: “Tí ka c'ēe xaoè, q'ana xao hāa me kò kg'aiaka x'áe ka Nqari ba gatu xg'aeku koe nxára tcg'òd sa kúrú hāa, tí kg'ám koe ne gha tǎá zi qhàd zi di ne guu a qāe tchōàn kóm sa, a ne a dtcòm ka. ⁸Nqarim ncēe khóem dis tcáo sa q'ana ba ko x'ái ne, qāesem ko hàakagu ne sa, Tcom-tcomsam Tc'ēe ba màà ne ka, ncēm kò sixae ka hēé khama. ⁹Sita hēé naka gane hēéthēé xg'aeku koem kò cúf q'aa-q'oo ga tǎá kúrú, gane di tcáoa nem kò dtcòmán cgoa q'ano-q'ano khama. ¹⁰Dùús domka xao ko Nqari ba kúrú bōda máá? Dùús domka xao ko xgaa-xgaase-kg'ao ne qg'áo koe jokoan xòd, ncēe gaxae kana gaxae ka xòd ga xu xu kò gaan dcéé ka tààè e? ¹¹Igaba xae ko tseeguan kaga dtcòm, cgómkuan X'aigam Jesom di ka ta gha gane khamaga ma kgoaraè sa,” tam méé.

¹²Xu wèe xu khòe xu nqoo, a Barenabasea tsara Paulo tsara komsana, tsara ko ma x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúu zi hēéthēé ma nxàe sa, ēem kò Nqari ba tǎá zi qhàd zi di ne koe gatsara ka kúrú zi. ¹³Eē tsara ko kg'uia xg'ara kam ko Jakobo xoa a máá: “Tí ka c'ēe xaoè, komsana te xao: ¹⁴Simone ba ko nxàe, me ma Nqari ba ma tǎá zi qhàd zi di ne ma kg'ia dāra hāa sa, gaa zi koem gha cg'ōèa ba domka khòe ne nxára tcg'óoa máase ka. ¹⁵Kg'uian porofiti xu di igabaga i ko ncēes gúus cgoa dtcòmku, ncēe i ma ncēeta ma góàe koe, **ncēm ko Nqari ba máá:**

¹⁶‘Ncēe zi gúu zi qāá q'oo koer gha kabise,
a Ra a gha Dafitem dim nquu ba kabase tshào, ncēe cg'áéa ba.
Eē cg'áéa hāa xòèa ba Ra gha gaia tshàoa ghùì,
a gha kúrú me me tchànose téé,

¹⁷nxāasega ne gha ēe qaùà ne khòe ne X'aigam **Nqari** ba qaa ka,
naka wèe ne tǎá zi qhàd zi di ne hēéthēé e,
ncēe cg'ōèa Te ka ko tciie ne.

¹⁸Nqarim ko ma kg'ui i,

ncēe ko ncīsega ncēe zi gúú zi nxàea tcg'òó zi q'āàea ba,' tam méé.
¹⁹Gaa domkaga ra bóda tcg'òóa, a ko còo dis ka ko máá: Ncēè tǎá zi qhàò
 zi di ne kò Nqarim koe kǎbise ne méé ta tǎá xgǎe ne guu. ²⁰Igaba méé
 xae góá máá ne, naka ne tǎá kúrú mááseèa nqárian máàèa hǎa zi gúú
 zi tc'òó guu, naka nea gataga tǎá cg'áràn kúrú guu, naka nea tǎá chúú-
 chuuèa kg'oo-coan di kg'òóan kg'oo guu, naka nea tǎá c'áòan tc'òó guu.
²¹Ncīsega i ko Moshem di x'àèan x'áé-dxoo xu koe xgaa-xgaaè, ncēe i ko
 ma còrè-nquuan koe wèè Sabatan ka nxáráe khama," tam méé.

Tcgāyas dtcòm-kg'ao ne ko góá máàe sa

²²Ka xu ko nxāaska x'àè úú-kg'ao xu hēé, naka kaia xu hēé, naka wèés
 kereke sa hēéthēé bóò i qǎe e, cǎm khòè tsara ne gha xg'aes koe guu
 a nxárá tcg'òó, a Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara cgoa
 Antioke koe tsééa úú sa. Jutasem ncēe kò Baresabase ta ma tcièè ba hēé
 naka Silase ba hēéthēé tsara kò nxárá tcg'òòè, ncēe kò dtcòm-kg'ao ne ka
 kaisase tcommèa hǎa tsara. ²³Ka xu ko tcgāyas ncēeta ma góásea hǎa sa
 gatsara cgoa tsééa úú, ncēe ko máá:

“Gaxae x'áè úú-kg'ao xae hēé naka kaia xae hēéthēéa ko, gataga gatu
 ka káíkhoe ga xae ko tsgámkagu tu u, gatu dtcòm-kg'ao tu tǎá zi qhàò
 zi di tu, Antioke koe hēé, Siria koe hēé, naka Kilikia koe hēéthēé hana
 tu, a xae a ko máá:

²⁴Gaxae ka c'èea xua gaxae dis xg'aes koe tcg'oara hǎa sa xae kóma
 hǎa, a xu a kg'uiian cgoa tcg'ome tcúú tua, a tshúú-tshuu tc'èe tua sa,
 gaxae x'àèan máá xu tama koe. ²⁵Gaa domka xae xg'ae a dtcòmkuua, a
 cǎm tsara khòè tsara nxárá tcg'òóa, a gatu koe tsééa úú hǎa, gaxae di
 tsara ncàm-khoe tsara Barenabasea tsara Paulo a tsara cgoa tsara gha
 qòò ka, ²⁶khòè tsara ncēe kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem domka
 gatsara di kg'òèan cg'òè-cg'oegam qgám koe tcana hǎa tsara. ²⁷Gaa
 domka xae ko Jutase ba hēé naka Silase ba hēéthēé tsara gatu koe
 tsééa úú, sí tsara gha ncēe koe xae góáa hǎas gúú sa kg'áma tsara ka
 chóà máá tu u ka. ²⁸Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēé naka gaxae hēéthēéa
 kò bóò i qǎea máá xaea hǎa, tǎá méé xae cúí gúú qóm ga xgámkagu tu
 u guu sa, ncēe zi gúú zi gatu koe ko qaase zi ka oose, ncēe ko xùri zi:
²⁹tǎá méé tu kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka
 tua c'áòan tc'òó guu, naka tua tǎá chúú-chuu a cg'òòè kg'oo-coan kg'oo
 guu. Naka tua gataga tǎá cg'áràn kúrú guu. Ncēe x'àè-kg'áman tu kò ko
 xùri ne tu gha ko qǎèse hēé. Qǎèse tu hǎa.”

³⁰Eè xu ko tsééa tcg'òòè ka xu kò Antioke koe sí tcǎà, a xu a kò gaa
 koe khòè ne xg'ae-xg'ae, a tcgāya sa máà ne. ³¹Eè ne ko nxárá si ka ne kò
 ghù-ghui-tcáókuan di kg'uiian qǎè-tcaoa máá. ³²Ka tsara kò Jutasea tsara
 Silasea tsara, porofiti tsara a kò ii khama qáò x'àèan sèè a dtcòm-kg'ao
 ne cgoa kg'ui, a ghù-ghui tcáò ne, a qari-qari ne. ³³Eè tsara kò gaa koe

x'aèan séèa hãa, ka tsara kò dtcòm-kg'ao ne ka tòókuan cgoa tsééa kabiè, a tsara a kò gane èe kò tsééa úú tsara hãa ne koe kabise. ³⁴ [Igaba i ko Silase ba qàèa máá gaa koem gha qaù sa.]

³⁵ Igaba tsara ko Paulo tsara Barenabase tsara Antioke koe qaù, ncèe gatsara hée naka kái ne khóè ne c'èe ne héeéthée kò X'aigam *Nqarim* di qàè tchòàn xгаа-xгаа koe.

Paulom di xгаа-xgaan dis qòòs cáàm di sa (15:36–18:22)

Paulo ba hée naka Barenabase ba héeéthée tsara ko qòòa q'aa

³⁶ Cg'orò cáàm qàá q'oo koem kò Paulo Barenabase ba bìrí a máá: “Hààn tsam kabise naka tsama síí wèè xu x'áé-dxoo xu koe gatsam ka c'èe ne kabi, ncèe tsam kò X'aigam dim kg'ui ba xгаа-xгаа hãa xu, naka bóò nta ne ma hãa sa,” témé. ³⁷ Me kò Barenabase tc'èe, Johanem ncèe Mareko ta kò ma tcièm cgoa tsara ga qòò sa. ³⁸ Igabam kò Paulo tc'èe a bóò, i qàèa máá tsara tama gatsara cgoam gha qòò sa, Pamfilia koem kò q'aa cgoa tsara a, a kò táá còoka tsééa qòò cgoa tsara a khama. ³⁹ Kas kò kaisas ntoekus tshúù sa tée, tsara kò gaa koe ga q'aa. Me Barenabase ba Mareko ba séè, a ba a Kupro koe skepes cgoa qòò. ⁴⁰ Me Paulo Silase ba nxará tcg'òóa mááse, a ba a xgoaba, ne kò dtcòm-kg'ao ne còrèa máá tsara a, Nqarim di cgómkuan gha hãa cgoa tsara a ka, ⁴¹ tsara kò Siria hée naka Kilikia koe héeéthée tcana nqáé a kò gaa koe kereke zi qari-qari.

Timoteo ba ko Paulo tsara Silasea tsara cgoa qòò

16 ¹ Me kò Paulo gataga Derebe koe qòò, a síí Lusetera koe tcàà. Gaa koem kò c'èem xгаа-xgaase-kg'aom Timoteo ta kòò ma tcièè ba x'áèa, ncèe xòòs kò Juta dis qhàòs di ii, a dtcòm-kg'ao sa ii, me xòò ba Gerika dis qhàòs di ii ba. ² Dtcòm-kg'ao ne Lusetera hée naka Ikonio héeéthée di nea kò ko qàè zi gúú zi gam ka kg'ui. ³ Me kò Paulo ba tc'èe, Timoteom gha xùri me sa, khamam kò séè me a q'áe nqaa-qgai khòò me, Juta ne èe zi nqóó zi koe hàna ne domka, xòò ba Gerika me e sa ne kò wéèa ne ga q'ana hãa khama. ⁴ Eè xu ko ma x'áé-dxoo xu koe ma qòòa te khama xu kò ma x'áè úú-kg'ao xu hée naka kaia xu Jerusalema koe hàna xu héeéthée xu kúrúa hãa x'áèan bìrí ne, a xu a qarika méé ne qgóó o sa bìrí ne. ⁵ Zi kò kereke zi dtcòmàn koe qari-qariè, a wèè cáàm ka càuse.

Paulom dis bóòkaguè sa Teroa koe

⁶ Xu Ferugia hée naka Galatia héeéthée di xu xg'aeku xu koe qòò, Asia dim xg'aekum koe xu ga kg'ui ba xгаа-xгаа sam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba cara xua hãa khama. ⁷ Eè xu ko Misia dim xg'aekum koe cúù, ka xu kò Bitunia dim xg'aekum koe xu gha tcàà sa x'áà máá, igabam kò Jesom dim Tc'èe ba táá kgoara máá xu. ⁸ Khama xu kò Misia dim xg'aekum koe

tcana nqáé, a Teroa dim x'áé-dxoom koe síí. ⁹Eēm ntcùúm kam kò Paulo Maketonia dim khòem dis x'ái sa bóòkaguè, me téé-tèe a ko dtcàrà me a ko máá: “Tchoaba naka Maketonia koe hàà hùì ta a,” témé. ¹⁰Eēm ko Paulo èes x'ái sa bóòda xg'ara ka xae kò qháése Maketonia koe xae gha síí sa kg'ónòsea máá, gaa koe xae gha qàè tchòàn síí xгаа-xгаа ne sam kò Nqari ba tcia máá xaea hãa sa xae kò bóòda tcg'òóá khama.

Filipi koes ko Lidia Jesom koe dtcòm

¹¹Teroa koe xae ko skepes cgoa guu ka xae kò tchànose Samoterake koe qòò, a xùrikom cáím ka Neapolise koe síí. ¹²Gaa koe xae kò guu a Filipi koe síí tcàà, kiam x'áé-dxoom Maketonia dim xg'aekum di ba, Roma dim nqòóm di qarian dòm q'oo koe hãa ba. Eēm x'áé-dxoom koe xae kò cg'lorò cáím-coan sèè.

¹³Sabata dim cáím ka xae kò **x'áé-dxoom dis** heke-kg'ámns koe tcg'oa, a tshàam koe síí, còrè di qgáia ne ko gaa koe hàna, ta xae kò tc'èea khama. Khòè zi èe kò gaa koe xg'aea hãa zi cgoa xae kò ntcòó a kg'ui. ¹⁴Gazi ka c'èe sa kò Lidia si i, Tiatira dim x'áé-dxoom di sa, Nqari ba kòò còrè sa, ncèe kò ko ncoà a tcaàko qgáian t'òè x'ámágu sa. Paulom ko kg'ui zi gúú zis kò qarika komsana, Nqari ba kò xgobekg'am tcáo sia hãa khama. ¹⁵Eè ne ko gasá hèé naka gas dim x'áé-q'oom di ne hèéthèé tcguù-tcguuè, kas ko x'áéa sa koe tcia úú xae e, a máá: “Ncèè X'aigam **Nqarim** koe dtcòmàr khòèr ii sa xao kò bóòda hãa ne méé xao nxãaska x'áéa te koe hàà, naka tíí cgoa hãa,” témé. A kò qarika dtcàrà xae e, xae síí cgae si.

Pauloa tsara Silasea tsara qáé-nquum koe

¹⁶C'èem cáím ka, èe xae xóé a ko còrè dim qgáim koe qòò ka xae kò qãas cgoa xg'ae, ncèe kò tc'èean úúa sa, hààko zi gúú zi gha nxàe di i sa, ncèe kò ko hààko kúrúse zi gúú zi nxàean ka gas ka q'òòse ga ne kái marian kúrúa máá sa. ¹⁷Ncèes cóá sa kò Pauloa xae q'aua xùri, a ko máá: “Ncèe xu khòè xua kaisase tc'amaka hãam Nqarim di xu qàà xu u, ncèe ko kgoarase tu gha di dàòan ka bìrí tu u xu,” témé. ¹⁸Kái cáíma nes kò sèé a ncèes gúú sa kúrú, me Paulo xg'ai a ba a kàbise a dxãawa tc'èe ba bìrí a máá: “Jeso Krestem cg'òè kar ko bìrí tsi, a ko máá, gas koe méé tsi tcg'oa,” témé. Me dxãawa tc'èe ba gaa x'aè kaga tcg'oa cgae si.

¹⁹Eè xu ko q'òòsea xu bóòda q'ãa, gaicara xu marian hòò tite sa, ka xu ko Pauloa tsara Silasea tsara qgóó a x'ámágu dis qgáis koe úú, tc'ãà-cookg'ai xu koe. ²⁰Eè xu ko Roma di xu kaia xu cookg'ai koe síí cgoa tsara a ka xu kò máá: “Ncèe tsara khòè tsara Juta tsara a, a ko x'áé-dxoom koe ncóoan kúrú, ²¹a tsara a ko gataga tãá cauan khòè ne xгаа-xгаа, Roma di ta khòè ta di x'áèan koe tc'èese tama a, ta dtcòm m tama,” témé.

²²Si kò xg'aes khòè ne di sa thèé qaru cgae tsara a, xu kò Roma di xu kaia xu qgáian méé tsara tcg'òó cgaeè naka qoaè sa x'áè. ²³Eè tsara ko

thōokase xg'ámmeà xg'ara ka tsara kò qáé-nquum koe tcāà, me kò kòre-kg'ao ba qāèse méém kòre tsara a sa x'áèè. ²⁴Eēm kò máàèa hāa x'áèa nem kò tséékagu, a ba a kò q'oo koe hànám qáé-nquu-coam q'oo koe tcāa tsara a, a hìi-tcúrian koe nqàrèa tsara qáéa ntcòo.

²⁵Ntcùú nqáè ka tsara ko Paulo tsara Silasea tsara còrè, a Nqari ba ciian nxáèa máá, xu kò c'èe xu khòè xu qáèèa kò hāa xu kóm tsara a. ²⁶Si kò kúúga kaias cgùrus nqōóm di sa kúruse, si kò qáé-nquum ko tc'amkg'aia sa koe tshàòèa hāas tshoa-tshoase-q'oo sa qori, i kúúga wèè qáé-nquuan di kg'ámán xgobekg'amse, i wèém khòèm di tàúan kgoarase. ²⁷Eēm ko qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba tēè kam kò bód i qáé-nquum di kg'ámán xgobekg'amsea hāa, kam ko ntàu ba tsgúua tcg'òo a cg'òose ka hēè, khòè xua qgóéa hāa, tam kò tc'èea hāa khama. ²⁸Igabam kò Paulo ba kaisase q'au a máá: “Táá tshúú gúù kúúú cgaese guu, wèèa xae ga ncēe koe hànà ke,” témé.

²⁹Me qáé-nquum dim khòè ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa dtcàrà a qháèse tcāa, si kò cgùru sa tcāa me, me kò Paulo tsara Silasea tsara nqàrè-kg'am koe cg'áé. ³⁰A ba a tchàa koe tcg'òo tsara a, a tēè tsara a, a máá: “Khòè tsaoè, dùú sa ra gha kúúú a nxāasega **Nqarim di** kgoarakuan hòò?” témé. ³¹Tsara xoa me a máá: “X'aigam Jesom koe dtcòm, tsáá hēè naka x'áéa tsi di ne hēéthéè tu, nxāaska tu gha kgoaraè ke,” témé. ³²Ka tsara kò X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba gabá hēè, naka wèè ne èe kò gam x'áé koe hànà ne hēéthéè bìrí.

³³Eēm ntcùúm kagam kò qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba sèè tsara a, a síí gatsara di chìbian xg'laà-kg'am, ne kò gaa x'aè kaga gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oos di ne hēéthéè tcguù-tcguuè. ³⁴A ba a gam dim nquum koe úú tsara a, a tc'òoan máà tsara a. Gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oos di ne hēéthéèa kò qāè-tcaoan ka cg'òè cgaèè, ncēeska ne Nqarim koe dtcòma hāa khama.

³⁵Xùrikom **cám ka** ntcùúkg'ai cgoa di x'aè ka xu kò Roma di xu kaia xu x'áèan pirisean cgoa tsééa úú ncēe kò máá: “Eè tsara khòè tsara kgoara naka tsara qòò,” témé e. ³⁶Me qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba gaa kg'uiian Paulo ba bìrí a máá: “Kaia xu ncāa kgoaraè méé tsao di x'áèan tcg'òo, ke tsao ncēeska tòókuan cgoa tcg'oa naka qòò,” témé.

³⁷Igabam kò Paulo bìrí xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe ne kò xg'ám tsam m, qāèse tēèa cgáé-cgae naka chibi-chibi tsam m tamasega, Roma di tsam khòè tsam m igaba, a kò qáé-nquum koe tcāa tsam m, ka xua ko ncēeska ts'āà ka tcg'òo tsam m sa tc'èe? Cuiskaga a! Gaxu méé xu hàà naka hàà gaxu ka tcg'òo tsam m,” témé.

³⁸Pirise xua kò Roma di xu kaia xu ncēe kg'uiian bìrí. Eè xu ko Roma di tsara khòè tsara ii sa kóm ka xu kò q'áò, ³⁹a xu a hàà qgóóa-máákuan dtcàrà, a tcg'òo tsara a, a dtcàrà tsara a, x'áé-dxoom koe tsara gha tcg'oa sa. ⁴⁰Tsara èe tsara ko qáé-nquum koe guu ka Lidia sa dàra, ka tsara kò

gaa koe dtcòm-kg'ao ne cgoa xg'ae, a tsara a ghùì-ghui tcáo ne ko kg'uian máà ne, a xgoaba.

Tesalonika koe

17 ¹Eë tsara ko **Pauloa tsara Silasea tsara** Amfipolise hée naka Apolonia hēéthēé tchoaba ka tsara kò sí Juta ne dim còrè-nquum Tesalonika koe hàna hāam koe tcāà. ²Me Paulo caua ba **a kò ii khama** sí còrè-nquum q'oo koe tcāà, a nqoana xu cárxu Sabata di xu sée a qarika khòe ne cgoa kg'ui, **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe guu a. ³A ba a kabí, a biría kg'ónò ne, qaase i ko Krestem **ncēe nqòðkaguèa** ba méém xgàrase naka ba x'ooan koe tēe sa. Birí nem kò a máá: “Jesom ncēer ko birí tu u ba, Gaam Krestem ga Me e,” témé. ⁴Ne kò c'ēe ne **Juta ne** ncēe kò ncēe gúàn kóm ne kaisase nxùrù-tcáoá máá Pauloa tsara Silasea tsara xùria ne. Kaias xg'aes Nqari ba ko còrè ne Gerika ne di sa hēé, naka kái zi khòe zi tc'amaka hàna tée-q'ooan di zi hēéthēé e kò ii.

⁵Igaba ne kò c'ēe ne Juta ne tau di ne e khama ne kò c'ēe ne khòe ne dàðan qàe koe x'āèa hāa ne cg'āè cau ne xg'ae-xg'ae a tshúùan ghùì. Jasonem dim x'áé ba ne kò qaru cgae, sí ne gha Pauloa tsara Silasea tsara qaara tcg'òó a khòe ne cookg'ai koe úú tsara a ka. ⁶Igaba ēe ne kò táá hòð tsara a ka ne kò Jasone ba hēé naka c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne hēéthēé tcēea tcg'òó, a x'áé-dxoom di xu tc'āà-cookg'ai xu koe úú ne, a q'au a máá: “Khòe tsara ncēe kò ko nqòó ba tshúù-tshuu tsara ncēeska ncēe koe hàna, ⁷me Jasone ba x'áéa ba koe tciia tcāà tsaraa hāa. Xu ko wèéa xu ga **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram di x'áè-kg'ámán xguì, a kò máá: ‘C'ēem X'aigam Jeso ta ko ma tciie ba hāa,’ ” témé. ⁸Eë ne ko khòe ne hēé naka tc'āà-cookg'ai xu hēéthēé ncēes gúù sa kóm ka ne kò kaisase xg'ai. ⁹Xu **kaia xu** Jasone ba hēé naka c'ēe ne hēéthēé surutakagu, a guu ne ne qòð.

Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe

¹⁰Eēm ntcùúm kaga ne kò kúúga dtcòm-kg'ao ne, Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe tsééa úú. Eë tsara ko sí ka tsara kò Juta ne dim còrè-nquum koe tcāà. ¹¹Berea di ne khòe ne ko qàè ne khòe ne e Tesalonika di ne khòe ne ka t'òè-tcáo ne, khama ne kò kg'ui ba wèé tcáoá ne ka séèa mááse, a ne a kò **Nqarim di zi** Tcgāya zi wèé cárxu ka nxará, Paulom kg'uia hāas tseegu ii sa ne kò bóð kg'oana hāa khama. ¹²Ne kò kái ne dtcòm, kái zi khòe zi tcom-tcomsa zi Gerika di zi hēé naka kái xu khòe xu Gerika di xu hēéthēéa kò dtcòm.

¹³Igabaga ēe ne ko Juta ne Tesalonika koe hàna ne Paulom ko Nqarim dim kg'ui ba Berea koe xгаа-xгаа sa kóm, ka ne kò gaa koe sí, a sí ncōoan ghùì. ¹⁴Ne nxāaska dtcòm-kg'ao ne Paulo ba tshàa-dxoom qàe koe qháése tsééa úú, igaba tsara kò Silasea tsara Timoteo tsara Berea koe qàù.

¹⁵Eē kò Paulo ba úúa tòò xu khòè xua kò Atene noose qõd cgoa me, a síí Berea koe k̄abise, Silasea tsara Timoteoa tsara méé tsara qhàése síí cgae me di x'àè-k̄g'ám̄an cgoa.

Paulo ba Atene koe

¹⁶Eēm kò Paulo qanega Atene koe Silasea tsara Timoteoa tsara qãà hãa, kam kò ēem ko x'áé-dxoom koe i kúrúa mááseèa hãa nqárian c̄g'oèa hãa sa bód̄ ka kaisase tshùù-tcao. ¹⁷A ba a kò ko wèé cáím̄ ka còrè-nquum koe Juta ne hēé, qhàd̄ zi di ne ncēe Nqari ba kò ko còrè ne hēé, naka khòè ne ncēe kò ko wèé cáím̄ ka gúú zi ko x'amáguè̄m̄ qgáim̄ koe nqáé ne hēéthēé cgoa qarika kg'ui. ¹⁸Xu kò gataga thēé c'ēe xu Epikuria hēé naka Setoike hēéthēé **di sara dtcòm̄ sara** di xu q'ãa-k̄g'ao xu ntcoeku cgoa me. C'ēe xua kò ko máá: “Dùús tc'amkg'ai koe ba gáé ko ncēm̄ khòè ba kg'ui?” témé. Xu c'ēe xu x̄oa a máá: “Kúrúa mááseèa nqárian kam ko kg'ui khama i xám̄,” témé. Paulo ba kò ko Jesom ka hēé naka x'ooan koe tēes ka hēéthēé x̄gaa-x̄gaa domka xu kò ko ncēeta méé khama. ¹⁹Ne nxãaska tc'ãà-cookg'ai xu dis x̄g'aes Areopago ta ko ma tciìes cookg'ai koe séé a úú me, a máá: “Q'ãa kg'oana ta hãa, dùútsa x̄gaa-x̄gaaas k̄abas ka tsi ko kg'ui sa. ²⁰C'ēe zi gúú zi ēe ta ko kóm̄ tsi tsi ko nxàe zia gatá koe are-aresa zi i, ta dùú zi ko nxàe sa q'ãa kg'oana,” ta ne méé. ²¹Wèé ne x'ãè-k̄g'ao ne Atene di ne hēé naka tãá xu nqõd̄ xu koe guua ne khòè ne, ncēe kò gaa koe x'ãèa hãa ne hēéthēéa kò ko tc'ēe, gane di x'ãèan ne gha k̄abase ne ko nxàe a ko kóm̄ zi gúú zi koe nqáék̄agu sa.

²²Me kò nxãaska Paulo ba Areopagom dis x̄g'aes nqáè koe tēe a téé a máá: “Gaxao khòè xao Atene di xao koer ko wèé zi dàd̄-k̄g'ám̄ zi koe bód̄, dtcòm̄an xao úúa hãa sa. ²³Eēr kòo caate gatu dim̄ x'áé-dxoom koe kar kò ēe tu ko còrè zi qgáí zi bód̄ kar kò altaram ncēeta ma góásea hãa ba bód̄: 'NQARIM C'ÚÚSEA HĀAM DI BA,' ta ko mééè ba. Tu kò díim̄ ii sa tu c'úúa hãa igaba còrè Me, ra ko ncēeska Gam kar ga bíri tu u sa tc'ēe.

²⁴“Nqarim ga Me e, ncēe nqõóm̄kg'ai hēé naka wèé zi gúú zi gaam koe hãa zi hēéthēé kúrúa hãa ba. X'aigam nqarikg'ai hēé naka nqõóm̄kg'ai hēéthēé di ba, khòèan tshàu ka kúrúèam̄ tempelem koe x'ãè tama ba, ²⁵kana c'ēe gúú ko qaa khòè khama ma khòèan tshàu ka kúrúa mááè tama ba, Gabá ko wèé khòèan ga kg'òèan hēé naka sònòan hēé naka wèés gúú sa hēéthēé máà khama. ²⁶Cúim̄ khòèm̄ koem̄ guu a **nqõóm̄ di zi** qhàd̄ zi wèé zi kúrúa hãa, wèém̄ nqõóm̄ koe zi gha x'ãè ka, Me x'ãèan hēé naka hàà zi ko x'ãè qgáian hēéthēé q'aa-q'aa máá zia hãa. ²⁷Nqari ba ne gha nqòd̄an úúa hãase qaa ka, a gha c'ēedaoka ēe ne ko qaa Me ka hòd̄ Me. Gatàm̄ ma gatá wèé ta ka nqúù tama igaba. ²⁸Ncēe ta ko c'ēea ta méé khama a ko máá:

‘Gam koe ta kg'òèa, a ko qòda te, a hàna hãa.’
Ncēe ne ko gatu di ne dqòm̄-k̄g'ao ne méé a ko máá,

‘Gatá igaba ta theé Gam di ta cóa ta a,’
témé khama.

²⁹“Ncēe ta Nqarim di ta cóa ta ii, ka méé ta táá tc'ëea máá, Nqari ba khóèan tshàu ka kúrúèa hãa, kana t'òè nxōán tcàako hēé naka seleferan hēéthēé cgoa kúrúèa hãa, ta tc'ëea guu. ³⁰Nqari ba xg'ao ko khóè ne di tc'irì-tc'irisean bóda guu, igabagam ko ncēeska wèé zi qgái zi koe khóèan bìrí, kúrúa mááseèa hãa nqárian méé ne tcg'oaragu, naka gane di chìbian koe tcóóse sa. ³¹Cám bam tòda hãa, Gam kam gha nqōō ba bódo q'oo a Gam nxará tcg'òda hãam Khóèem cgoa xgàra me ba khama. Ncēe sa tseegu si i sam wèé ne khóè ne x'áíá hãa, x'ooan koe ghùia ba ka.

³²Eè ne ko Paulo ba kóm me ko x'ooan koe ghùies ka kg'ui, ka ne kò c'ëe-kg'áíá ne tsaruan kúrú u, igaba ne kò c'ëe ne máá: “Gaicara tsi gha ncēes gúús ka kg'ui sa ta ko tc'ëe,” témé. ³³Me nxāaska Paulo gane xg'ae ku koe tcg'oa. ³⁴Igaba xu kò c'ëe xu khóè xu hàà cgae me, a xu a dtcòm. Gaxu cgoam kò Dionisio, Areopagom x'áé di ba, xg'aes dim tc'āa-cookg'ai ba hēé naka c'ëes khóès Damarise ta ko ma tciie sa hēé, naka c'ëe ne hēéthēé hàna.

Paulo ba Korinta koe

18 ¹Ncēe zi gúù zi qā q'oo koem kò Paulo ba Atene koe guu a ba a Korinta koe qōō, ²a ba a kò gaa koe Akilam cgoa xg'ae, ncēe kò Juta dis qhàòs di ii ba, Ponto koe kò ábàèa ba, me kò gam dis khóès Perisilas cgoa Italea koe guu a kabasega hààraa, Kelaodiase ba kò wèé ne Juta ne èe Roma koe hãa ne méé ne tcg'oa di x'áèan tcg'òda hãa khama. Me kò Paulo gaa koe sí xg'ae cgoa khara a, ³a ba a kò sí hãa cgoa khara a, a tséé cgoa khara a, gakhara khamam kò ko ma xgàuèko nquu-coan kúrú khama. ⁴Wèé cáman Sabata di kam kò ko còrè-nquuan koe khóè ne cgoa qarika kg'ui, a ba a kò ko Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēé tchàno dàdan x'áí.

⁵Eè tsara ko Silasea tsara Timoteoa tsara Maketonia koe sí tcāà kam kò Paulo qāè tchōàn xgaa-xgaa koe tcāàn tcáo, a kò Juta ne Jesom ka nxàea tsegukagua máá, *nqòðkaguèam* Krestem ga Me e sa.

⁶Igaba èe ne kò Juta ne Paulo ba ncoe, a ne a ko cg'āèse gam ka kg'ui, kam kò qgáí ba di tsharàn qāè-qāè, a ba a bìrí ne a máá: “Gatu tcúú koe i cúíaga c'áòan cg'oèa hãa, tíí ra tchàno ra a. Ncēe koe guus kar ko táá zi qhàò zi di ne koe qōō,” témé. ⁷Me Paulo ba còrè-nquum koe guu, a ba a c'ëem khóèem Titio Jusetò ta ko ma tciiem dim nquum ncēe kò qàea ba koe hãam koe sí tcāà, ncēe kò ko Nqari ba còrè ba. ⁸Ne kò còrè-nquum dim tc'āa-cookg'aim Kerisepo ba gam x'áé-q'oo di ne hēéthēé cgoa X'aigam koe dtcòm. Ne kò kái ne c'ëe ne Korinta koe kò x'āèa hãa ne ncēe qāè tchōàn kóm, a ne a kò dtcòm, a tcguù-tcguuè.

⁹C'ëem ntcúum kam kò Paulo X'aigam ka bóðkaguè, Me X'aiga ba kg'ui cgoa me, a ba a máá: “Táá bèe guu, igaba méé tsi kg'ama kg'ui naka táá

nqoo guu, ¹⁰Tíí ra tsáá cgoa hãa, i cúí khòè ga gaan di tshàuan tòó cgae tsia hãa tite, ncēm x'áé-dxoom koer kái ne khòè ne úúa hãa ke,” tam méé. ¹¹Me kò nxãaska Paulo gaa koe kuri ba hēé naka 6 nxoean hēéthēé hãa, a khòè ne Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа.

¹²Igabaga ēem ko Galio Akaia dim tc'āa-cookg'ai ba tòòè ka ne kò Juta ne Paulo ba xg'aea máá a qarú cgae, a ne a qhàis koe úú me, síim gha chibi-chibiè ka, ¹³a ne a kò máá: “Ncēm khòè ba ko khòè ne qg'ái, a ko máá, Nqari ba méé ne còrè, témé, sita di x'áèan koe qaase tamás gúú sa,” ta ne méé.

¹⁴Igaba ēem Paulo ba kg'ui kg'oana hãa kam ko Galio ba Juta ne bíri a máá: “Ncēè gatu Juta tu kò cg'āè gúúan kúrú dis chibi sa kana xgóás chibi sa kúrú hãa, ner ga kò komsana tua hãa. ¹⁵Igaba tséékaguèa xu kg'ui xu hēé, naka cg'ōèan hēé naka gatu di x'áè-kg'áman hēéthēé di zi tèè zi i, ke tu gatu bóda mááse tu ga ma kg'ónò zi sa. Cuiskagar tíí gaa zi di dàðan bóda tcg'òóa máá tu u tite ke,” tam méé. ¹⁶A ba a nxãaska qhàis koe xhàigu ne. ¹⁷Ne kò wèéa ne còrè-nquum dim tc'āa-cookg'aim Sosenese ba qarú cgae. A ne a qhàis cookg'ai koe xg'ámi me. Igabam kò Galio ba táá cg'árés kaga nqábé ne.

Paulo ba ko Antioke koe k̄abise

¹⁸Paulo ba ko Korinta koe tc'āda x'aè-coan dtcòm-kg'ao ne cgoa x'áè, a ba a nxãaska Perisila khara Akila khara cgoa xgoaba a skepes cgoa Siria koe qòð. Eēm ko Kenkerea koe síís cookg'ai koem kò tcúúa ba dqòm, gaiseam kò hãas gaises domka. ¹⁹Ne Efeso koe síí tcāà, ncēe gaa koem kò Paulo síí Perisila khara Akila khara qaù koe. A ba a gabá síí còrè-nquum koe tcāà, a ba a síí Juta ne cgoa qarika kg'ui. ²⁰Eē ne ko khòè ne dtcàrà me, cg'árésem gha hãa cgoa ne sa, kam kò xguì. ²¹Igabaga ēem ko xgoaba kam kò x'áè ne a máá: “Ncēè Nqarim kò ncàma hãa ner gha k̄abise cgae tu u,” témé. A ba a nxãaska Efeso **dim x'áé-dxoom** koe skepes cgoa qòð.

²²Eēm ko Kaesarea **dim x'áé-dxoom** koe síí skepes cgoa tcāà, kam ko gaa koe guus ka kerekes **Jerusalem koe hãnas koe** síí tcāà, a khòè ne tsgám̄kagu a ba a nxãaska Antioke **dim x'áé-dxoom** koe k̄abise.

Paulom di xгаа-xgaan dis qòðs nqoana di sa (18:23–21:16)

Apolose ba Efeso hēé naka Korinta hēéthēé koe

²³Gaa koem kò x'aè-coa sée a hãa, a ba a nxãaska wèém xg'aeukm Galatia dim koe hēé naka Ferugia dim di xu x'áé xu koe hēéthēé tcana te, a ko wèè ne xгаа-xгаа-kg'ao ne qari-qari.

²⁴Me c'ēem Jutam Apolose ta ko ma tciìè ba, Efeso **dim x'áé-dxoom** koe hàà, ncēe kò Alekesantheria **dim x'áé-dxoom** koe ábàèa ba. Qāèse ko kg'uim khòè me e kò ii, Nqarim di zi Tcgāya zi kò qāèse q'ana ba. ²⁵Gatagam kò

Nqarim dim dàò ba qāèse xгаа-xгааèa, a ko kgoara-tcaoase kg'ui, a ko Jesom ka tseeguse xгаа-xгаа, Johanem di tenguù-tenguukuan ka cúim kò q'ana igaba. ²⁶Tshoa-tshoam kò a còrè-nquum q'oo koe kgoarasease kg'ui. Eē khara ko Perisila khara Akila khara kg'uia ba kóm kaga khara ko x'áéa khara koe sèè a úú me, a síí Nqarim dim dàòm ka qāèse cg'oèase bírí me.

²⁷Me nxāaska Apolose Akaia **dim xg'ækum** koem gha qōò sa bírise, ne kò dtcòm-kg'ao ne Efeso koe hàna ne hùì me, a tcgāya sa dtcòm-kg'ao ne Akaia koe hàna ne góá máá, a kò dtcàrà ne, qāèse ne gha hààkagu me sa. Eēm ko síí gaa koe tcāà kam kò gane ēe kò Nqarim di cgómkuan domka dtcòm-kg'ao ii ne kaisase hùì. ²⁸Wèém khòèm cookg'ai koem kòo Juta ne cgoa ntcoeku khama, a **Nqarim di zi** Tcgāya zi cgoa x'ái, Jeso ba **nqòðkaguèam** Krestem ga Me e sa.

Paulo ba Efeso koe

19 ¹Eēm kò qanega Apolose Korinta koe hāa, kam kò Paulo nqōóm nqàè koe tchoaba a nqáé, a ba a Efeso koe síí tcāà. Gaa koem kò c'ēe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa xg'ae. ²Kam ko tèè xu a máá: “Xg'ao xao ko dtcòm ka xaoa xg'ao Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòò?” témé. Xu xqà me a máá: “Qanega xae Tcom-tcomsam Tc'ēem ka kóm ta ga hāa,” témé. ³Me tèè xu a máá: “Kháé nxāaska xaoa dùútsa tenguù-tenguukus ka tenguù-tenguuèa?” témé. Xu xqà me a máá: “Johanem dis tenguù-tenguuku si i,” témé. ⁴Me Paulo máá: “Johanem dis tenguù-tenguuku sa chìbian koe tcóóse a Nqarim koe kabisean di si i. Khòè nem kò bírí, Gaam ēe ko gam qāá q'oo koe hààm koe ne gha dtcòm sa, ncēe Jeso ba,” tam méé.

⁵Ncēe sa xu kò kóm ka xu kò X'aigam Jesom di cg'òèan koe tenguù-tenguuè. ⁶Eēm ko Paulo gaxu koe tshàua ba tòó kam kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba tcāà cgae xu, xu tāáka t̄aman ka kg'ui, a xu a porofita. ⁷Wèéa xu kò 12 xu khòè xu u.

⁸Me kò Paulo ba còrè-nquum q'oo koe tcāà, a gaa koe nqoana nxoan Nqarim di x'aian ka kgoarasease kg'ui, a ko tèèku a ko xqaku cgoa ne. ⁹Igaba ne ko c'ēea ne kóman xguì, a ne a táá dtcòm, a ne a ko khòè ne cookg'ai koe **Nqarim dim** dàòm ka cg'āèse kg'ui. Me kò Paulo ba nxāaska guu ne, a ba a xгаа-xгааase-kg'ao xu sèè, a wèém cáím ba Turano dim xгаа-xгаа-nquum koe qarika kg'ui. ¹⁰Ncēe sa kò cáím kurian sèè, nxāasega ne gha wèè ne Asia dim nqōóm koe kò x'āèa hāa ne Juta ne hēè naka Gerika ne hēéthéè X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba kóm ka.

Sekefam di xu cóá xu

¹¹Me kò Nqari ba Paulom di tshàuan cgoa are-aresa zi x'ái zi kúrú, ¹²i kò ēem kò khùbuan tchùu cgoa qgáían hēè naka tc'amakam ko hāa qgáían hēéthéè tsàako ne khòè ne koe sèè a úúè, i tcìian guu ne, i dxāwa tc'ēean tgc'oaragu ne.

¹³Xu kò nxāaska c'ěe xu Juta xu, ncēe kòo nqōō ba nxāma-nxāma a ko caate xu, gane ēe kò dxāwa tc'ěean ka cg'oè cgaeèa ne koe tshoa-tshoa a dxāwa tc'ěean tcg'òò, X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba tcian ka, a xu a kò máá: “Jesom cg'òè kar ko x'àè tsi, ncēe Paulom kò Gam ka xгаа-xгаа ba, a ko máá, tcg'oa,” témé. ¹⁴Juta ne dim kaiaam peresitim Sekefam di xu cóá xu 7 xua kò ncēes gúú sa kúrú. ¹⁵Igabam kò dxāwa tc'ěe ba xoa xu a máá: “Jeso bar q'ana, a ra a Paulom ka q'ana, ka xaoa gaxao díí ga xaoa?” témé. ¹⁶Me kò dxāwa tc'ěean úúam khòè ba nxàì cgae xu, a ba a wèèa xu ga tàà. Xg'ám xum kò a thòò-thòò xu, xu kò nquum koe guu a hāa tamase qgóéa tcg'oa.

¹⁷Ne kò wèè ne Juta ne hēè naka Efeso koe x'àèa ne Gerika ne hēéthēè ne ncēe gúúan q'āa. Wèèa ne ga kò q'àòs ka tcāèè, i kò X'aigam Jesom di cg'òèan kaikaguè. ¹⁸Ne kò kái ne dtcòm, a ne a hàà gane di zi tséé zi ēe ne kò kúrú zi cg'āè zi nxàè. ¹⁹Kái ne ēe kòo tsoðan ka xгаа-xгааase nea kò gane di zi tcgāya zi óága, a ne a síí wèè khòèan cookg'ai koe dàò zi. Gaa zi tcgāya zi di mari ne kòo nxará xg'ae ne i 50,000 xu qano mari xu selefera di xu khama noo. ²⁰Me kò ncēm dàòm ka X'aigam dim kg'ui ba kaisase càùse a kaisa qarian úú.

Ncōo sa Efeso koe

²¹Ncēe zi gúú zi ko kúrúsea xg'ara kam kò Paulo biríse, Maketonia hēè naka Akaia hēéthēè koem gha nqáé a Jerusalema koe qòò sa, a máá: “Gaa koer ko síí hēèa xg'ara ne méér Roma koe síí dàra,” témé. ²²Me kò cām tsara hùì-kg'ao tsara gam di tsara, Timoteo ba hēè naka Eraseto ba hēéthēè tsara Maketonia koe tsééa úú. A ba a gabá x'aè-coa ba Asia dim nqòóm koe qaù.

²³Gaam x'aèm ēem kas kò kaias ncōo sa **Nqarim dim** dàòm ka tcāà. ²⁴Me kò c'ēm khòèm Demeterio ta kò ma tciiè ba hàna, seleferan di gúúan kòo kúrú ba, tempelem **c'ēs nqáris** Aretamese dis di sere-serean ko seleferan cgoa kúrú ba, i kòo gam di tsééan kái marian óága **gam cgoa kò kúrú xu** tséé-kg'ao xu koe. ²⁵Kam ko gaa xu **tséé-kg'ao xu** hēè naka c'ěe xu gatà iise ko tséé xu hēéthēè tciaa xg'ae, a ba a máá: “Khòè xaoè, q'ana xaoa, ncēes tséés koe xae qguu sa úúa hāa sa. ²⁶Ncēeska xao bóò a kómá hāa, ncēm khòèm Paulo ba kái khòèan qg'áia hāa sa, Efeso dim x'áé-dxoom koe cúí tamase, igaba wèém nqòóm Asia dim koe ga hēéthēè e, a ba a ko tshàu cgoa kúrúèa nqária ne nqári tama a, témé, a tc'āòa hāa khòèan séèa kábia hāa. ²⁷Cg'āès gúú sa gha hàà kúrúse, sixae dis tséés qāè sa cg'āa-cg'ana di iise cúí bóòè tite, igabam gha thēè tempelem kaias nqáris Aretameses di ba kg'amaga káà hùise hāa, i gha gataga thēè gas di dqòmàn, nqòò xu Asia di xu koe hēè naka wèém nqòóm koe hēéthēè kaakaguè!” tam méé.

²⁸Eè ne ko ncēs gúú sa kóm ka ne kò kaisase xgòà, a ne a tshoa-tshoa a q'au a máá: “Kaia saa Aretameses Efeso di sa!” témé. ²⁹Me kò kúúga

wèém x'áé-dxoo ba kaias tcéé-tcées ka tcāàè. Ne khòè ne kōèan dim qgáim koe xg'ae a qàrda tcāà, a ne a kò Paulom cgoa ko qōda te tsara khòè tsara, Maketonia di tsara, Gaio ba hēé naka Arisetareko ba hēéthéé tsara, kōèan dim qgáim koe tcéèa tcāà. ³⁰Paulo ba kò xg'aes koe tcāà kg'oana, igabaga xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xgàè-kg'am me. ³¹C'èe xu tc'āà-cookg'ai xu Asia dim nqóóm di xu, ncée kò gam di ncàm-khoe ii xua kò thée kg'uian tsééa úú, kōèan dim qgáim koe méém táá sí di i.

³²Si kò xg'ae sa dùús ko kúrú sa q'āa tama. C'èe nea kò cúús gúús ka q'au, ne ko c'èe ne c'ées ka q'au. Ne kò kái-kg'aise khòè ne dùús domka ne ko ēe koe xg'aea hāa sa q'āa tama. ³³Juta ne kò Alekesantere ba xg'aes q'oo koe xàbùta tcāà, ne c'èe ne xg'aes di ne dùú sam gha kúrú sa birí me. Me kò xɔara mááse kg'oana kam kò tshàua ba cgoa dtcàrà, nqoo ne gha sa. ³⁴Igabaga ne kò Juta me e sa bóda q'āa, ka ne ko càm aoaran wèéa ne ga cúí koe ntcoon-kg'ám a q'au, a máá: “Aretameses Efeso di sa kaia hāa!” témé.

³⁵Igabam kò x'áé-dxoom dim góá-kg'ao ba xg'ae sa nqookagu, a ba a máá: “Efeso di tu khòè tuè, wèém khòè ba q'ana hāa', Efeso dim x'áé-dxoo ba kaia hāas Aretameses dim tempelem dim kòre-kg'ao me e sa, naka nqarikg'ai koe guu a cg'áéa hāas sere-sere sa hēéthéé e! ³⁶Ncèe zi gúú zia ntcoèè tama, gaa domka méé tu nqooa hāas gúú si i, naka táá c'èe gúú ga qhàése kúrú guu. ³⁷Ncèe xu khòè xu ncèe tu ncèe koe óágara xua ts'āà tama, a xu a gataga gatá dis nqàrí sa còè tama. ³⁸Khama ncèè Demeterio ba hēé naka gam di xu tséé-kg'ao xu hēéthéé ko c'èem khòèm cgoa ncōoan úúa hāa ne, xu x'aiga-coa xu hàna, i qhàlan xgobekg'amsea. Guu xu naka xu gaa koe sí chìbi-chibiku. ³⁹Igabaga ncèè xao kò c'èe gúú úúa hāa, ncèe xao còoka úú kg'oana hāa a, ne xao gha kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe nxàe e. ⁴⁰Ncèe i ma ncèe càm ka ii khama, ta gha ncèe kúrúseas gúús ka kaias cg'āès q'oo koe hāa. Xɔara mááse ga kàà a, gaan cgoa ta ga ncèes tcéé-tcèe sa ncèèa mááse e khama,” tam méé. ⁴¹Ncèetam ko mééa xg'ara kam kò xg'ae sa qōda q'aakagu.

Maketonia koe hēé naka Akaia koe hēéthéé e

20 ¹Eès ko tcéé-tcèe sa chòd kam ko Paulo xгаа-xgaase-kg'aoan tciia xg'ae, a ba a ghùì-ghui tcáo ne, a x'áè ne, a ba a tcg'oa a Maketonia koe qōd. ²Eè xu qgáì xum ko tchoaba, a kò khòè ne kái kg'uian cgoa ghùì-ghui tcáo, a ba a sí Akaia koe tcāà, ³a gaa koe sí nqoana nxoan x'āè. Siria koem kò qōd kg'oana kam kò bóda q'āa, Juta xu qg'áikua máá mea hāa sa, khamam kò Maketonia koem gha kàbise dis tc'èe sa kúrú. ⁴Gam cgoa kò hāa xu khòè xua kò Sopaterem Pirom ka cóasem ncèe Berea koe guua ba hēé, naka Tesalonika koe kò guua tsara

i 19:35 *Wèém khòè ba q'ana hāa* - Gerika sa ko máá: “Dìf ba gáé c'úua hāa?” témé.

Arisetarekoa tsara Sekumadua tsara hēé, naka Gaiom Derebe koe ko guua ba hēé, naka Timoteo ba hēé, naka Asia dim nqōóm koe ko guua tsara Tigikoa tsara Terofimoo tsara hēéthēé e. ⁵Ncēe xu khòe xu kò sixae cookg'ai koe qōò, a sí Teroa koe qāà xae e. ⁶Igaba xae kò sixae skepes cgoa Filipi koe guu a qōò, péré gāe-gāe úú tamas pérés ko tc'ōòès kōès qāá q'oo koe. A xae a 5 cáman qāá q'oo koe Teroa koe sí cgae xu, a xae a kò sí gaa koe 7 cáman hāa.

Paulom dis dāra sa Teroa koe

⁷Tc'āà dim cáń bekem dim ka xae kò hààra xg'ae a xae a péréan tc'ōó. Paulo ba kò khòe ne cgoa qarika kg'ui, i nxāakg'aiga sí ntcúú nqáèan tcāà, xùrikom cáń kam gha qōò sam kò dtcāasea hāa khama. ⁸Eē ta kò xg'aea hāam nquum tc'amaka hāam koe i kò kái lampian hàna hāa. ⁹Me kò qáń-kg'ao-coam Etiko ta ko ma tciie ba fensteres koe ntcōe, ncēe kò Paulom kò ko qāòse kg'ui ka ko kaisase x'òma cg'áé ba. Tc'oms ko tàà me kam kò nqoana dim nquum koe guu a gómankg'ai koe cg'áé, a sím ko ghùie ka x'óóa. ¹⁰Me kò Paulo ba xōa, a ba a qáń-kg'ao-coam tc'amkg'ai koe ncemea xòose, a ba a x'òaa ba ka xgábé me, a máá: “Táá q'ae guu, kg'òèam hāa ke,” témé. ¹¹A ba a gaicara tc'amaka hāam nquum koe qaò, a sí péréan tc'ōó. Kg'ui cgoa nem ko i nxāakg'aiga sí cáman tcg'oa, me xgoaba. ¹²Ne kò khòe ne qáń-kg'ao-coa ba kg'òèam hāase **x'áéan koe** sée a úú, a ne a kò kaisase qgàiqgai tcáóè.

Teroa koe guu a Milete koe qōòna ne

¹³Xae xgoaba a skepes q'oo koe tcāà a xae a Asose koe qōò, ncēe gaa koe xae kò Paulo ba sí skepes cgoa sée kg'oana koe. Ncēetam kò ma kg'ónòsea, nqàrè cgoam kò ko gaa za sí khama. ¹⁴Eēm ko Asose koe sí xg'ae cgoa xae e ka xae ko sée me, a xae a skepes cgoa Mitilene koe sí. ¹⁵Q'uu dim cáń ka xae kò skepes cgoa qōò, a Kiose koe sí tcāà. Eēm cáń qāá q'oo koe xae kò tchoaba a sí Samose koe tcāà, a q'uu dim cáń ka Mileto koe sí. ¹⁶Me Paulo Efeso koem gha nqáé a qōò sa bìrise, nxāasegam gha táá Asia dim nqōóm koe sí qāò x'aèan hāa ka. Pentekoste dim cáń cookg'ai kam gha sí Jerusalema koe tcāà sam kò qháéa máána hāa khama.

Paulo ba ko Efeso di xu kaia xu cgoa còo di sa kg'ui

¹⁷Mileto koem ko guu kam kò Paulo ba Efeso koe khóèan tsééa úú, sí i gha kerekes di xu kaia xu tciia máá me ka. ¹⁸Eē xu ko gam koe hàà kam ko bìrì xu a máá: “Q'ana xaoa, ntar kò ko ma kg'òè sa, wèè x'aèan ncēer kò gaxao cgoa hàna ka, tc'āà dim cáń Asia dim nqōóm koer ko hààm koe guu a. ¹⁹Juta ne kò kúrúá bóò te, a ne a kàa zi ka qarika xgáé te, igabar X'aigam **Nqari** ba cg'áré-cg'aresean cgoa hēé naka tcgáí tshàran cgoa

hēéthēé kúrúa máána hāa. ²⁰*Q'ana xao hāa*, c'ēe gúú gatuar ga hùì cgoa tuar kò táá gatu koe chóm sa, igabar kò wèé ne khòè ne cookg'ai koe hēé naka x'áéa tu koe ga hēéthēé gaan ka xгаа-xгаа tu u. ²¹Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēer qarika biría hāa, gane di chìbian koe ne gha tcóóse a Nqarim koe kabise a gatá dim X'aigam Jesom koe dtcòm sa.

²²“Igaba bód, ncēskar ko Jerusalema koe qōd Tcom-tcomsam Tc'ēem ka chùè a, gaa koe gha síí kúrúse cgae te sar c'úua hāase. ²³Wèém x'áé-dxoom ēer kò tcāam koem kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba qarika birí te, qáé-nquuan koe hēé naka qóm cgoa qgóókuan hēéthēéa tééa máá tea hāa sa. ²⁴Gatà i ii igabar kò táá tiris kg'òè sa cgáés iise sèèa mááse. Nooase cgáéa máá teas gúú sa X'aigam Jesom máá tea hāa tsééan xg'ara-xg'ara si i khama. *Wèé qaria te cgoar ko gaan koe tséé, qàrò-kg'aom* kōès koe ko qàròm khama ma. Ncēes tséé sa ko khòè ne qarika qāè tchōàn Nqarim di cgómkuan di ka birían di si i.

²⁵“Q'ana ra hāa, xao gaicara kg'áía te hòd naka bóda hāa tite sa, gaxao ncēe wèéa xao xg'aeku koer kòd qōda te a ko x'aiian *nqarikg'ai di ka* xгаа-xгаа xao. ²⁶Gaa domkar ko ncēm cáím ka biría cgáé-cgae xao o, ncēè c'ēe-kg'áía tu kò ko aaguse ne i tíí chìbi tama a gha ii sa. ²⁷Wèés Nqarim ko tc'ēe sar birí tua, c'ēe gúú gar chóm-kg'ai tu u tama. ²⁸Q'óésea méé xao hāa, naka xaoa wèés xg'aes ghùuan di sa thēé q'óé. Tcom-tcomsam Tc'ēe ba kòre-kg'ao iise gaxaoa tòd xaoa hāa, kerekes Nqarim di sa xao gha kòre ka, ncēe Gam di c'ádan kam x'ámáa sa. ²⁹Q'ana ra hāa, qōdar hāa koe i gha bèe-beesa ncuutshaan xg'aekua tu koe hàà tcāa sa, ncēe cuiskaga ghùuan bóda guua hāa tite e. ³⁰Gatu xg'aeku koe ga igaba xu gha kàma zi gúú zi ko kg'ui xu khòè xu guu a tcg'oa, a xu a gha xгаа-xгаа-kg'ao ne *tseeguan dim dàòm koe* tcg'òd, xùri xu ne gha ka. ³¹Ke méé tu kókòda hāa! Naka tua tc'ēe-tc'ēese, nqoana kurian ncēe nqáéa hāa kar ko koaba ba hēé naka ntcúu ba hēéthēé wèéa tu ga tcgái-tshàran cgoa tchàno-tchano sa.

³²“Ncēskar ko Nqarim tshàu q'oo koe tcāa tu u. Gam dim kg'uim cgómkuan di ba méé tu tc'ēe-tc'ēese. Ncēe ba qarian úúa, tshàoam gha ghùì tu u di i, a gha gataga ts'ee-ts'ee'kg'aikuan máá tu u, wèé ne ēe Nqari ba máàse a hāa nem ko ma máá khama. ³³C'ēem khóèm di selefera, kana gauta, kana qgáían gar ncóó ta ga hāa. ³⁴Gaxao igaba xao q'ana hāa, tiri tshàuan ncēea ko ēer tcàoa hāa gúuan máá te sa, naka tíí ka c'ēea xu tcàoa hāa gúuan hēéthēé e. ³⁵Wèé zi gúú zi ēer kúrúa hāa zi koer x'ái xaoa, ncēeta ma tsééan ka méé ta ēe kg'amka ne hùì sa, naka ta gataga X'aigam Jesom di kg'uian tc'ēe-tc'ēese, ncēm kòd máá: ‘C'ēem khòè ba c'ēes gúú sa tcg'òd a máá nea kaisase ts'ee-ts'ee'kg'aièa, tchoanà tshàu a sèèan ka, témé sa,” tam Paulo méé.

³⁶Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò wèéa xu cgoa ga qhòm tsi qurú a còrè. ³⁷Xu wèéa xu ga kaisase kg'ae, a xu a Paulo ba xgábé, a x'obè me.

³⁸Me kò ma x'áè xua sa kò kaisase tshúù-tcaokagu xu, ncêe cuiskaga xu gaicara kg'áía ba hòd naka bóda hãa tite sa.

Paulo ba ko Jerusalema koe qòd

21 ¹Eë xae ko gaxu cgoa q'aa, ka xae kò skepes cgoa qòd, a xae a tchàno a Kose koe sí, a xùrikom cárn ka Rotese koe sí tcàa, a gaa koe guus ka Patara koe qòd. ²Xae Finikia koe ko qòds skepe sa saoxg'ae, a gaas koe tcàa, a qòd. ³Eë xae ko **tshàan ka nxama-nxamaèa hãam nqòd-coam** Kuperò **di ba** hòd, ka xae kò dxàe xòè za ntcòo me, a Siria koe qòd, a Ture koe sí tcàa, gaa koes kòo skepe sa èes nqàda hãa zi gúu zi xòo khama. ⁴Gaa koe xae kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hòd, a xae a kò 7 cárnan gaxu cgoa hãa. **Tcom-tcomsam** Tc'èem di qarian ka xu kò Paulo ba bìrí, táá méém Jerusalema koe nqáé sa. ⁵Igaba èe i ko gaxae di cárnan xg'ara ka xae kò xgoaba, a dàda xae koe qòd. Ne kò wèéa ne ga, khòè zi hëé naka cóán ga hëéthéé, úúa tòó xae e. Ta nxàakg'aiga x'áé-dxoom ka tchàa koe sí, a èe ta ko tshàam-kg'ám koe sí ka ta kò qúrùta ta cgoa qom, a còrè. ⁶Xae kò nxàaska x'áè ne a skepes koe tcàa, ne gane x'áéan koe kabise a dìbi.

⁷Eë xae ko Ture koe guuam dàòm cgoa xg'ara, ka xae kò Petolemaia koe tcàa, a xae a kò sixae ka c'èea ne tsgámkagu, a gane cgoa cúím cárn ba hãa. ⁸A xae a q'uu dim cárn ka xgoaba, a Kaesarea koe hàà, a xae a Filipim dim nquum koe sí tcàa, qàè tchòan dim kg'ui-kg'ao ba, 7 xu **hùì-kg'ao xu Jerusalema koe kò nxará tcg'òdèa xu** ka c'èe ba, a gam cgoa hãa. ⁹Qanega sèèè ta ga hãa zi cóá zi 4 zim kò úúa hãa, ncêe kòo porofita zi.

¹⁰Eë xae gaa koe cárn-coa xu hãa, kam kò Agabose ta ko ma tcièem porofiti ba Jutea koe guu a hàà. ¹¹Sixae koem ko hàà kam kò Paulom dim bàne ba sèè a nqàrèa ba hëé naka q'óma ba hëéthéé qáé, a máá: “Ncèea Tcom-tcomsam Tc'èem ko méé ga a: Ncèem bànem dim khòèm gha ma Jerusalema di ne Juta ne ka ma qáéè ga a, a ne a táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcàa me,” témé.

¹²Eë xae ko sixae hëé naka èe koe kò hàna ne khòè ne hëéthéé ncèes gúu sa kóm, ka ta kò Paulo ba dtcàrà, táám gha Jerusalema koe qòd sa. ¹³Igabam kò Paulo xòta a, a máá: “Dùú sa tu ko kúrú ncèe tu ko kg'ae a ko thòd-thòo tcáo te ka? Qáé-nquum koe tcààèan cúí ra kg'ónòsea máá tama, igaba ra X'aigam Jesom di cg'òèan domka Jerusalema koe x'óóan ga thëé kg'ónòsea máána,” témé. ¹⁴Eë ta ko bóò, kg'uiua ta tàà mea hãa tite sa, ka ta kò guu me, a máá: “X'aigam **Nqarim** ko tc'èe sa méés kúrúse,” témé. ¹⁵Eë xu cárn xu qáá q'oo koe xae kò Jerusalema koe abagu, a qòd. ¹⁶Xu kò c'èe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Kaesarea di xu qòd cgoa xae e, a kò Menaso ta ko ma tcièem khòèm Kuperò dim x'áé koe úú xae e, kg'aiakam xgaa-xgaase-kg'ao ba, ncèe xae gha sí x'áè cgoa ba.

Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcãàè, a Roma koe síí (21:17–28:31)

Paulo ba ko Jakobo ba dàra

¹⁷Eě xae ko Jerusalema koe hàà ka ne kò dtcòm-kg'ao ne qãèse-hààkagu xae e. ¹⁸Xùrikom cárn kam kò Paulo ba sixae cgoa Jakobom koe qòò, xu kò wèé xu kaia xu hànaa. ¹⁹Eēm ko tsgámkagu xua xg'ara kam kò wèès gúùs ēem Nqari ba gam di tsééan koe guu a qhàò zi di ne koe kúrúá hãa sa cúí cúí qãèse bírí xu.

²⁰Eēs gúù sa xu ko kórná xg'ara ka xu kò Nqari ba dqòm. A xu a nxãaska bírí me a máá: “Bòò tsi ko, sixae ka qõese tseè, nta noo tcám-tcãma nea Juta ne xg'aeku koe dtcòma hãa sa, a ne a wèéa ne ga Moshem di x'àèan qgóóa qaria hãa. ²¹Tsáá ka ne bírfèa hãa, wèé ne Juta ne ēe táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe hãa ne tsi ko xгаа-xгаа, Moshem di x'àèan ne gha ntcoe sa, a ko bírí ne, táá ne gha gane di cóán q'ãe nqãa-qgai khòò, kana Jutan di cauan xùri sa. ²²Kháé sa gha nxãaska dùú sa kúrúé? Tseegukaga ne gha kórn, hààraa tsi hãa sa. ²³Ke ncēe xae ko bírí tsis gúù sa kúrú. Gaisea hãa xu khòè xu 4 xua ncēe koe hàna. ²⁴Ke gaxu cgoa tempelem koe qòò, naka q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa gaxu cgoa tcana máá. Suruta máá xu naka xu gha nxãasega tcúúá xu dqòm. Nxãaska ne gha wèé ne **khòè ne** q'ãa, wèé gúùan ēe tsáá ka ko nxàèe nea tseegu tama sa, igaba tsi ko Nqarim di x'àèan qgóóa qari sa. ²⁵Igaba táá zi qhàò zi di ne ncēe dtcòma hãa ne: xae tcgãya sa góá máána hãa, sixae ma bóòá hãa sa, a máá, táá méé ne kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka nea c'áðan tc'òó guu, naka nea táá chúú-chuu a cg'òoè kg'oo-coan kg'oo guu, naka nea cg'áràn kúrú guu, ta ko méé sa,” ta xu méé.

²⁶Me kò Paulo ba gaa xu khòè xu sèè, a ba a xùrikom cárn ka gaxu cgoa xg'ae a q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa tcana máá. A ba a tempelem koe tcãà, a nxàè, n-cárna i gha gaa q'ano-q'anosean di cárnán chòò sa, a gataga nxàè, gaxu di dàòá-máákuan gha n-cárna kúrúé sa.

Paulo ba ko qáéè

²⁷Eě i 7 cárnán nqáéa hãa ka xu kò c'ēe xu Juta xu Asia koe guua xu tempelem koe bóò me; a xu a kò wèé xu khòè xu qg'ái, xu tshàua xu cgoa qgóó me, ²⁸a q'au a máá: “Iseraele di xao khòè xaoè, hùì xae e! Ncãa ga me e khòèm wèé khòèan ko wèé qgáian koe xгаа-xгаа ba, gatá di ne khòè ne hēé, x'áè-kg'áman ga hēé, naka ncēm qgáim kaga hēéthēé ko tshúú gúùan kg'ui ba, a Gerikan gataga tempelem koe óágara hãa, a gatá hēés ka ncēm qgáim tcom-tcomsa ba cg'ãè-cg'ãea hãa!” témé. ²⁹Ncēeta xu kò méé, Terofimom Efeso di ba xu kò Paulom cgoa x'áé-dxoom koe bóòá hãa khama, a xu a kò tc'ēea máá, Paulo ba tempelem koe tcãà mea, ta tc'ēea hãa.

³⁰Me kò wèem x'áé-dxoo ba xháés ka tcãàè, ne khòè ne wèè ne qgóéa xg'ae a tempelem q'oo koe Paulo ba qgóó a tcea tcg'dòò, i kò tempelem di nquu-kg'ámán kúúga tcèekg'ammè. ³¹Paulo ba ne kò cg'õo kg'oana kam ko Roma di xu ncõo-kg'ao xu dim kaia ba bìrìè, Jerusalemam wèè ba tshúú qgáì koe hãa sa. ³²Kam ko cúí q'oro ncõo-kg'ao xu hêé naka ncõo-kg'ao di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêéthêé sèè, a khòè ne koe qgóéa tcãà. Eè ne ko khòè ne ncõo-kg'ao xu cgoa bóò me ka ne kò Paulom xg'ám guu.

³³Me kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dim kaia ba gaa koe sí a Paulo ba qgóó a qáé me, a x'àè, cáì tãùan cgoa méém qáéè sa. A ba a tèè, díím ii sa, a gataga dùú sa kúrúia hãa sa. ³⁴Ne kò xg'aes koe c'èe ne cúís gúú sa q'au, ne c'èe ne tãá sa q'au. Are sa kò hàna khamam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba táá q'ãa, dùús ko kúrúse sa, a kò gam di xu ncõo-kg'ao xu x'áè, Paulo ba xu gha sèè a ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe úú sa. ³⁵Eè xu ko q'ábà qàò dim qgáìm koe sí kam kò **Paulo ba** ncõo-kg'ao xu ka qgóóa ghùìè, khòè ne di xgòàn ka. ³⁶Wèèa ne kò xùri me, a kò q'au a ko máá: “Cg'õo me,” témé khama.

Paulo ba ko tééa mááse

³⁷Eè xu ncõo-kg'ao xu gaxu dim x'áém koe tcãà me kg'oana, kam ko Paulo ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tèè a máá: “C'èes gúú sa ra gáé ga kg'ui cgoa tsi?” témé. Me máá: “Gerika sa tsi koáé cèè kg'ui?” ³⁸Kháé tsi nxãaska Egepeto tsi tama tsia, ncèe kò nqáéa x'aèan ka tshúú sa ghùia tsi, a 4,000 xu cg'õo-kg'ao xu qãáka úúá tsi?” tam ma tèè me. ³⁹Me Paulo xoa a máá: “Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, cgáém x'áé-dxoom dir x'áè-kg'ao ra. Cgómna guu te nakar khòè ne cgoa kg'ui,” témé.

⁴⁰Me kgoara máá me, me Paulo q'ábà ko qàòè qgáì koe tèèse tshàua ba cgoa khòè xu x'áí, nqoo xu gha ka. Eè xu ko qhái ta ma nqoo kam ko Paulo Hebera sa kg'ui cgoa xu, a máá:

22 ¹“Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, ncèeska xao tiris tééa mááse sa komsana, ncèer ko ncèeska gaxao cookg'ai koe nxàe sa,” témé. ²Eè xu ko kóm me ko Hebera dis kg'ui sa kg'ui cgoa xu ka xu kò kaisase nqoo.

Me nxãaska Paulo ba máá: ³“Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, a ra a ncèem x'áé-dxoom koe kaikaguèa, a ra a kò x'áèan àbo ga xu di ka Gamalielelem di nqàrè-kg'aman koe qarika xгаа-xгааè, a kò Nqari ba qarika tsééa máá, gaxao wèè xao ncèe cáì ka ii khama. ⁴Xùri-kg'ao ne ncèem dàòm **Jesom** di ner kò x'ooan koe xgàra, kg'ád-khoean hêé naka dxàe-khoean hêéthêér kòò qáé, a ra a kòò qáé-nquuan koe tcãà a, ⁵ncèem ga ma kiam peresiti ba hêé naka kaia xu dis xg'ae sa hêéthêé ma nxàea tseegukagua máá tea hãa khama ma. Tcgãya zi Damaseko di xu Juta xu góá mááèa hãa zir kò sèè, a ra a Damaseko koe úú, a ra a gaa koe sí khòè ne qáé, a sèè a Jerusalema koe óá ne, nxãasega ne gha xgàràè ka.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa
(Tsee 9:1-19; 26:12-18)

⁶“Eër ko koaba di x'aè ka Damaseko qàe koe hàà, kam ko kúúga kaisase tcaàkom x'áà ba nqarikg'ai koe guu a x'áà-x'aa te, ⁷kar ko gómankg'ai koe cg'áé, a ra a kg'ui ba kóm me ko birí te a máá: ‘Sauloè! Sauloè! Dùús domka tsi ko xgàra Te?’ témé. ⁸Ra tèè Me a máá: ‘Díí Tsia X'aigaè?’ témé. Me xọa te a máá: ‘Tíí Ra Jeso Ra a, Nasareta di Ra, ncée tsi ko tsáá xgàra Ra,’ témé. ⁹Xu kò tíí cgoa kò hãa xu khòè xu x'áà ba bód, igaba xu ko táá Gaam èe kò tíí cgoa kg'uim di kg'ui-q'ooan kóm. ¹⁰Ra tèè Me a máá: ‘X'aigaè, dùú ra gha kúru?’ témé. Me X'aigam **Nqari** ba birí te a máá: ‘Tèe, naka tsia Damaseko koe qòd, gaa koe tsi gha síí birìè wèè zi gùú zi **Tíí** x'áè tsia hãa zi, kúru tsi gha zi,’ témé. ¹¹Xu tíí cgoa kò hãa xu khòè xu qgóó hìi a Damaseko koe úú te, x'áàm di tcaà-q'ooa nea ko cg'òo tcgáí tea hãa khama.

¹²“Me kò Ananiase ta ko ma tciìem khòè ba hàà bód te. Nqari-tcáóam khòem x'áèan ko komsana me e kò ii, a ba a kò wèè ne Juta ne gaa koe x'áèa ne ka kaisase tcommèa. ¹³Me dxùukg'aia te koe téé a ba a máá: ‘Tíí qòe tsi Saulo tseè, bód gaicara!’ témé. Ra kò gaam x'aèm èem kaga bód me. ¹⁴Kam ko nxàaska máá: ‘Nqarim gatá ka xòd ga xu di ba nxárá tcg'òd tsia hãa, x'áèa ba tsi gha q'áa ka, a tsi a tchànóm Khòem **Jeso** ba bód ka, a Gam kg'ám koe guuam kg'ui ba kóm ka. ¹⁵Eè tsi bód a kómá hãa zi koe tsi gha Gam dim nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii ka, wèè khòèan koe. ¹⁶Ka ncéeska tsi ko dùú sa qàà? Tèe naka tsia tenguu-tenguuè naka i chìbia tsi xg'aàra tcg'òdè, tciì cg'òè Me kose,’ témé.

Paulo ba ko tciìe a síí qhàd zi di ne xгаа-xгаа

¹⁷“Eër ko Jerusalema koe kabise, a ra a ko tempelem koe còrè, kar ko c'èes sòokuris ka tcààè. ¹⁸A ra a **X'aigam Nqari ba** bód Me ko tíí cgoa kg'ui a ko máá: ‘Qhàé, naka ncéeskaga Jerusalema koe tcg'oa, cuiskaga ne Tíí ka nxàea tseegukaguan tsari dtcòmá hãa tite ke,’ témé. ¹⁹Ra kò xọa a máá: ‘X'aigaè, ncée xu khòè xua q'ana, wèém còrè-nquum koer kò ko tcàa a ko èe ko Tsáá koe dtcòmá ne qáé, a ra a ko xg'ám ne sa. ²⁰Eè i ko Tsarim nxàea tseegukagu-kg'aom Stefanem di c'ádan ntcāaguè, kar ko tíí ga ra gaa koe tééa-tèe a ra a ko gaxu cgoa dtcòmku, a kò èe ko cg'òo me xu di qgáían kòre,’ témé. ²¹Me nxàaska X'aiga ba birí te a máá: ‘Qòd, nqúú kar gha tsééa úú tsi, táá zi qhàd zi di ne koe ke,’ témé,” tam Paulo méé.

Paulo ba ko xg'ámme, Roma dim khòè me e igaba

²²Xu kò khòè xu Paulo ba komsana, me nxàakg'aiga qòd a síí ncèeta méé. Xu kaisase q'au a máá: “Ncèeta iim khòè ba méém nqóómkg'ai koe

tcg'òòè, qāè tama ia, kg'òèm gha sa ke,” témé. ²³Eē xu ko q'au, a ko qgáa xu xaoa q'aa, a ko góman dōea kǎé tc'amaka, ²⁴kam ko tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim ncōo-kg'ao xu di ba x'àè, me Paulo sí ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe tcāàè, a ba a xg'ámǎmèkose tēèè. **Tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba** kò q'āa kg'oana, dùús domka xu ko khòè xu ēeta ma q'au cgae me sa khama. ²⁵Eē xu ko qáéa xòó me, sí xu gha xg'ám me ka, kam kò Paulo ncōo-kg'ao xu dim tc'āà-cookg'aim ēè kò qàea ba koe tēem ncēe nqāaka hānas téé-q'oos dim ka máá: “A x'āèa ne kgoara hāa, Roma dim khòèm gha xg'ámǎmè sa, ncēe kg'ui zi cgoa kò táá tēèè a nxāata ma chibi-chibiè ba?” témé.

²⁶Nqāaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim ko ncēs gúú sa kóm kam ko tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe sí xà si, a máá: “Nta tsi gha hēè? Ncēm khòè ba Roma dim khòè me e ka,” témé.

²⁷Me tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba Paulom koe sí, a tēè me a máá: “Bírí te, Roma di tsi khòè tsi ii sa?” témé. Me máá: “Èè, gaar ga ra a,” tam ma xoa. ²⁸Me nxāaska tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba máá: “Tíí ra kaisa surutan surutaa, nxāasegar gha Roma dim x'āè-kg'ao ba kúrú ka,” témé. Me Paulo ba xoa a máá: “Igabar tíí nqóóm dir x'āè-kg'aor iise ábàèa,” témé.

²⁹Xu ēè kò tēè me kg'oana hāa xu qhāése guu me. Me tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba q'ae, ēem ko bóda q'āa, Paulo ba Roma dim khòèm me e, igabam táuan cgoa qáé mea sa ka.

Paulo ba Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu dis xg'aes koe

³⁰Ncōo-kg'ao xu dim kaia ba kò qāèse q'āa kg'oana, dùús kam ko Paulo ba Juta ne ka chibi-chibiè sa, khamam kò q'uu dim cárn ka kgoara me, a ba a x'āèan tcg'òó, kaia xu peresiti xu hēè naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthēè xu méé xu xg'ae sa. Me kò nxāaska Paulo ba cookg'aia xu koe óága.

23 ¹Me Paulo ba kaia xu dis xg'ae sam qāèse téé a ko tcgái-q'ooa sa koe bóò koe máá: “Tíí kíí ga xaoè, Nqarim cookg'ai koer q'anos tcáós cgoa tchānos kg'òè sa kg'òèa hāa ncēs koosega,” témé. ²Kam ko nxāaska kaim peresitim Ananiase ba ēè kò Paulom qàe koe téé-tēè xu bírí a máá, xg'ám kg'ám me méé xu, témé. ³Me nxāaska Paulo bírí me a máá: “Nqari ba gha xg'ám tsi, tsáá ēè q'úúse xg'aàèam nquum cgáé-q'oo khama ii tseè! Eē koe tsi ntcōe a ko chibia te bóó x'āèan ma ii khama, igaba tsi ko tsáá ga tsi x'āèan ntcōe, thòò-thòòè méé ra, ta mééan ka,” témé.

⁴Eē kò Paulom qàe koe téé-tēè xu kò bírí me a máá: “Kaiam peresitim Nqarim di ba tsi koáé cgúí?” témé. ⁵Me Paulo ba xoa xu a máá: “Tíí kíí ga xaoè, kaim peresiti me e sar kò bóda q'āa tama; góásea i hāa a ko máá: ‘Táá tc'āà-cookg'aim tsari ne khòè ne dim ka cg'āè gúú kg'ui guu!’ téméè khama,” tam méé.

⁶Me kò nxāaska Paulo ba, c'ěea xu Saduke e, xu c'ěea xu Farasai e sam kò q'ana hāa khama xg'aes cookg'ai koe q'aua tcg'dó a máá: “Tíí kíf ga xaoè, tíí ra Farasai ra a, Farasai khara ka cóáse ra a. Tèèkus q'oo koer hāa, x'óóa ne gha x'ooan koe tēe di nqòda ner úúa hāa khama,” témé.

⁷Eēm ko ncēeta méea xg'ara kas ko Saduke xu hēe naka Farasai xu hēéthēe xg'aeku koe mēeku sa tēe, si xg'ae sa q'aa-q'aase. ⁸Saduke xu kò máá, x'ooan koe tēe sa káa si i, i moengelean ga káa a, me tc'ěe ba thēe káa me e, témé khama. Igaba xu kò Farasai xu ncēe gúùan wèe ga hāna sa dtcòm. ⁹Si kò kaisas tcēe-tcēe sa tēe, xu c'ěe xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ncēe kò Farasai di ii xu tēe a kaisase ntcoeku a máá: “Ncēm khóm ka xae cúí gúù tshùu ga hòd tama. Kháé dùu sa gha ii, ncēe c'ěedaokam kò tc'ěe ba kana moengele ba kg'ui cgoa mea ne?” ta xu méé. ¹⁰Si xg'ae sa kaisase mēeku, me tc'amaka hānas tée-q'oos dim ncōo-kg'ao ba q'ád, Paulo ba xu gha sèe a tòà q'aas gúùs ka, khamam ncōo-kg'ao xu birí, xóa xu gha a síí qarika sèea tcg'dó me, a ncōo-kg'ao xu dim x'ám koe úú me ka.

¹¹Xùrikom ntcùum kam ko X'aigam **Nqari** ba Paulom qàe koe hàà tée a máá: “Tòón tcáo! Ncēe tsi kò Tíí ka ma Jerusalema koe nxāea tseegukagua khama méé tsi gataga ma thēe Roma koe nxāea tseegukagu,” témé.

Paulom gha cg'ōoè dis kàa sa

¹²Q'uu i ko ka xu ko Juta xu tcúú qáé, a xu a kaias gaises cgoa gaise, cuiskaga xu tc'óó kana kg'áà tite di sa, Paulo ba xu cg'ōo tamas cookg'ai koe. ¹³Ncēes gaise sa kò kúrúa hāa xu khòe xua kò 40 sa nqáea hāa.

¹⁴Kaia xu peresiti xu hēe naka **khòe ne di xu** kaia xu hēéthēe koe xu kò síí a máá: “Gaisea xae hāa kaias gaises cgoa, cúí gúù ga xae xám tite sa, Paulo ba xae cg'ōo tamas cookg'ai koe. ¹⁵Ke méé xao ncēeska gaxao hēe naka kaia xu dis xg'aes di xu hēéthēe ncōo-kg'ao xu dim kaia ba birí nakam máà xao o me, gam ka xao qāèse q'āa kg'oana khama ma kúrúse ná. Sixaea ncēe koem hàà tamas cookg'ai koe cg'ōoa ba kg'ónðsea máána hāa ke,” témé.

¹⁶Igaba ēem ko Paulom ka qōeses dim cóá ba gaas kàa sa kóm, kagam ko síí Paulo ba birí si, ncōo-kg'ao xu dim x'ám q'oo koe. ¹⁷Me nxāaska Paulo ba c'ěem tc'āà-cookg'aim nqāaka hānas tée-q'oos di ba tcii, a birí me a máá: “Ncēm qáíí-kg'ao ba sèe naka tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú, c'ěes gúù sam úúa hāa birí mem gha sa ke,” témé. ¹⁸Me nxāaska sèe me, a ba a tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú me. A ba a máá: “Paulom qáéèa ba tsée tea, ncēm qáíí-kg'ao bar gha tsáá koe óá ka, c'ěe gúùm úúa, birí tsi kg'oanam hāa a khama,” témé.

¹⁹Me tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba qáíí-kg'ao ba sèe, a dxùukg'aia ba za tcēea nqáékagu me, a tēe me a máá: “Dùu sa tsi úúa

hãa, birí te kg'oana tsi hãa sa?" témé. ²⁰Me máá: "Juta xu kg'uia xg'aea hãa, dtcàrà tsi xu gha, tsi q'uu ka Paulo ba kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe óága ka, gam ka xu qãèse tēèa kg'ónò kg'oana khama xu kò hēé. ²¹Igaba táá nqábé xu guu, 40 sa nqáéas xg'aes khòè xu di sa qae mea hãa ke. Gaisea xu hãa, tc'óò a xu a kg'áà tite sa, cg'òo me tama xu hãas cookg'ai koe ke. Kg'ónòsea xu hãa ncēeska, a qãà hãa nxàe tsi ghas cúí sa, gaxu dis dtcàràs koe.

²²Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ää-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba birí me qòò, a q'ãa-q'ãa me, a ba a máá: "Táá cúí khòè ga ncēe gúúan ncēe tsi tíí koe xààa hãa birí guu," témé.

Paulo ba ko Kaesarea koe úúé

²³Me nxãaska c'ēe tsara nqãaka hàna téé-q'oan di tsara tc'ää-cookg'ai tsara tcii, a birí tsara a, a máá: "Kg'ónòse tsao naka 200 xu ncōo-kg'ao xu sèé, 70 xu bìi qábì-kg'ao xu hēé naka 200 xu kg'áo xaose xu hēéthēé e, naka xao Kaesarea koe ncēm ntcùúm ka 9 di x'aè ka qòò, ²⁴Paulo ba bìian qgóóa máá, nakam nxãasega tc'ää-cookg'aim Felikisem koe qãèse úúé," témé. ²⁵A ba a kò tcgãya sa ncēeta ma góá:

²⁶"Tíí ra Kelodiase Lisiase ra a,

"Tc'ää-cookg'aim Felikisem tcom-tcomsa bar ko **góá máá**:

"Tsgámkua ne!

²⁷"Khòèm ncēer kò **tcgãyas cgoa tséé úú** ba Juta xu ka qgóòea, xu kò cg'òo me kg'oana, igabar kò tiri xu ncōo-kg'ao xu cgoa hàà, a hàà hùì me, Roma dim khòè me e sar kò kómá hãa khama. ²⁸Q'ãa kg'oana ra kò hãa, dùús domka xu ko chìbi-chìbi me sa, khamar ko nxãaska gaxu dis xg'aes kaias koe óá me. ²⁹Ra kò bóò, chìbi-chìbi mes gaxu di sa kò gaxu di x'àèan di ii sa, igaba i ko cg'òoèm gha kana qáéèm gha di chìbia ba kg'anoa hãa di chìbian kàà a. ³⁰Eēr ko ēem khòèm koe gha hàà kúrúses kàa sa q'ãakaguè, kar ko cúí q'oro tsáá koe tsééa úú me. A ra a gataga ēe ko chìbi bóò me xu thēé x'àèan máà, chìbian ēe xu úú cgoa mea xu gha tsáá koe úú ka," témé.

³¹Xu kò nxãaska ncōo-kg'ao xu gaxu di zi x'àè-kg'ám zi komsana, a xu a Paulo ba sèé a ntcùú ka Antipatirise koe úú. ³²Xu q'uu dim cáím ka nqàrè cgoa hàna xu khòè xu, ēe kò bìian qábìa hãa xu guu xu Paulo ba úú, xu gaxu ncōo-kg'ao xu dim x'àém koe kábise. ³³Eē xu ko bìian qábìa hãa xu khòè xu Kaesarea koe síí, ka xu kò tc'ää-cookg'ai-kg'aom koe tcgãya sa tcg'óó a úú, a Paulo ba gam tshàu q'oo koe tcàà. ³⁴Me tc'ää-cookg'ai-kg'ao ba tcgãya sa nxárá, a ba a ndakam nqóóm koem guua hãa sa tēè. Kilikia koem guua hãa sa kò bóòa q'ãase ³⁵kam ko máá: "Ncēè chìbi ko bóò tsi xu khòè xu kò ncēe koe hàà ner gha hàà tsaris tchòà sa kóm," témé. A ba a nxãaska x'àè, Paulom gha Herotem dim nquum x'aiian dim koe qãèse qgóó, a q'òèè sa.

Paulo ba ko Juta xu ka chibi-chibiè

24 ¹⁵ cáman ko nqáé kam kò kaiam peresitim Ananiase ba *Kaesarea koe* sí, c'ée xu kaia xu hěé naka x'áè q'áa-kg'aom Teretalase ba hěéthěé cgoa, a ko sí gaxu ko ma Paulo ba chibi bóò sa tc'áà-cookg'aim koe nxàè. ²Eēm ko Paulo ba tciia tcāàè, kam kò Teretalase ba tshoa-tshoa a chibi-chibi me, a máá:

“Qāè-tcaoa ta máána hāa, qāòm x'aèm ncēe ta tsáá dòm q'oo koe tòòkuan cgoa x'āèa hāa ba. Tsari tc'áà-cookg'aia ne kái còoka-kg'òèa-qòðan óágara hāa, sita di ne khòè ne kúrúa kabi di i. ³Felikise tsi kaisase tcom-tcomsa tseè, wèè dàðan koe ga hěé naka wèè za ga hěéthěé ta ko ncēes gúù sa dtcòm, wèè qāè-tcaoan cgoa. ⁴Igaba nxāaska, nqúù ka tchōa sa úú tamaser ko còrè tsi, tsari qāèan koe tsi gha guu a xòmse komsana xae e sa.

⁵“Ncēem khòè ba ta ko bóò me ghāàku-kg'ao me e, a ba a ko wèém nqòòm koe wèè ne Juta ne qg'ái. A ba a gataga Nasareta dis xg'aes dim tcúú me e. ⁶A ba a kò gataga tempele bam gha cg'uri-cg'uri di dàðan qaa, ta kò nxāaska qgóó a qáé me. ⁷ ⁸Tēèa xaṃa ba ka tsi gha tsáá ga tsi tseeguan hòò, chibi zi ncēe zi wèè zi ncēe xae kò tcee me zi koe,” tam méé.

⁹Xu kò Juta xu gataga chibi bóòa ba koe tcāà, a wèè gúúan ēea tseegu u sa nxàè.

Paulo ba ko Felikisem cookg'ai koe tééa mááse

¹⁰Eēm ko tc'áà-cookg'ai ba kg'uim gha di x'aèan máá me, kam kò Paulo ba kg'ui a máá: “Q'ana ra hāa, tsi ncēes qhàò sa tc'āòa kurian tc'áà-cookg'aia hāa, ra ko qāè-tcaoase cookg'aia tsi koe xòara mááse. ¹¹Thamkase tsi gha nxàea gáékagu u, 12 ga nqáé tama cáman kar kò Jerusalema koe sí ko còrè sa. ¹²Tiri xu chibi-chibi-kg'ao xu kò hòò te nakar cúí khòè cgoa ga tempelem koe ntcoeku tama, kana c'ée khòè gar kò còrè-nquuan koe qg'ái tama, kana x'áé-dxoom q'oo koe ga igaba. ¹³Gataga xu cuiskaga qāèse x'ái tsi tite, chibi-chibia xu kò ko máá tes gúù sa. ¹⁴Gatà i ii igaba, xu ko ncēes gúùs cúís ka tseegu, ncēe xu ko máá, Nqarim ncēe sita ka xòò ga xu di bar ko dqòm gaam dàðm ncēe xu ko tshúù-ntcōa iise séem ka. Igabagar ko wèes gúùs Moshem di x'áèan koe góáèas koe hěé naka ncēe porofiti xu koe góáèas koe hěéthěé dtcòm. ¹⁵A ra a gataga ncēe xu khòè xu khamaga ma gaas nqòòs cúís ga sa Nqarim

j 24:7 C'ée zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uiian úú: “a ta a kò tc'ée, sita di x'áèan cgoa ta ga xgàra me sa. ⁷ Igabam kò ncōo-kg'ao xu dim kaiam Lisiase ba hàà a hàà kgāà ka tshàù-q'ooa ta koe sèèa tcg'óò me. ⁸ A ba a ēe ko chibi-chibi me ne x'áé, tsáá cookg'ai koe méé ne hàà sa.”

koe úúa hãa, ncêe x'ooan koe tãe sa gha ãe tchàno ne koe ga hãe naka ãe chibiga ne koe ga hãethãe hãa di sa. ¹⁶Ra ko gaa domkaga wãe qaria te cgoa kúrú, Nqari ba hãe naka khòe ne cookg'ai koe hãethãer gha wãe x'a'e ka tchàno tcáóan úúa hãa sa.

¹⁷“Jerusalema koer kò kái kurian nqáeese hàà, tiri ne khòe ne dxàua ner gha màáku zi óágara máá ka, a ra a hàà dàòà-mááku zi kúrú ka. ¹⁸Eã ne ko tempelem koe bóò ter ko ncãeta hãe kar ko x'àean koe ko qaase sa kúrú hãa. Kaias xg'ae sa kò tí cgoa hãa tama, i kò tcãe-tcãean káà a. ¹⁹Igaba i kò c'ãe Jutan hàna, Asia dim xg'aekum koe guua a, ncãe tsáá cookg'ai koe ga kò hààraa a, a hàà chibia te nxàe, úú ana ra kò hãa ne. ²⁰Kana ncãe koe hàna xu igaba méé xu ãer kò xg'aes cookg'ai koe téé-tãe ka xu kò dùútsa chibi sa bóò tea hãa sa nxàe. ²¹Cúís gúús **chibi-chibi te xu ga ko sa**, ncãer kò q'au si i, ãer ko cookg'iaa xu koe tãe ka, a máá: ‘X'ooan koe tãean dis gúú si i, ncãer tí gaxao cookg'ai koe chibian q'oo koe hãa sa,’ témé sa,” tam méé.

²²Me kò nxãaska Felikisem, ncãe ko dtcòm-kg'aosan di kg'òean di dàòan ka qãese q'ana ba gane di còoka-qòòan téékagu, a ba a máá: “Eã ko Lisiasem ncòo-kg'ao xu dim tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba hàà ner gha gaxao dis tchòà sa hàà bóò,” témé. ²³A ba a kò ãe nqáaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba bìrí, Paulo bam gha kòre sa, igaba méém kgoarasean màá me, naka gam ka c'ãea xu táá cara guu, gam ko tc'ãe gúúan máà mea ne.

Paulo ba Felikise khara Derusila khara cookg'ai koe

²⁴C'ãe cáman nqáeasem kò Felikise ba gam dis khòes Derusilas cgoa hàà, ncãe Juta kò ii sa. A ba a Paulo ba tcii, a hàà kóm me, me ko Jeso Krestem di dtcòmman ka kg'ui. ²⁵Igabaga ãem ko Paulo ba tchàno sa hãe naka qgóose sa hãe naka hààkos xgàraku sa hãethãe ko bìrí me, kam ko Felikise q'áòs ka tcãàe a ba a máá: “Tc'ãòa i hãa, ke qòò ncãeska! Eãr ko x'aean hòò ner gha sí tcii tsi ke,” témé. ²⁶Eãm x'aem kam kò gataga tcoma hãa, Paulom gha ts'ãà ka mari cgoa x'ámá me sa, khamam kò káise tcii me kg'ui cgoa mem gha ka.

²⁷Cám kurian nqáea kam kò Porekio Feseto ba ntcóò-q'ooan Felikisem di sãe, igabam kò Felikise Juta ne hùì kg'oana khamam kò Paulo ba qáe-nquuan koe guu.

Paulo ba Fesetom cookg'ai koe

25 ¹Eãm ko Feseto gam dim xg'aekum koe hàà kam kò nqoana cáman qã q'oo koe Jerusalema koe qòò, Kaesarea koe guu a. ²Xu kò kaia xu peresiti xu hãe naka Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu hãethãe gam cookg'ai koe sí x'áise, a xu a Paulom di chibian nxàe, a Feseto ba dtcàrà, ³Paulo bam gha Jerusalema koe úú sa, kàa sa xu kò kg'ónò,

dàòm q'oo koe xu gha cg'òo me di sa khama. ⁴Me kò Feseto ba x̄o a máá: “Paulo ba Kaesarea koe qg'óòèa, ra ko tíí ga ra thée gaa za qòò. ⁵Ke guu naka xu gaxao di xu kaia xu c'èe xu tíí cgoa qòò, naka gaa za síí khòè ba chibi-chibi, ncèè c'èe gùù tshùùm kò kúrúa ne,” témé.

⁶Eëm ko 8 kana 10 cáman nq'áé tama cáman Jerusalema koe hãa kam kò Kaesarea koe qòò, a q'uu ðim cáman ka qhàis koe síí ntcóó-q'ooa ba koe ntcóó, a ba a x'áèan tcg'òó, Paulom gha cookg'aia ba koe tciia óáé sa. ⁷Eëm ko Paulo hàà ka xu ko Jerusalema koe guua xu Juta xu hàà tééa nxama-nxama me, a káí zi chibi zi qóm zi tcee cgae me, ncèè tseegukagu tama xu hãa zi.

⁸Me nxãaska Paulo x̄oara mááse a máá: “Cúí chibi ga ra kúrúa hãa tama, Juta ne di x'áèan ncoean koe, kana tempelem koe ga igaba, kana **Roma ne ðim x'aigam** Kaesaram koe ga igaba,” témé.

⁹Me Fesetom, ncèè Juta ne ko hùì kg'oana ba Paulo ba bìrì a máá: “Jerusalema koe qòò sa tsia ko tc'èe, a tsi a síí cookg'aia te koe téé, a chibian ncèè x̄oara mááse?” témé.

¹⁰Me Paulo x̄o a máá: “Ncèeskar Kaesaram dis qhàis koe téé-tèe, ncèè gaa koe méér ga ko hàà x̄oara máásekaguè koe. Cúí gùù tshùù gar Juta ne koe kúrúa hãa tama, ncèè tsáá ga tsi ma thée t'òèse q'ana khama. ¹¹A ncèè chibigar kò ii, x'óó ra gha sa ko qaas chibi sa, ner x'óó sa xguia hãa tite, igaba ncèè chibi ne ko bóò te qgàì kò kàà ii ne i cúí khòè ga qari úú tama, gane tshàu q'oo koe i gha tcàà te di i. Kaesara bar ko dtcàrà mááse!” témé.

¹²Eëm ko Feseto gam dis xg'aes cgoa chòà xg'ara kam ko nxàe a máá: “Kaesara ba tsi dtcàrà máásea, khama tsi gha Kaesaram koe qòò,” témé.

Paulo ba Ageripa khara Berenise khara cookg'ai koe

¹³Cg'orò cáman-coan qáá q'oo koe khara kò x'aigam Ageripa ba hée naka Berenise sa héeéthée khara Kaesarea koe hàà, a síí Feseto ba tsgámkagu. ¹⁴Káí cáman khara ko gaa koe hãa kam kò Feseto ba Paulom dis tchòàs ka x'aiga ba chòà cgoa, a ba a máá: “Ncèè koem c'èem khòè ba hàna Felikisem ka qáé-nquum koe qaùèa ba. ¹⁵Eër ko Jerusalema koe síí ka xu ko kaia xu peresiti xu hée naka kaia xu Juta ne di xu héeéthée chibi-chibi me, a xu a dtcàrà te, chibiga me e, tar gha méé sa. ¹⁶Ra ko bìrì xu, Roma ne dis kg'lóòs tama si i sa, khòèm gha khòè ne máàè, qanegam chibi ko bóò mem khòèm cgoa q'oaku naka máàèa baa chibian koe x'áèan hòò naka x̄oara mááse tamas cookg'ai koe sa. ¹⁷Eë xu ko ncèè koe xg'ae, kar kò tchòà sa táá ão-ão, igabar kò q'uuan ka qhàis koe síí ntcóó-q'ooa te koe ntcóó, a ra a khòèm gha óágaè di x'áèan tcg'òó. ¹⁸Eë xu ko chibi ko bóò me xu tée a ko kg'ui ka xu ko táá cúí gùù kaga chibi-chibi me tíí ko nqòòà hãa a. ¹⁹Gaan téé-q'oo koe xu ko kg'ama kg'uian úúa ntcoeku cgoa me xu kòò o, gaxu dis dtcòmè ka naka Khòèm x'óóam ka héeéthée

e, Jeso ta ko ma tciè ba, ncèe Paulom kò máá kg'òèam hãa, témé ba. ²⁰Aagusear kò hãa, ntar ga ma chìbian ãe ma xùri dàò sa, khamar kò tèè me, Jerusalema koe qòda nem ko tc'èe sa, a gaa koe síf chìbian xòara mááse sa. ²¹Eëm ko Paulo dtcàrà mááse, Kaesaram dis bóòs koem gha úúe sa, kar ko x'áè, qgòòem gha sa, ra nxãakg'aiga Kaesaram koe síf tsééa úú me,” tam méé.

²²Me nxãaska Ageripa Feseto ba birí a máá: “Tíí kar ncèem khòè ba kóm kg'oana,” témé. Me xòa a máá: “Q'uu ka tsi gha kóm me,” témé.

Paulo ba Ageripam cookg'ai koe

²³Xùrikom cáím ka khara kò Ageripa ba hée naka Berenise sa héeéthée khara hàà, x'ai-x'áisean cgoa, a khara a hàà komsanan dim nquum koe tcàà, tc'amaka hãas téé-q'oos di xu ncõo-kg'ao xu cgoa, naka q'ãàeà xu khòè xu x'áé-dxoom di xu héeéthée cgoa. Fesetom di x'áè-kg'ámán kam kò Paulo óágaè. ²⁴Feseto ba ko máá: “X'aigam Ageripa ba hée, naka wèè ne khòè ne ncèe koe gatsam cgoa hãa ne héeéthée tuè, ncèem khòè ba tu ko bóò! Wèè ne khòè ne Juta di nea còrè tea gam ka, Jerusalema koe hée naka ncèe *Kaesarea* koe héeéthée e, a ko q'au cgae te, táá méém ga qanega kg'òèas gúús ka. ²⁵Ra bóò me cúí gúú ga kúrúa hãa tama, x'oo sam ga kg'anoa a, igabam ko nxãaska x'aiga-dxoom Roma dim koes gha tchòà sa úúe sa dtcàrà mááse, ra nxãaska bóò Roma koer gha úú me sa. ²⁶Igabar cúí gúú ga úú tama, gam kar gha x'aiga-dxoom tiri ba góá máá a. Khamar gaa domkaga óága mea wèéa tu cookg'ai koe, gataga kaisase tsáá x'aiga tsi Ageripa tsi cookg'ai koe, nxãasegar gha ncèe xùri dàòan di xòan koe c'èes gúú sa hòò, a nxãan ka góá ka. ²⁷Bóòr ko i káà hùì i khama, qáèèam khòè ba tsééa úúa ne, chibi-chibièam ko máàès gúú sa qàèse nxàe tamase,” tam méé.

26 ¹Me kò nxãaska Ageripa Paulo ba birí a máá: “Kgoara tsi máàèa kg'uía tsi gha mááse sa,” témé. Kam kò nxãaska Paulo x'òàa ba ghùì, a ba a xòara mááse, a máá:

²“X'aiga tsi Ageripa tseè, bóòr ko ts'eekg'ai ra a sa, ncèer ncèe cáím ka tsáá cookg'ai koe tée ka, a ko wèè chìbian tiri ncèe Juta ne koe guua hãa koe xòara mááse. ³Qàèse tsi q'ana hãa, Juta ne di kg'óòan hée naka ntcoeku-kg'ámá ne héeéthée e khama. Gaa domkar ko dtcàrà tsi, qàèse tsi gha komsana te sa.

⁴“Cg'áré ra a koe ga ne guu a wèè ne Juta ne kg'òè-q'ooa te q'ana hãa. **Q'ana ne hãa, ntar kò ko ma** tiri ne khòè ne xg'aeku koe hée naka Jerusalema koe héeéthée tshoa-tshoases koe ga guu a ko ma kg'òè sa.

⁵Qáò x'aèa ne ne q'ãa tea, a ne a ga nxàea tcg'l'óò, tc'èe ne kòò ne, qari dàòan sita dis dtcòm̀s di koer kò kg'òè sa, Farasai ra iise. ⁶Ra ncèeska ncèe koe tée, tèèkus koe, nqòòs ncèer úúa hãas di sa, nqòòkagukus ncèe Nqarim kò sita ka xòòà xu nqòòkagua hãas koe. ⁷Sita di zi qhàò zi 12

zi Iseraele di zi ko koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé Nqari ba qarika tsééa máá, ncēes nqòðkaguku sa ne gha hòd di tcoma ne ne úúa hãa khama. Oo, x'aigaè, ncēes nqòðs domkar ko Juta ne ka chìbi-chibiè. ⁸Dùús domka tu dtcòm úú tama, Nqari ba ga khòèan x'ooan koe ghùì di i?

⁹“Igarbar kò tíí, tíí ka bóda hãa, kái zi gúú zi méér ga kúrú naka Jesom Nasareta dim di cg'òèan ntcoe sa. ¹⁰Ncēea Jerusalema koer kò kúrús ga si i: Kaia xu peresiti xu koer hòda qarian cgoar kò kái dtcòm-kg'aoan^k qáé-nquuan koe tcàa, gatagar kò tíí igaba èer ko kóm cg'òòè ne ko sa ka, èes gúú sa dtcòmà máána hãa. ¹¹Káiser kò ko còrè-nquu xu koe tcana te a xgàra ne, a ra a kò kúrú ne, gane dis dtcòm sa ne gha còè ka. Kaisase gane koe xgòàn kar kò gataga tãá nqòóan di x'áé-dxooan koe ga síí xgàra ne.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 22:6-16)

¹²“Ncēes tc'ēe sa úúaser kò Damaseko koe qòð, kaia xu peresiti xu koe guua qarian hēé naka x'áèan hēéthēé úúa hãase. ¹³X'aigaè, koaba di x'áè e kò ii, èer kò dàd q'oo koe hàna kar kò nqarikg'ai koe guuam x'áà ba bóð, kaisase ko cáms ka x'áà ba, me ko tíí koe x'áà, naka èe kò tíí cgoa hãa xu koe hēéthēé e. ¹⁴A èe xae wèéa xae ga gómankg'ai koe cg'áéa hãa kar kò dòm ba kóm, me ko Hebera dis kg'uis ka kg'ui cgoa te a ko máá: ‘Saulòè, Saulòè, dùú sa tsi ko xgàra Tea máá? Tc'íí tsi kòo kabi ne tsi ko thòð-thòose, *ghòèm khama* dqàbi hii ba ko tc'íí ba,’ témé. ¹⁵Ra tèè a máá: ‘Díí Tsia, X'aigaè?’ témé. Me X'aigam **Nqari** ba xoa a máá: ‘Jeso Ra a, ncēe tsi ko xgàra Ra. ¹⁶Igabaga tèe naka nqàrèa tsi cgoa téé, ncēes gúús domkar tsáá koe x'áísea hãa ke: Tiri tsi qàà tsi gha ii kar nxará tcg'òó tsia, a Tíí koe tsi bóda hãa zi gúú zi hēé naka x'áí tsir gha zi gúú zi hēéthēé di tsi nxàea tseegukagu-kg'ao tsi ii ka hēéthēé e. ¹⁷Tsari ne khòè ne koe hēé naka tãá zi qhàd zi di ne koe hēéthēér gha kgoara tsi, ncēer gha gane koe tsééa úú tsi ne, ¹⁸tcg'áí ne tsi gha xgobekg'am ka, a ntcúúan koe kabi a tcg'òó ne a x'áàn q'oo koe tcàa ne ka, a satanam di qarian koe tcg'òó ne a Nqarim koe úú ne ka, nxãasega ne gha chibian di qgóóa-máákuan hòd, a ne a gha Tíí koe dtcòmàn ka Nqarim di ne khòè ne ii ka,’ témé.

Paulo ba ko gam di xгаа-xgaan ka nxàe

¹⁹“Khamar x'aiga tsi Ageripa tseè, nqarikg'ai dis x'áí sa ntcoe tama. ²⁰Igarbar kò kg'aia Damaseko di ne koe síí nxàe si, a nxãaska Jerusalema koe hēé naka Jutea dim nqòóm koe hēé, naka gataga tãá zi qhàd zi di ne

k 26:10 dtcòm-kg'ao ne - Gerika sa ko máá: “tcom-tcomsa ne,” témé.

koe ga hēéthēé sí nxàe si a ko máá, gane di chìbian koe méé ne tcoóse naka Nqarim koe kabise, naka tcoósea ne hãa sa ko x'ái zi tséé zi kúrú. ²¹Ncēes gúús domka ne kò Juta ne tempelem koe qgóó te, a ne a cg'oo te kg'oana. ²²**Igaba** ra wèè x'aèan ncēe kaga Nqarim koe hùian hòda, a ncēe koe tēe, a ko **wèè ne khòè ne** ēe nqāaka hàna ne hēé naka tc'amaka hàna ne hēéthēé koe nxàea tseegukagu. C'ēe gúù **tíí tc'ēe koe tcg'oara hãar** nxàe tama, igabar ko porofiti xu hēé naka Moshe ba hēéthēé xu nxàea hãa, a máá, kúrúses gha témés gúù sa nxàe. ²³Ncēe xu kòo máá, Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha tc'āa a x'ooan koe tēe, a gha ncēm dàòm ka Iseraele di ne khòè ne koe hēé naka tãá zi qhàò zi di ne koe ga hēéthēé x'ààn ka kg'ui, témé sa," tam Paulo ba méé.

²⁴Paulom qanega hãa a ko gam di xòara máásean ka nxàe kam kò Feseto ba tcāà kg'ám-q'oo me, a q'au a máá: "Temea tsia, Pauloè! Kaisase xgaa-xgasean tsaria temekagu tsia!" témé.

²⁵Igabam kò Paulo ba máá: "Teme tama raa, tcom-tcomsa tsi Feseto tseè, igaba ra ko tchàno tseeguan kg'ui. ²⁶Ncēe zi gúù zi kam x'aiga ba q'anaa hãa khamar ko gam cgoa kgoarasease kg'ui, a gataga tcoma hãa, c'ēe gúùan ga kò táá nqáé me sa, ncēe zi gúù zia kò xàlase kúrúè tama khama. ²⁷X'aiga tsi Ageripa tseè, porofiti xu tsia ko dtcòm? Q'ana ra hãa dtcòm xu tsi ko sa," tam méé.

²⁸Me kò Ageripa Paulo ba birí a máá: "Xòm **x'aè** ka tsi gha kúrú ter dtcòm-kg'ao ba kúrú, sa tsi koáé tc'ēe!" témé.

²⁹Me Paulo xòa a máá: "Xòm **x'aè** kana qád **x'aè** i ko sèè **igabar tchòà úú tama**, a ko Nqari ba còrè, tsáá cúí tsi tama tsi méé tsi ii sa, igaba gataga wèéa ne ncēe ko ncēe cáám ka komsana te ne méé ne tíí khama **dtcòm-kg'ao ba kúrú** sa, **igaba ra tc'ēe tama tíí khama tu gha ii sa**, ncēe zi táù zi úúan ka," tam Paulo ba méé.

³⁰Me nxāaska x'aiga ba tēe, naka tc'āa-cookg'ai ba hēé, naka Berenise sa hēé, naka wèè ne ēe ko gane cgoa ntcōe ne hēéthēé e. ³¹Eè ne ko qòò ka ne ko biríku a máá: "Ncēm khòè ba cúí chìbi ga kúrú tama, cg'ooèm gha sa ko qaa a, kana qáé-nquuan koem gha tcāàè di i!" témé.

³²Me kò Ageripa Feseto ba birí a máá: "Ncēm khòè ba ga kò kgoaraèa, ncēè Kaesaram koe tchòà sa úúa nem kò dtcàrà máásea tama ne," témé.

Paulo ba ko tshàa ba tchoaba a Roma koe qòò

27 ¹Eè i ko dtcòmkuèa Italea koe xae gha qòò sa, ka xu kò Paulo ba hēé naka c'ēe xu ēe kò qáéèa hãa xu hēéthēé, xu ncōo-kg'ao xu dim kaiam Juliom tshàu q'oo koe tcāàè, ncēe kò Kaesara ta ko méèès xg'aes di ba. ²Xae Aderamitime koe guua hãas skepe sa q'ábà, ncēe kò Asia di xu nqòó-coa xu tshàam qàe koe hàna xu koe qòò sa tééa máána hãa sa. Xae kò tshàan q'oo koe tcāà. Arisetarekom cgoa xae kò hàna, Maketonia dim nqòóm di ba, ncēe kò Tesalonika koe guua ba. ³Q'uu dim

cám ka xae kò Sitone koe tcāà, me kò Julio ba Paulo ba qāèse qgóóa hāa khamam kò kgoara me, tcārāse ga xu koem gha síí ka, xu síí ēem ko tc'ēe gúúan koe hùì me ka. ⁴Eē koe guus ka xae kò Kuperō qāe koe síí nqáé, tc'āá sa kò q'óá-kg'am xaea khama. ⁵Eē xae ko Kilikia hēé naka Pamfilia hēéthēé q'óá-kg'amam tshāa ba tchoaba, ka xae kò Mira koe síí, ncēe kò Likia koe hànā a. ⁶Gaa koem kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba Alekesanteria dis skepes, Italea koe ko qōd sa hòd, a gaas koe nqàd xae e.

⁷Káí cáman xae kò kgāesase qōd, a qóm cgoa qgóókua hāase Kenito koe síí tcāà. Tc'āá ba kò guu xae e naka xae còoka qōd tama, khama xae ko nxāaska *tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqōó-coam* Kereta dim qāe koe síí nqáé, Salemonē q'óá-kg'ama hāase. ⁸Qóm ba qgóóa hāase xae kò qōd a c'ēem qgáim koe síí tcāà, 'Qāem qgáim skepe zi ko téé ba,' ta ko ma tciìe ba, ncēe Lasea dim x'áé-dxoom qāe koe hànā ba.

⁹Káí x'aèa ne kò nqáéa, skepes cgoa tshāa ba tchoaba nea kò cg'oe-cg'oega a, tc'ōoan carasean di x'aèan qāá q'oo o kò ii khama, me kò Paulo ba nxāaska q'āa-q'āa xu ¹⁰a máá: "Khóè xaoè! Bòòr ko kam gha gaxae dim dàd ba cg'oe-cg'oega ii, skepes koe hēé naka gúú zi koe hēéthēé cúí tamase, igaba gaxae di kg'ōèan koe ga hēéthēé e," témé. ¹¹Igabam kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba, Paulo bam ga komsana kámá ka, chùì-kg'ao ba hēé naka skepes ka q'òdse ba hēéthēé tsara di biríkuan komsana. ¹²Skepean ko téés qgái sa ko sao di x'aè ka qāe tama, khama xu kò kái xu dtcòmku, kg'ama xu gha qōd sa, c'ēedaoka xu gha Fenekise koe síí dis nqòd sa úúa hāase, a sao di x'aè ka gaa koe hāa. Ncēe sa kò skepean ko téés qgái si i, Kereta di sa, dtcēèan xòè hēé naka tcg'loan xòè hēéthēé dim xg'aekum koe.

Kaiam tc'āá ba

¹³Eēm ko dtcēè xòè dim tc'āám nqaea hāa ba tshoa-tshoa a ko tc'āá, ka xu ko tc'ēea máá, ncāa xu ncēeska tc'ēe xu ko sa nxāwa hòd, ta tc'ēea, a xu a nxāaska skepe sa ko qgóóa tòd gúúan tcg'òd, a xgoaba a Kereta qāe dim tshāam dxùukg'ai sēe a qōd. ¹⁴Xòm x'aè qāá q'oo koem kò dxāwa tc'āám Erakilo ta ko ma tciìe ba Kereta koe guu, a kaisase tc'āá hàà. ¹⁵Si kò skepe sa tc'āám ka qgóòe, a kò gāá ba ka tààè. Xae kò nxāaska guu me a *kg'ama q'ooa ba koe ntcōó, i kò tshāan gaan ko tc'ēe koe* xàbùà úú xae e. ¹⁶Eē xae ko tshāam ka nxāma-nxāmaèa hāam nqōó-coam cg'árém Kauda ta ko ma tciìem qāe koe hàà nqáé, ka xae ko skepe-coas ncēe skepe-dxoos kháo koe hànā sa qóm cgoa qgóókua hāase kgoana a kòre, táás gha kōbese ka. ¹⁷Eē xu ko khóè xu tc'amaka ghùì a ko tcāà sia xg'ara ka xu ko skepes dòm q'oo koe dqùian qáéa ntcòd, qgóó xu gha tòd si ka. Siretise di góm dtcōdan koe xu gha síí ncemea tcāàsean bèe ka xu ko skepe sa ko qgóóa tòd qanoan tshāam q'oo di qáú, a xu a skepe sa guu si tshāan ka ghànèa úúè. ¹⁸Dxāwa tc'āá ba kò tshùú qgái koe tòd xaea, xu

nxāakg'aiga q'uu dim cáím ka skepes q'oo koe xu nqàda hāa zi gúú zi xaoa tcg'òó. ¹⁹Nqoana dim cáím ka xu kò skepes ko tséé cgoaè zi gúú zi tshàua xu tc'áró ka xaoa tcg'òó. ²⁰Cáím sa hēé naka tçònò zi hēéthēéa kò kái cáíman hòdse tama, i kò tc'āán qanega tc'āá, i hùian xae gha hòd di nqòd ga kàà a.

²¹Eē xu ko qádòm x'aè ba úú a tc'òó tama kam ko Paulo xg'aekua xu koe tēe, a máá: “Khòè xaoè, komsana tea xao ga kò hāa, a ga kò táá Kereta koe guu a xgoaba hāa, ncēeska xao ga kò ncēe cg'āèan koe hēé naka aaguse-cgaesean koe hēéthēé tcg'òósea hāa. ²²Igabar ko ncēeska bìrí xao o a ko máá, tòn tcáo méé xao, témé! Cúia xao ga kg'òèa xao ka aaguse cgaeèa hāa tite ke. Igabas gha skepes cúí sa tshúú-tshuue. ²³Ncēe ncāa nqáém ntcúúm kam ncāa, ncēer Gam di ii a ko gataga tsééa máám Nqarim dim moengele ba hàà qàea te koe téé, ²⁴a ba a máá: “Táá q'ád guu, Pauloè. **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram cookg'ai koe tsi gha tééa mááse. Bòd, Nqari ba wèè xu ēe tsi ko tshàa ba tchoaba cgoa xu, Gam di cgómkuan ka kg'òèa xu kgoara hāa, témé. ²⁵Ke xao khòè xaoè, ghùì tcáo, Nqarim koer tcoman úúa hāa ke, ēer ma bìrfèa khamaga i gha ii sa. ²⁶Gatà i ii igaba méé xae tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqòó-coam c'ēem koe xaoa tcāàè,” tam méé.

Skepes x'oo-q'oo

²⁷14 dim ntcúúm ka xae ko qanega Ateria dim tshàam q'oo koe ko ghànèa úúè. Xu skepes di xu nqàri-kg'ao xu nqòó ba xu sao-xg'aea sa ntcúú nqàè ka bóda q'āa. ²⁸Xu kò qàm-q'ooan ko tc'āò-tc'āòm gúú ba tshàan q'oo koe tcāà a bóò i 40 xu mitara xu di qàman úúa. Xòm x'aè qāá q'oo koe xu ko gaia tc'āò-tc'āo, i 30 xu mitara xu di qàm-q'ooan qgóó. ²⁹Nxòá xàbìan koe xae gha xg'áma ntcòosean bèe ka xu ko 4 qanoan skepe sa ko qgóóa tòó kháóa sa koe guu a xòò, a xu a q'uu i gha sa còrè. ³⁰Skepes di xu nqàri-kg'ao xu kò skepes koe ts'ana tcg'oa kg'oana khama xu kò skepe-coa sa tshàan q'oo koe xòò, skepe sa ko qgóóa tòó qanoan xu kò síí skepe sa ko qòòkagus qanos koe guu a xòó témé a. ³¹Nxāaskam kò Paulo ba ncòo-kg'ao xu dim kaia ba hēé naka ncòo-kg'ao xu hēéthēé bìrí a máá: “Khòè xu ncēe xu kò skepes q'oo koe hāa tama ne xao cuiskaga kg'òèa hāa tite,” témé. ³²Xu kò nxāaska ncòo-kg'ao xu skepe-coa sa qgóóa hāa dqùian q'āea qhòm, a guu sis cg'áéa tcāà.

³³Eē i ko qhòase kam kò Paulo ba wèéa xu q'āa-q'āa, tc'òó méé xu sa, a máá: “Ncēea 14 dim cáím me e, xae ko kg'ama bóda mááse ba, a xàbàs cgoa hāa, a cúí gúú ga tc'òó ta ga hāa. ³⁴Gaa domkar ko ncēeska dtcàrà xao o, tc'òó xao gha sa, kg'òèan di qaria ne i gha máà xao o, gaxao ka c'ēem cúím ga ba gaam dim tcúú-c'òòm cúím kaga aaguse cgaeèa hāa tite khama,” témé. ³⁵Gatàm ko mééa xg'ara kam ko péréan sèè, a ba a wèè xu cookg'ai koe Nqari ba qāè-tcaoa máá, a khòá q'aa a, a ba a tshoa-tshoa

a tc'óó. ³⁶Xu kò wèéa xu ga ghùì-ghuin tcáòè, a xu a gaxu igaba tshoa-tshoa a tc'óoan tc'óó. ³⁷Wèéa xae xg'ae-q'ooa kò 276 xae khòè xae e, ãe kò skepes koe q'ábà hãa xae. ³⁸Eẽ xu ko tc'óóa tc'ãò ka xu kò skepe sa xu gha subu-subu ka maberean tshàam q'oo koe ncemea tcãà.

³⁹Q'uu i ko ka xu ko nqõò ba táá bòda q'ãa, igaba xu ko tshàam-kg'ám hòè gómán úúa a, ncèè qãèse xu kò ko bódè ne xu gha gaa koe skepe sa tòò ka. ⁴⁰Khama xu kò skepe sa ko tshàn q'oo koe qgóóa tòò qanoan qgóóa ghùì, a xu a gaa x'aè kaga skepe sa ko qòðkagu xu hii xu koe qáèsea hãa xu dqùì xu kgoara, a nxãaska còoka hànám sari ba tc'áám úú-kg'aia xèè koe tchoanà a gómán hànà qgálan koe síí. ⁴¹Igabas kò skepe sa góm-dtcòðan koe xg'ámá tcãàse. I kò skepes di còo-kg'aian nqàè, a táá kòri, i kháóa sa tshàn di qhonèan ka xg'ámímè a khoana tòòm-tomse.

⁴²Xu kò ncõo-kg'ao xu ãe qáèèa hãa xu khòè xu cg'õo kg'oana, tshàa ba xu gha b̄ara a síí tcg'oa a ts'ãà khama. ⁴³Igabam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba, ncèe kò Paulo ba kg'òèkagu kg'oana hãa ba, gaxu ko tc'èes gúús koe cara xu. A ba a birí xu, ãe b̄ara q'ana xu méé xu kg'aika tshàn q'oo koe nxàia tcãà naka xua b̄ara, na gómankg'ai koe síí sa. ⁴⁴Naka xu ãe qaùà hãa xu wèè xu nqaoan hèè naka skepes di qàmàn hēéthēè cgoa síí, témé. Xu kò gataga ma wèéa xu gómankg'ai koe bèea síí.

Paulo ba Maleta koe

28 ¹Eẽ xae ko tshàam ka nxama-nxamaèam nqõóm koe qãèse síí, ka xae ko Maleta me e sa kóm. ²Ne kò gaam nqõóm di ne qãèse qgóó xae e. Tuu i kò ko a gataga qgàisa a khama ne ko c'ee sa dxúúá máá xae e, a wèéa xae ga cg'áè xgàu. ³Paulo ba kò c'ee-tcaruan sãà a c'eean koe tcãà, kas kò dcàu sa c'eean di kùruan ka tcg'òóè a sa a tshàua ba koe q'ámse. ⁴Eẽ ne ko x'ãè-kg'ao ne cg'ao sa bódè, si Paulom tshàu koe ntcãà-ntcãanasea tēe ka ne ko biríku a máá: “Tseegukagam ncèem khòè ba khòè cg'õo-kg'ao me e, tshàam koem qãèse tcg'oara hãa, igaba i Xgàrakuan guu mem kg'òèa hãa tite,” témé. ⁵Igabam kò Paulo ba cg'ao sa c'eean q'oo koe xaoa tcãà, a ba a táá c'èe gúú ga tsàa. ⁶Khòè ne kò tc'èea máá, gãem gha kanam gha qháèse ga cg'áé a x'óó, ta tc'èea. Igaba ãe ne qáðm x'aè ba sèè a qãà mea, a ne a bódè i cúí gúú tshúú ga kúrúse cgae me tama ka ne kò tc'èea kabi a ne a máá, nqári me e, témé.

⁷C'èem x'áé ba kò gaa koe cúúse hànà, Pubilio ta ko ma tciièm khòèm di ba, gaam tshàam ka nxama-nxamaèam nqõóm dim x'aiga ba. Ncèe kò x'áéa ba koe qãèse hààkagu xae e ba, a kò nqoana cáman qãèse qgóó xae e. ⁸Pubiliom ka xòò ba kòò tsàa a kgàrom koe xòe. Cg'òà ba hèè naka c'áðan úúam q'oo ba hēéthēém kò ko tsàa. Me kò Paulo ba síí cgae me, a ba a còrè, a ba a gam koe tshàua ba tòò, a kúrú mem qãè. ⁹Ncèe gúúan kúrúsea qãá q'oo koe ne kò èem nqõóm di ne khòè ne tcìia kò hãa ne wèéa ne hàà, a ne a kò gataga thèè hàà kg'òèkaguè. ¹⁰Káí zi aba zi ne kò

máa xae e, a ne a kò ěe xae ko xgoaba ka wèé gúúan ěe ko qaase máa xae e.

Paulo ba ko Roma koe hàà

¹¹Nqoana nxoean qāá q'oo koe xae ko Alekesanteria dis skepes cgoa xgoaba, ncěe ko gaam nqōóm koe saolan nqáékagua hāa sa, a ko tcúúa sa koe 'Hò-hore tsara nqári tsara' ta ma góásea sa. ¹²Sirakuse koe xae ko hàà tcāà a xae a gaa koe nqoana cáman hāa. ¹³Gaa koe guus ka xae kò gaia xgoaba a xae a Regume koe sí tcāà. Me kò q'uu dim cáma ka tc'āá ba tshoa-tshoa a dtcěè xòè koe guu a tc'āá. Xae kò cáma dim cáma ka Puteoli dim x'áé-dxoom koe hàà. ¹⁴Gaa koe xae kò dtcòm-kg'ao xu c'ěe xu cgoa xg'ae, xu ko dtcàrà xae e, 7 cáman xae gha gaxu cgoa hěé sa. Xae kò nxāaska Roma koe sí tcāà. ¹⁵Xu kò dtcòm-kg'ao xu ěe xu ko sixae ka kóm kaga hàà, c'ěe xua kò Apiom di x'amágu qgái hěé naka 'Nqoana nquuan cg'áèan di' **ta ko ma tciìem qgái ba** hěéthěé khama noose nqúu ka guu a hàà, xg'ae cgoa xae e xu gha ka. Paulom ko bóò xu kam kò Nqari ba qāè-tcaoa máá, a ba a ghui-ghui tcáòè.

Paulo ba ko Roma koe xgae-xgae

¹⁶Eě xae ko Roma koe hàà kam ko Paulo ba cúsem gha hěé sa kgoara mááè, ncōo-kg'aom q'óé me gham cgoa.

¹⁷Paulo ba ko nqoana cáman qāá q'oo koe Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu x'áé-dxoom di xu xg'aes koe tciia óá, a ba a kò ěe xu hààra xg'aea ka bírí xu a máá: "Tíí kíí ga xaoè, qanegar cúí gúú ga kúrú tama gaxae di ne khòè ne ka, gaxae ka tsgōosea ne di kg'òðan igaba gar tsáá hāa tama, igabar kò Jerusalema koe guu a tcg'òðèa, a kò Roma xu tshàu q'oo koe tcāàè. ¹⁸Těè tea xu ko xg'ara ka xu ko **Roma xu** kgoara te kg'oana, cúí chibi gar kò úú tama x'oos di xgàrakuan kg'anoa a khama. ¹⁹Eě xu ko Juta xu xgui kar kò Kaesaram koe tchōè sa úúan ka cúí qaà mááèa. Khòè ne tiri ner gha ma chibi-chibi sa ko káà si i igaba. ²⁰Gaa gúúan domkagar kò dtcàrà máásea, bóò xao or gha sa, a ra a gataga chóa cgoa xao o. Iseraele ta di nqòðan domkar táúan ncěe cgoa qáèèa," tam méé.

²¹Xu xoa me a máá: "Tsáá ka ko kg'ui tcgāyan xae qane cgoa ga hòò tama Jutea koe guua a. Xu sixae ka c'ěea xu, gaa koe ko guu a ncěe koe hàà xua tsáá ka cg'áè gúú ga xàà tama, kana kg'ui ta ga hāa. ²²Igaba xae ko tsáá koe kóm sa tc'ěe, nta tsi ko tsáá ma bóò sa, wèé qgái koe ne khòè ne ncěes xg'ae sa ma x'óea sa xae q'ana khama," ta xu méé.

²³Xu kò c'ěem cáma ba tòò Paulom cgoa xu gha xg'ae ba, ka xu ko kái a ěem ko Paulo hěé koe hàà. Me kò ntcúúkg'ai cgoa koe guu a kg'ui cgoa xu i sí dqòà. A ba a Nqarim di x'aian ka nxàea tseegukagu, a ko Jesom ka kg'uia tàà xu kg'oana, Moshem di x'áèan koe hěé, naka porofiti xu di Tcgāyan koe hěéthěé guu a. ²⁴Xu kò c'ěea xu kg'uia ba dtcòm, xu c'ěe

xu táá dtcòm m. ²⁵Xu ko ntcoeku cgoaku, a gataga qõòà q'aa. Paulom ko ncēm kg'uim còo di ba kg'uia xg'ara, a ko máá: “Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gaxao ka tsgõose ga xu koe tseeguan kg'uia, ēem kò ko porofitim Isaiam koe guu a ko kg'ui ka a ko máá:

²⁶ ‘Khòè ne ncēe ne koe qõò naka sí máá:

‘Kóm tu gha igaba tu kóma q'āa tite,
a tu a gha bóò,
igaba tu cuiskaga bóòà q'ana hāa tite.

²⁷ Ncēe ne khòè ne di tcáòà nea x'óòà khama,

ne ko tshúù-xamse tceea ne cgoa kóm,
a ne a tcgáíá ne tcēekg'ama,
táá ne gha tcgáíá ne cgoa bóò ka,
a gataga táá tceea ne cgoa kóm ka,
a ne a gha táá tcáòà ne cgoa kóma q'āa ka,
a ne a gha táá Tí koe k̄bise ka,
Ra gha táá q̄è-q̄è ne ka,'

ta i ma góáèa.'

²⁸ “Khama ra ko tc'ēe, q'āa tu gha, Nqarim di kgoarakua nea tāá zi qhàò zi di ne koe tsééa úúèa sa, ne gha komsana a,” tam méé. ²⁹ [Ncēetam ko mééa xg'ara ka xu ko Juta xu xgoaba a qõò, kái kg'uiian úú cgoakuase xg'aekua xu koe.]

³⁰ Me kò Paulo ba cáǎm kurian x'āè, ēem kò cgóbèa hāam nquum koe, a ba a gataga wèè ne ēe ko dàra me ne q̄èse hààkagu. ³¹ A ba a kò Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a ko X'aigam Jeso Krestem ka xгаа-xгаа, kaisase kgoarasease, i kò cúí khòè ga xgáè-kg'am me tama.